

A konferencia szakmai támogatója a TÖOSZ

Országos Önkormányzati és Közigazgatási Konferencia 2012

A Te ügyed: Járási Hivatalok

- Járási hatáskörök - Helyi hatáskörök
- Településfejlesztés és építéshatóság - Ki dönt?
- Feladat finanszírozás - Költségvetés
- Munkáltatói jogok
- Személyügyi kérdések
- IT fejlesztés
- Oktatásügy

Részletes program és regisztráció:

www.ookk.hu

A konferencia fővédnöke:

Dr. Navracsics Tibor,
miniszterelnök-helyettes
KIM miniszter

Kiemelt előadóink:

Dr. Szabó Erika, KIM államtitkár
Tállai András, BM államtitkár
Dr. Naszvadi György, NGM államtitkár

2012. május 24.

Budapest, Larus Rendezvényközpont

1124 Budapest, Csörsz utca 18/b.

13 Azt tenni,
amit mástól is elvárunk

A közigazgatás magán kezdi
a korrupció-megelőzési intézkedéseket

2

Szépen gyógyul a magyar agrárium

Interjú Fazekas Sándor
vidékfejlesztési
miniszterrel

30 Radikális változások a szomszédoknál

Hazánk északi és keleti
szomszédjainál is
éles váltások mentek végbe az
utóbbi hónapokban.
Mind Romániában, mind
Szlovákiában változott
a kormányfő személye.

57 Gombold újra!

Rengetegen voltak kíváncsiak a Gombold újra! március 31-i eredményhirdetéssel egybekötött divatbemutatójára. A Millenáris „B” csarnoka csordultig telt.

KEDVES OLVASÓ!

Áprilisi Közzolgálatunk megjelenése a „húsvéti időkre” esik, a húsvéttól pünkösdig tartó időszakot mondták így a régiek. Újra fölénk hajol(t) az Ő arca, amelyet soha nem láttunk, de öröktől ismerünk.

„Jézus alakja, arca csodálatos elevenséggel maradt meg az utókor számára. Senki azok közül, akik a valóságban látták, nem ábrázolták ezt az arcot. »Veronika kendője«, vagy inkább a lepel, amit két évezreddel később a turini kegyhelyen mutogatnak, a vászondarab, amelyen felismerni vélik egy férfiarc vonásait; nem »lelet«, csak feltevés. [...] Az emberek ismerik a galileai arcát. Abban a homályban, ami a történelem ködfátylái mögött a személyes élet, néha világít egy szempár, egy homlok. Így dereng Buddha mosolya, így Sokrates homloka. Így Jézus arca, melyet soha nem hitelesített szemtanú, sem képmás. Emberek százmilliói álmodtak ezzel az arccal. A szükség és veszély órájában ez az arc hajolt homályos derengéssel a szűkülők és szorongatottak fölé. Az arc, amelyet az emberiség, így látott és megismert, hitelesnek vallott; valóságosabb, mint minden fénykép. Valószínű és hihetően hűségesebb is. [...] A názáreti arca, ahogyan az emberiség látta megalkotta, kifejezte és megőrizte: a lelkiismeret látomása. És közel két évezred művészei, írói, megszállottjai mellett mindig és újra »látta« és megalkotta ezt az arcot a titokzatos sajátság, a lelkiismeret. Kellett egy arc a nagy panoptikumban, egy arc, amelybe az emberi büntudat belemintázza az irgalom, a részvét, és együttérzés vonásait. A fennkölt, a szép, a szellemtől sugárzó emberi és isteni arcok mellett kellett a Jézus-arc, amelyet senki sem látott – mert akik látták, a valóságban mily kevésbé figyelhettek az arc személyes vonásaira – ez a sémita-mediterrán arc, az a névtelen arc, az ács arca két évezrede él emberek számlálatlan millióinak öntudatában.”
(Márai Sándor: *Harminc ezüstpénz*, 1983)

Kis Norbert főszerkesztő

- 02 SZÉPEN GYÓGYUL A MAGYAR AGRÁRIUM
– INTERJÚ FAZEKAS SÁNDOR
VIDÉKFEJLESZTÉSI MINISZTERREL
- 06 MOZAIK ♦ A HÓNAP KÉPE
- 08 SZABADSÁG, JÓLÉT ÉS BIZTONSÁG
– MAGYARORSZÁG NEMZETI
BIZTONSÁGI STRATÉGIÁJA
- 10 NEMZETKÖZI SZERVEZETEK KÖZÖTT ÓRLÓDVE
– TÁRGYALÁSOK AZ EU-VAL ÉS AZ IMF-EL
- 13 AZT TENNI, AMIT MÁSTÓL IS ELVÁRUNK
- 15 NŐVEKVŐ FOGLALKOZTATÁS
- 18 A TELEVÍZIÓ ÚJ GENERÁCIÓJA ÉS
A KÖZIGAZGATÁS
- 20 AZ ÚJ SZABÁLYSÉRTÉSI JOG KIHÍVÁSAI
– PAPP LÁSZLÓ EMLÉKKONFERENCIA
- 22 „ÚJABB TAPSOS ÉVTIZEDEKETI!”
– MAROS MŰVÉSZEGYÜTTES
A MAGYARSÁG HÁZÁBAN
- 24 A HEPEHUPÁS SZILÁGYSÁG

- 26 A VIDÉKÉ A JÖVŐ
- 28 A BÁCS-KISKUN MEGYEI ÉS
A KOMÁROM–ESZTERGOM MEGYEI
KORMÁNYABLAKOK
- 29 JEKATYERINBURG ÉS DELHI KÖZÖTT
– A BRICS UTAT MUTAT?
- 30 RADIKÁLIS VÁLTOZÁSOK A SZOMSZÉDOKNÁL
- 32 SZAKÉRTŐI VÉLEMÉNY
AZ ORSZÁG FELLENDÍTÉSÉRŐL
– OECD-JELENTÉS HAZÁNK GAZDASÁGÁRÓL
- 34 A SZERVEZŐ
– WÜRTZ CSILLA
- 36 MAGYAR–FRANCIA TALÁLKOZÁS
EURÓPA KÖZEPÉN
- 38 VISSZA AZ ALAPOKHOZ
- 40 A HAGYMA HÉJAI
– RENDSZERSZERVEZÉS AZ ALAPOKTÓL
- 42 ÚJRA MKÓ

- 44 HIVALKODÁS NÉLKÜL TESZI A DOLGÁT
- 46 A TOKAJI BORVIDÉK
– KULTÚRTÁJ ÉS BORTÖRTÉNELEM
- 48 TOKAJI ASZÚ – A BOROK KIRÁLYA, A KIRÁLYOK BORA
- 50 SANCTUS STEPHANUS ORA PRO NOBIS
– SZENT ISTVÁN KIRÁLY ÁBRÁZOLÁSA
A HERALDIKÁBAN
- 53 ALKOTMÁNYJOGÁSZOK AZ ALAPTÖRVÉNYRŐL
ANGOLUL
- 54 „AZ A JÓ POLITIKAI HUMOR, AMELYNEK
A POLITIKA TÁRGYA, ÉS NEM INDIKTATÁSA”
– INTERJÚ LITKAI GERGELLYEL
- 56 KÖRNYEZET TUDATOSSÁGRA NEVELÉS MÁSKÉPP
- 57 GOMBOLD ÚJRA!
– A SHOW ÉS AMI MÖGÖTTE VAN
- 60 ILYEN AZ ÉKSZER, HA MAGYAR
- 62 EGY MAGYAR SÉF BRÜSSZELBEN
- 63 PROGRAMAJÁNLÓ

Szépen gyógyul a magyar agrárium

szöveg: Szarvas Szilveszter

Ismét nemzetstratégiai ágazattá vált a magyar mezőgazdaság az elmúlt két évben, így Fazekas Sándor vidékfejlesztési miniszter az egyik leginkább középpontba kerülő tárcát irányítja. Óriási siker, hogy a magyar agrárpolitika eredményeit az Európai Unió is tiszteli és elismeri. Stratégiai ágazatunkra sokan próbálják rátenni a kezüket, de a tárcavezető állítja: hozzászakított ahhoz, hogy állni kell a sarat. Nem is lenne kun ember, ha megijedne a fenyegetőzésektől. Magyarország újra erős ország lehet, miután a mezőgazdasága is egyre biztosabb lábakon áll.

» *Minisztertársai közül Ön irányítja az utóbbi két évben leginkább hangsúlyt kapó tárcát. Az új kormányzati ciklusban ismét stratégiai ágazattá vált a mezőgazdaság, a kabinet is gyors, gyökeres, alapvető fordulatot sürget, miközben Ön koránt sincs irigylésre méltó helyzetben. A magyar vidék romokban hever. Hol tart most az évek óta lélegeztetőgépre kötött beteg gyógyító orvoslása?*

Fazekas Sándor: Fokozatosan, szépen gyógyul, kikerült az intenzívről, és egyre jobb leleteket produkál. A teljes felépüléshez, a talpra álláshoz azonban hosszú évek megfeszített munkájára van még szükség. A kormányváltáskor ugyanis valóban romokban hevert a magyar vidék, a mezőgazdaság. Az előző kormányzati ciklus tudatos vidékrombolása a mai napig érezteti hatását. A bezárt intézmények újranyitása, az elveszett termelési kapacitások visszaszerzése, a felszámolt élelmiszeripar, a beszűkült közlekedési lehetőségek újjáépítése nem megy egyik napról a másikra. A magyar agrárium hazánk uniós csatlakozása óta eltelt időszakában elveszítette élelmiszeriparának, tárolókapacitásának, bel- és külföldi piacainak döntő részét. Az emberek felhagytak a ház körüli termeléssel, és az akkori kormányok vidékellenes politikája

miatt azt mondták, hogy nincs értelme kertészkedni, állatot tartani, mezőgazdasággal foglalkozni. Azt tapasztaltuk, hogy az agráriumnak szinte egyetlen olyan területe sem akadt, amelyet sikeresként könyvelhettünk volna el, ráadásul a mezőgazdaságban érintettek is komoly vitákat folytattak egymással. Utóbbi, tehát az összefogás hiánya még ma is égető problémája az ágazatnak.

» *Mi volt a legsürgetőbb, halasztást nem tűrő feladata az új agrárvezetésnek?*

F. S. Célunk az volt, hogy legyen egy programalkotás, s jelöljük ki azokat az irányokat, amelyek segítségével sikeres lehet a problémák gyors orvoslása. Magas feldolgozási szintre törekvő, változatos, a táji, környezeti adottságokat figyelembe vevő, a termelési hagyományokat, kultúrát, őshonos növény- és állatfajokat kihasználó mezőgazdaság alapjainak a lerakására törekedtünk az első perctől kezdve. Emellett aktív agrárdiplomáciát folytattunk, hogy visszaszerezzük piacainkat, sutba vágott lehetőségeinket. El kellett érnünk, hogy a magyar emberek ismét hazai termékeket fogyasszanak, s belássák, vidéken is lehet boldogulni, élni, dolgozni. Egyszerre nagyon sok feladat jelentkezett, miközben természeti csapások is sújtották Magyarországot. Első

lépésünk a másodlagos élelmiszervizsgálat bevezetése volt, amelynek lényege az alapos kontroll, hiszen a magyar termelők nem képesek versenyezni az élelmiszerhamisítványokkal, a gyenge minőségű olcsó élelmiszerral, a silány importtal. Megnyitottuk a helyi élelmiszertermelés, -feldolgozás és -értékesítés lehetőségét, a gazdaság illetékmentes átadását, egyszerűsítettük a piacnyitás szabályait. Behoztuk az előző kormányok által felhalmozott, agrártámogatások kifizetésénél tapasztalt lemaradásokat, miután több tízezer ügy szorult a rendszerbe, s komoly tartozást halmozott fel az állam. Bővítettük a hitellehetőségeket is. A komplett intézkedéscsomaggal jelentős sikereket értünk el.

» *A struktúraváltás, az új irány az év elején meghirdetett, a mezőgazdaság és vidékfejlesztés minden területére kiterjedő Darányi Ignác-tervben ölt testet. A program legfőbb célja, hogy döntő változást hozzon a vidéki Magyarország életében. Hogyan?*

F. S. A több részből álló Darányi Ignác-terv, a Nemzeti Vidékstratégia végrehajtásának keretprogramja, amely megvalósításával komoly célokat tűztünk ki. Magyarország ugyanis mindig akkor volt erős, amikor virágzott a mezőgazdasága.

A portrait of a middle-aged man with short, graying hair, a mustache, and glasses. He is wearing a dark suit jacket, a white shirt, and a blue tie. The background is a blurred outdoor scene with trees and foliage. The portrait is framed by a thin blue border.

Fazekas Sándor

- Könyv** || Biblia
Plutarkhosz: Párhuzamos életrajzok
- Film** || Mátrix I.
- Zene** || Pink Floyd
- Hobbi** || nomád hagyományőrzés
túrakerékpározás

Az ágazat helyzete sorsdöntő az egész ország, az egész magyarság számára. A terv végrehajtásával a kormány és a tárca gyökeres fordulatot akar elérni a vidék életében. A Darányi Ignác-tervre már csak azért is szükség volt, mert az elmúlt évtizedek kormányai kísérletet sem tettek ilyen átfogó koncepció kidolgozására. A stratégia az eddig követett agrár- és vidékpolitikákhoz képest megközelítésében is más. Újszerű, mert integrált vidékfejlesztési politikát tűz ki célul, mert egyértelműen a családi gazdaságok fejlesztésének ad elsőbbséget, és mert a monokultúrák tömegtermelés helyett a minőségi mezőgazdaságot, környezet- és tájgazdálkodást részesíti előnyben. A Vidékfejlesztési Minisztérium a vidéki Magyarország egészének megújítására törekszik. Ennek érdekében négy átfogó területről: az agrárgazdaságról, a vidékfejlesztésről, az élelmiszergazdaságról, valamint a környezet védelméről határoz meg tennivalókat. A tárca célja, hogy Magyarországon úgy állítsanak elő értékes, egészséges, biztonságos és génmódosítás-mentes élelmiszereket, hogy közben védjék az ország természeti erőforrásait, a talajokat, ivóvízbázisokat, az élővilágot, a tájat és benne az embert közösségeivel és kultúrájával. Kiemelt feladat a vidéki munkahelyteremtés növelése és a foglalkoztatottság bővítése is.

» *A változásokat öt alappillérre támaszkodva hajtják végre. Melyek ezek?*

F. S. Az első pillér a jogszabályok módosításával, egyszerűsítésével kívánja elhárítani az akadályokat a termelők, gazdálkodók előtt. A második a bürokrácia csökkentését tűzte ki célul, ügyfélbarát hivatalok kialakításával, az adminisztrációs terhek enyhítésével. A harmadik pillér a szemléletformálásra, a képzési programokra összpontosít. A negyedik az európai uniós és hazai társfinanszírozású vidékfejlesztési pályázatok meghirdetésével támogatja a vidéki Magyarországot. Az ötödik a nemzeti programok kidolgozását, elindítását, folytatását takarja; ide tartozik például a Tanyaprogram és a Demográfiai földprogram.

» *Hogyan kell elképzelni a jogszabályok egyszerűsítésének folyamatát főleg annak fényében, hogy Magyarországon a rendeleteket eddig szinte csak az „ártalmasság vélelme” alapján hozták meg?*

F. S. Ahhoz, hogy a gazdálkodók a jelenleginél elégedettebbek legyenek, áttörést kell elérni az eljárásrendek egyszerűsítésében. A Vidékfejlesztési Minisztérium szakított a kialakult hagyományokkal, és a jövőben is a bizalomra épít a rendeletek, törvények megalkotásánál. A szabályok egyszerűsítése, jogi környezet átalakítása is része a tervnek, együttműködünk más tárccákkal is, és összehangoljuk programjainkat. A Darányi Ignác-terv hivatása, hogy beteljesülhessenek mindazok reményei, akik a magyar vidéken élnek, dolgoznak és boldogulni akarnak.

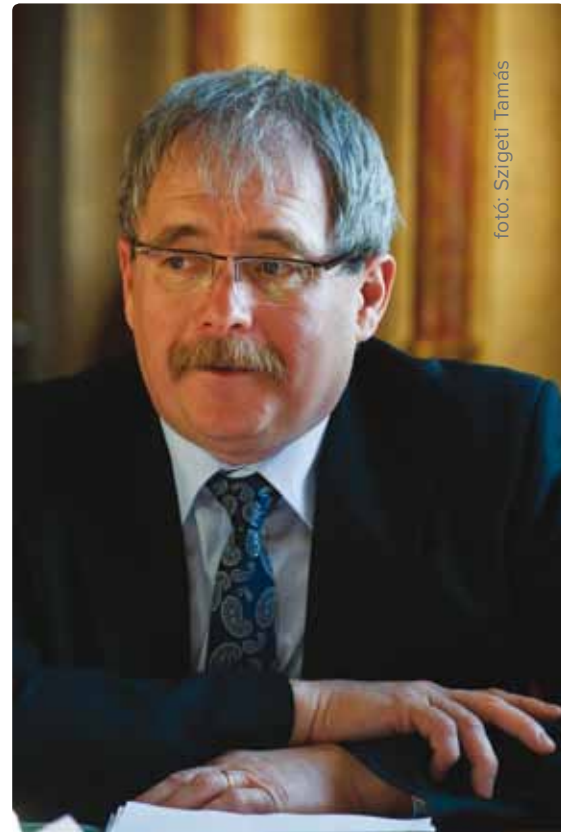
» *Európai uniós támogatás vagy a hazai költségvetés biztosítja a terv végrehajtáshoz szükséges forrást?*

F. S. Mind a nemzeti költségvetést, mind pedig a közösségi forrásokat igénybe vesszük ahhoz, hogy Magyarország és a vidék megújuljon. Fontos lépés, hogy a pályázatok kiírását is módosítottuk úgy, hogy azok a kis- és közepes vállalkozások, a családi gazdaságok megerősítését szolgálják, mert ők több embert foglalkoztatnak, helyben kívánnak boldogulni, hosszabb távon is vidéken képzelik el a jövőjüket, s érdekelték a vidék talpra állításában. A Darányi Ignác-terv fontos szempontja, hogy kész termékekkel jelenjünk meg a piacokon, s ne csak alapanyagokat állítsanak elő a gazdák. A vidéken van erő, de a tét nagy, mert a vidék jövője a Kárpát-medencei magyarság jövője is egyben.

» *Mekkora összeg áll rendelkezésre a terv végrehajtásához?*

F. S. A Darányi Ignác-terv megvalósítására háromszáz milliárd forint, zömmel uniós forrás áll rendelkezésre 2013-ig, a pályázatokat valamennyi területen még ebben az évben megnyitjuk.

» *Jelentős károkat okoz a magyar agráriumban a zsebszerződések virágzása. Szakemberek szerint az ily módon eladott magyar termőterületek nagysága eléri az egymillió hektárt, és a 2004-es uniós csatlakozás óta mintegy 300–500 milliárd forint hazai és uniós támogatás folyt ki ezeken a csatornákon a külföldi földhasználókhoz. Hogyan harcol a minisztérium az illegális szerződések ellen?*

fotó: Szigeti Tamás

F. S. A legfőbb probléma az, hogy nem ismerjük a tényleges, valós helyzetet. A zsebszerződésekről senki nem vezet nyilvántartást. A szaktárca azonban elkezdte azoknak a területeknek a felvásárlását, amelyeknél felvetődik a zsebszerződés gyanúja. Az mindig gyanús, ha egy dunántúli kisnyugdíjas hirtelen százharminc millió forintért akar földet vásárolni. Megteremtettük annak a lehetőségét, hogy az állam közbelépjen. A Nemzeti Földalapkezelő Szervezet felvásárolhatja a területet. A szervezet ráadásul megkezdte az állami termőföldek haszonbérbe adását, a meghirdet-

tett hatvanötezer hektárból mintegy 34 ezerre már sikeresen pályáztak az elmúlt hónapokban. Az NFA több ezer gazdálkodóval köt szerződést, akik átlagosan tizenöt-húsz hektárnyi állami területtel bővíthetik gazdaságukat. A kis- és közepes, illetve a családi gazdaságok erősítése, támogatása prioritás, miután 2004 óta több mint harmincezer mezőgazdasági vállalkozás tűnt el Magyarországon. A pályáztatás fő célja az állattartó gazdálkodások megerősítése. Az állami termőföldek haszonbérbe adása azt jelenti, hogy a kormány megtartotta azt az ígérletét, hogy a kis- és közepes, illetve a családi gazdaságokat hozza helyzetbe, és azt, hogy a földet azoknak kell meg-

szabályokat. A magyar emberek döntő többsége ugyanakkor elutasítja a génmódosítást. Mekkora nyomást gyakorolnak a magyar döntéshozókra a lobbisták?

F. S. Mindig voltak, vannak és lesznek is olyan érdekcsoportok, amelyek lobbival próbálkoznak, de nemzetstratégiai érdekünk hazánk génkezelt növényektől való mentességének a fenntartása. Hozzá vagyok szokva ahhoz, hogy állni kell a sarat. Nem is lennék kun ember, ha megjárnék a fenyegetőzésektől. Tavaly szemrebbenés nélkül kitarcsásztunk közel ötezer hektárnyi kukoricát, és az idén se hagyjuk magunkat. A vetőmagokat bevizsgáljuk, senkinek sem ajánlom, hogy próbára tegye a türelmünket, mert kíméletlenül szigorúak leszünk.

mezőgazdaságról, a hazai agrárpolitikáról. Az eddig meghozott intézkedéseinket, megfeszített munkánkat tiszteli és elismeri Brüsszel. Az ugyanakkor egyértelmű, hogy továbbra is meg kell küzdenünk a számunkra fontos ügyekért.

» *Mostanában az agráriumra települő és azt körbefonó oligarcháktól hangos a magyar sajtó. Mi a véleménye Ángyán József állításairól?*

F. S. A magyar mezőgazdaságban nem hogy nagy összefonódásról, hanem éppen ellenkezőleg, az összefogás és az ágazati összetartás hiányáról kell beszélnünk. Amíg Ausztriában például nem vásárolnak magyar disznóhúst a fogyasztók, mert az osztrák kereskedelmi szervezetek

A Darányi Ignác-terv hivatása, hogy beteljesülhessenek mindazok reményei, akik a magyar vidéken élnek, dolgoznak és boldogulni akarnak.

művelniük, akik helyben laknak, s életvitelszerűen mezőgazdasági tevékenységet folytatnak. A helyben lakók földínségének csillapítása a magyar vidék jövőjének szempontjából kiemelten fontos, mert mindez elősegíti a helyben maradást, a szülőfaluban való boldogulás lehetőségét. Ez az intézkedés fontos lépés a kormány birtokpolitikai irányelveinek megvalósításához vezető úton. Többek között azért, hogy megőrizhető legyen a magyar termőföld, és az állam a közjó érdekében használja fel a nemzeti vagyont. A zsebszerződésekre visszakanyarodva pedig megnyugtatókat mindenkit, hogy az ilyen illegális megállapodásokat a magyar állam soha nem fogja hatályosnak elismerni, mindegy hogy termőföldre vagy éppen másra vonatkozik.

» *Folyamatos nyomás alatt tartják Brüsszelt a génmódosítással foglalkozó nagy mamutcégek, s minden lépésük azt bizonyítja, hogy fellázítanák az európai*

Az egészségre ártalmas, nem megfelelő élelmiszereket elkobozzuk, megbüntetjük az érintetteket, ha kell, bezárjuk az üzletet. Magyarországról eltűntek a gyanúsán olcsó élelmiszerek, mert jobban odafigyelünk, s folyamatosak a szigorú ellenőrzések. Egyébként is kijelenthető, hogy az uniós agrártámogatások legfőbb hasznélvezője a fogyasztó, mert ha nem lenne a dotáció, akkor drágább lenne az élelmiszer. Ezt is mérlegre kell tenni, amikor arról vitatkoznak egyesek, hogy kell-e nekünk az unió vagy sem. Ilyenkor nem árt feltenni azt a kérdést, hogy a magyar gazdaság képes lenne-e, évente mintegy hatszázmilliárd forintot kifizetni a termelőknek? Az uniós támogatás a gazdákat és a fogyasztókat is segíti.

» *Hogyan hat az agráriumra, a vidékfejlesztésre az utóbbi hónapokban Magyarországra zúduló uniós nyomás?*

F. S. Nem érzékelem, hogy változott volna az Európai Unió véleménye a magyar

nem visznek be Ausztriába import termékeket, addig Magyarországon éppen fordított a helyzet. A makói hagyma például azért került végveszélybe, mert éppen a termelők hozták be hazánkba az import török és indiai hagymaszállítmányokat. Ezen is változtattunk. Érdekek mindenhol vannak, így az agráriumban is, de a fantáziálás világába tartozik maffiajellegű, oligarcha összefonódásról beszélni.

» *A kormányváltás óta eltelt időszak mely intézkedésére, döntésére a legbüszkébb?*

F. S. Számos dolgot mondhatnék, de ha csak egyet emelhetek ki, akkor arra vagyok a legbüszkébb, hogy ma agrárbéke van Magyarországon. Az ágazati szereplők a termeléssel foglalkoznak, és az új irányban a mikroállalkozásoktól kezdve a közepes gazdaságon át a nagy mezőgazdasági integrátorokig mindenki megtalálta a maga helyét, boldogulását. ■

MŰKÖDÉSBEN A NEMZETI EGYÜTTMŰKÖDÉSI ALAP

Megalakultak a Nemzeti Együttműködési Alap (NEA) testületei. A január 1-jén hatályba lépett új civil törvény értelmében létrejött Alap célja egy átláthatóbb és kisebb adminisztratív kötöttséget jelentő civil támogatási és pályázati rendszer megvalósulása. A NEA elvi, irányító és koordináló döntéseit a kilenc főből álló Tanács hozza meg, melynek elnökévé Csizmadia Lászlót, a Civil Összefogás Fórum alapítóját választották. A pályázati kiírások elkészítését, a pályázatok elbírálását és a támogatott célok megvalósulásának szakmai ellenőrzését öt kollégium (Közösségi Környezet, Mobilitás és Alkalmazkodás, Nemzeti Összetartozás, Társadalmi Felelősségvállalás, valamint az Új Nemzedékek Jövőjéért Kollégium) végzi. Szászfalvi László, a szaktárca egyházi, nemzetiségi és civil társadalmi kapcsolatokért felelős államtitkára a kinevezési okmányok átadásakor példaértékűnek nevezte a kormányzat és a civil szféra között az elmúlt években tapasztalt együttműködést, mely „a levegőt jelenti a magyar társadalom számára”. A NEA 2012-ben 3,38 milliárd forintból gazdálkodhat, melyhez további költségvetési források, például a személyi jövedelemadó felajánlott egy százaléka is a rendelkezésére állhat. A civil szervezetek már pályázhatnak működési támogatásra, melyre jelen kiírás szerint 1,9 milliárd forint áll rendelkezésre.

SPORT- BERUHÁZÁSOK

2014 közepére pont kerülhet a hányatott sorsú budai Tüskecsarnok kálváriájának végére. A tizenhat éve félkész állapotban lévő létesítményből 5,9 milliárdos beruházás nyomán egy négyezer fős csarnok és hat kiegészítő munkacsarnok épülhet. „A munkacsarnokok többek között bemelegítő, felkészülést szolgáló teremként használhatók majd” – hangsúlyozta Vigh László, a kiemelt sportlétesítmény-fejlesztésekkel, sportberuházásokkal összefüggő kormányzati feladatok ellátásáért felelős kormánybiztos az épület mellett tartott sajtótájékoztatón. Cél továbbá olyan sportlétesítmény létrehozása, mely az egyetemi sport mellett a jégkorongtól a labdajátékokon át a küzdősportokig akár nemzetközi rendezvények lebonyolítására is alkalmas. A felújításra vonatkozó közbeszerzési eljárás az év második felében fejeződhet be, míg a kivitelezőt érintő pályázat október–november környékén kerülhet kiírásra. Az új nemzeti stadion megvalósítására pedig ötletpályázatot ír ki a kormány. Orbán Viktor miniszterelnök március 20-án jelentette be, hogy nem bontják le a Puskás Ferenc Stadiont, az a jövőben atlétikai stadionként funkcionálna tovább. A tervek szerint az új, 65 ezer néző befogadására képes nemzeti futballaréna a Puskás Ferenc Stadion és a Papp László Sportaréna közötti területen épülne fel. Az új sportlétesítmény mellett többek között egy vizes központ, kerékpáros pálya és vívócsarnokot is magába foglaló „kis olimpiai központ” is helyet kapna.

foto: MTI

„LEGYEN JOBB A GYERMEKEKNEK!”

A Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium Társadalmi Felzárkózásért Felelős Államtitkárságán ülésezett a „Legyen jobb a gyermekeknek!” Nemzeti Stratégia Értékelő Bizottság 2012. március 29-én. A *Legyen jobb a gyermekeknek!* elnevezésű nemzeti stratégia célja, hogy csökkentse a gyermekek és családjaik szegénységét, felszámolja a kirekesztés és a mélyszegénység szélsőséges formáját, tevékenysége pedig akkor tekinthető eredményesnek, ha nem termelődik újra a szegénység és a szociális kizáródás. Az ideai intézkedések elsősorban a foglalkoztatás bővítésére, az ellátások fejlesztésére, lakhatásra, a szegregáció megszüntetésére és a szakellátások jobbítására terjednek ki. Az ülésen kiemelték, a legfontosabb, hogy ne elsősorban segélyt, hanem munkát kapjanak a tartósan munkanélküliek. A résztvevők méltatták a kormány gyermekmentő munkáját, kezdve a Gyermekbiztonsági Tanács megalakulásától a családon belüli erőszak megelőzésének érdekében létrejött www.gyermekbantalmaza.hu honlap beindításáig.

foto: Arvai Károly

BEINDULT A MERCEDES-GYÁR KECSKEMÉTEN

Felavarták az új Mercedes-gyárat Kecskeméten, az ünnepélyes megnyitón részt vett Orbán Viktor miniszterelnök, Kövér László házelnök és Matolcsy György nemzetgazdasági miniszter. A kormányfő az avatáson úgy fogalmazott, „Kecskemét a magyar járműipar újabb erődtítménye, amely egy nagy lépéssel közelebb visz ahhoz a célhoz, hogy Magyarország a világ autópárának egyik termelési centruma legyen.” A másfél évig tartó próbagyártás után a szériagyártás március elején kezdődött meg. A gyártósorról teljes kapacitás mellett kétpercenként gurul le egy-egy autó, ez évente mintegy 100-120 ezer járművet jelent. A 800 millió eurós beruházással megvalósuló üzemben eredetileg 2500 fő foglalkoztatását tervezték, de az itt gyártott kompaktautó-osztály generációjának újabb modellje iránti kiemelt érdeklődés miatt várhatóan háromezzerre növelik a gyár létszámát – jelentette be Dieter Zetsche, a Daimler AG vezérigazgatója az ünnepélyes megnyitón. A beszédet követően a kormányfő, a vezérigazgató és az üzem ügyvezető igazgatója egy gombnyomással szimbolikusan is beindította a gyártást.

A hónap képe:

Kossuth Lajos téri díszünnepség az 1848-49-es forradalom és szabadságharc 164. évfordulóján

foto: MTI, Földi Imre

MÁRCIUS 15-EI KITÜNTETÉSEK

Kitüntetésekkel méltatták a hazánk tudományos és kulturális életében kiemelkedő teljesítményt nyújtó tudósokat és művészeket az Országház Kupolacsarnokában. Schmitt Pál köztársasági elnök, Orbán Viktor miniszterelnök és Kövér László, az Országgyűlés elnöke a nemzeti ünnep alkalmából átadta a Széchenyi- és Kossuth-díjakat, illetve a Magyar Köztársaság Érdemrendjének Középkeresztjét. *„Az egész magyarság és a nemzet nevében köszönöm, hogy sok ezernyi döntési pillanatban tették a jót, tették, ami kellett”* – szökött Schmitt Pál a díjazottakhoz. Hazánk vezetői Kossuth-nagydíjjal tisztelegtek Csoóri Sándor író és költő előtt a magyar irodalom megújításához való tevéőleges hozzájárulása miatt. Kossuth-díjban részesült

továbbá Balázs Péter színművész, rendező, színházigazgató, Dárday István filmrendező, Demjén Ferenc előadóművész, zeneszerző, Fekete György belsőépítész, Harangozó Gyula György balettművész, koreográfus, Kelemen Barnabás hegedűművész, Kovács Ákos előadóművész, zeneszerző, Miklósa Erika operaénekes, Pásztor Erzszi színművész, Piros Ildikó színművész, Reviczky Gábor, a Vígszínház színésze, Sebő Ferenc zeneszerző, Somogyi Győző festő- és grafikusművész, Székely László díszlettervező, Szentandrassy István festőművész, Vasadi Péter költő, író és Vukán György zeneszerző, zongoraművész. Vizi E. Szilveszter orvos és kutatóprofessor számára ítélték oda a Széchenyi-nagydíjat, továbbá Széchenyi-díjat kapott Arató Péter informatikus, Barnabás Beáta biotechnológiai kutató, Fritz József matematikus, Gonda János zenetörténész, Harmathy Attila jogász, Horváth Dezső

atomfizikus, Kollár László fizikus, Kondrosi Éva biológus, Kulcsár Szabó Ernő irodalomtörténész, Miskolcsy Ambrus történész, Nusser Zoltán neurológus, Rihmer Zoltán pszichiáter, Róna-Tas András történész, Rosivall László kutatóorvos, Szemerédi Endre matematikus, Vécsei László, idegkutató és Zalai Ernő matematikus-közgazdász. A Magyar Érdemrend középkereszt a csillaggal polgári tagozata kitüntetéssel ismerték el Keszthelyi Lajos biofizikust, Kodolányi Gyula költőt, Kopp Mária pszichológust és Kovács Ferenc állatorvost. Ádám József geológus, Bíró László tábori püspök, Botos Katalin gazdasági szakértő, Breuer Pál történész, Géher István irodalomtörténész, Habsburg-Lotharingiai Mihály, Hafenscher Károly lelkész, Kósa László etnográfus, Márta István zeneszerző, Pap Géza püspök és Szepsy István borász munkáját pedig Magyar Érdemrend középkereszt polgári tagozatával méltatták.

Szabadság, jólét és biztonság

Magyarország Nemzeti Biztonsági Stratégiája

szöveg: Tóth Nándor Tamás

A Külügyminisztérium elkészítette Magyarország új Nemzeti Biztonsági Stratégiáját. A 24 oldalas dokumentum beméri az ország biztonságát leginkább veszélyeztető tényezőket a közvetlen támadás lehetőségétől kezdve a globális éghajlatváltozásig. Az állampolgárok azonban megnyugodhatnak, a stratégia kimondja: „a hagyományos fegyverekkel végrehajtott támadás veszélye jelenleg elenyésző mértékű.”

Elfogadta a kormány hazánk új Nemzeti Biztonsági Stratégiáját, amelynek korábbi változatát még 2004-ben alkoták meg. A nyolc évvel ezelőtt elfogadott dokumentum a Magyarország közvetlen környezetében, illetve globális léptékben időközben bekövetkezett biztonságpolitikai változások és folyamatok miatt – köztük a globális gazdasági-pénzügyi válság – napjainkra részben meghaladottá vált. Magyarország az Európai Unió tagjává válva teljes mértékben beágyazódott az euro-atlanti biztonsági rendszerbe, a Közel-Kelet arab országaiban véres harcok alakultak ki, a terrorizmus elleni küzdelem pedig jelentősen veszített lendületéből. Változás történt a biztonság fogalmában is, a fenyegetések, kockázati tényezők egyre több síkon jelennek meg, az egyének, közösségek, de akár régiók szintjén is. A változás iránya olyan tendenciát mutat, amelyben a biztonságpolitikai kihívások kezeléséhez átfogó és összehangolt politikai, gazdasági és katonai fellépésre van szükség. Fontos megállapítás, hogy mai, globalizált világunkban a biztonság nem az ország határainál kezdődik, mivel bármikor, akár rövid időn belül is, komoly előjelek nélkül történhetnek olyan változások, amelyek villámgyors válaszokat követelnek. Napjaink világának konfliktusait nem lehet pusztán egysíkú – gazdasági vagy katonai – szemléletben vizsgálni, a megelőzés és a kezelés is átfogó megközelítést igényel.

A stratégia előkészítését Martonyi János külügyminiszter kezdeményezte, Sztáray Péter biztonságpolitikáért felelős helyettes államtitkár folytatta a koordinációt. A Külügyminisztérium központi szerepet töltött be az előkészítési folyamatokban, amelyhez a minél szélesebb körű egyeztetés miatt minden minisztériummal felvették a kapcsolatot – kiemelkedő szerepe volt a Honvédelmi és a Belügyminisztériumnak –, valamint hazai biztonságpolitikai szakértőket is bevontak a munkába. Fontos lépés volt, hogy a Külügyminisztérium konzultációkat folytatott a parlamenti frakciók szakértőivel is a szélesebb politikai bázis megteremtése érdekében – árulta el lapunknak Sztáray Péter.

A Nemzeti Biztonsági Stratégia a Magyarország biztonságát leginkább befolyásoló tényezőket tekinti át. Abból indul ki, hogy hazánk „*egyetlen országot sem tekint ellenségének*”, illetve Magyarország biztonságpolitikájának alapvető

keretét továbbra is a NATO- és az EU-tagságban határozza meg. Biztonságunk sarokkövét az Észak-atlanti Szerződés 5. cikkében megfogalmazott kollektív védelem jelenti. A két integrációban hazánk továbbra is aktív szerepet kíván vállalni, mind biztonságpolitikai téren, mind pedig azok válságkezelő tevékenységében. Új eleme a stratégiának az, hogy Magyarország felelősséget érez nem csupán hazánk, szövetségeseink, hanem minden más nemzetközi partnerünk szabadságáért, jólétéért és biztonságáért. Magyarország nyitott és érdekelt a kölcsönös érdekeken nyugvó biztonságpolitikai kapcsolatok erősítésében.

A dokumentum további része már megfogható, kevésbé absztrakt pontokban vizsgálja az ország külpolitikai viszonyrendszerét. Hazánk biztonságában meghatározó elem a keleti és a déli szomszédos államok stabilitása, amelyet aktív külpolitikával kívánunk támogatni

Az aktív külpolitika, amelynek része a határon túli magyarság autonómiára irányuló törekvéseinek támogatása, jelentős mértékben hozzájárul a térség kapcsolatainak erősítéséhez.

mind kétoldalú, mind regionális szinten. Határainkon kívül rekedt nemzetársainkat nem csupán kulturális, gazdasági és társadalmi szempontból kell segítenünk, az ország biztonságpolitikájában is különleges helyet foglalnak el. Annak érdekében, hogy a magyarság – az európai gyakorlattal összhangban – közösségként, szülőföldjükön megmaradva élvezhesse az önkormányzatiság és az autonómia sajátos helyzetüknek leginkább megfelelő formáit és az ezekből eredő jogokat, a szomszédos államok stabilitása rendkívül fontos. Ez az aktív külpolitika, amelynek része a határon túli magyarság autonómiára irányuló törekvéseinek támogatása, jelentős mértékben hozzájárul a térség kapcsolatainak erősítéséhez, a Kárpát-medence stabilitásához. Ezzel összefügg, hogy Magyarország földrajzi és gazdasági értelemben nyitott ország. Ez a számtalan előny mellett sebezhetővé is teszi hazánkat (például az energiabiztonság területén), a válságok begyűrűző hatásától nem lehet eltekinteni.

A ténylegesen fenyegető veszélyek felsorolása előtt a dokumentum mindazonáltal világosan kijelenti, „*hazánk biztonsági helyzete alapvetően szilárd*”, sőt „*az elmúlt évtizedek tapasztalatai alapján a világban a hagyományos fenyegetések, katonai összecsapások veszélye és súlya csökkent*”. A 2004-es dokumentum is csekély mértékűnek értékelte a katonai támadás veszélyét, ahhoz képest további javulás is történt. „*Fontos azért megjegyezni, ez nem jelenti azt, hogy ne lehetnének katonai fenyegetések*” – finomított Sztáray Péter.

Honvédségre mindenképp szükség van, részben a nemzetközi szerződésben vállalt kötelezettségeink miatt is. Közvetlen szomszédságunk – különösen a Nyugat-Balkán – azonban jelentős stabilizáción ment keresztül, a térségbeli államok eltérő ütemben ugyan, de mind az EU vagy a NATO felé közelednek.

A regionális konfliktusok a stratégia szerint a világ bármely táján potenciális veszélyt jelenhetnek hazánkra nézve. A fenyegetést hordozó lehetséges következmények közé tartozik a szélsőségesesség, a fegyver-, kábítószer- és emberkereskedelem. A veszélyt hordozó régiókban az instabilitást kiváltó tényezők között vezető szerepet játszik a szegénység, a demokrácia nem megfelelő működése, illetve a vallási és etnikai konfliktusok. Az érintett térségek körébe tartozik a már a béke útjára lépett Nyugat-Balkán, a volt szovjet köztársaságok országai, valamint a Közel-Kelet az arab országokban zajló felkelések miatt.

Fontos biztonsági kockázatot jelent a globális terrorizmus, ugyanakkor hozzá teszi a dokumentum, hogy hazánk terrorveszélyeztetettsége alacsony, de a külföldi magyar érdekeltségek esetében mindenképpen valós. A stratégia a gazdasági-pénzügyi válság tükrében is előtérbe helyezi a pénzügyi biztonságot, amely jelentősen felértékelődött, ennek egyik oka a tetemes méretű külső és belső eladósodottság. A kiberbiztonság kérdése a 21. században megkerülhetetlen, ráadásul a következő években vélhetően tovább növekszik a számítástechnika

szerepe az állam és társadalom életében egyaránt. A kibertérben megnőtt fenyegetettség miatt hazánknak készen kell állnia e téren is a fenyegetések elhárítására és kezelésére. „*Az energiabiztonság kulcsfontosságú Magyarországra számára*” – folytatja a veszélyforrások felsorolását az irat. Az indoklásban az egyirányú függőség fedezhető fel okként, megoldási javaslatként pedig az új beszerzési útvonalak keresését jelölik meg. A globális éghajlatváltozás hatása hazánkat is természetesen érintik, s ezek a természeti katasztrófák növekvő kockázataira is kihatnak. Magyarország biztonságának potenciális veszélyforrásokként említi továbbá a dokumentum a szervezett bűnözést, a migrációt, a kábítószer-kereskedelmet és a szélsőséges csoportok előretörését. A felsorolt biztonsági tényezők korábban nem, vagy csak korlátozottan szerepeltek az ország biztonsági stratégiájában, a globalizáció terjedésével ezen kockázatok jelentősége növekedett, és várhatóan a jövőben is egyre nagyobb szerepe lesz.

Arra a kérdésre, hogy meddig maradhat érvényben az új Nemzeti Biztonsági Stratégia, nehéz válaszolni. „*Bízom benne, hogy ez a dokumentum középtávon használható lesz. Egyrészt beemeli a folyamatoság, másrészt beemeli az új elemeket, progresszív jellege pedig értékállóvá teszi*” – véli a helyettes államtitkár. Amíg nem következik be olyan biztonságpolitikai fejlemény, ami alapvetően megváltoztatja a biztonsági környezetet (ilyen volt például 2001. szeptember 11-e), addig a dokumentum biztosan érvényben marad. ■

Nemzetközi szervezetek között őrlődve

Tárgyalások az EU-val és az IMF-fel

szöveg: Tóth Nándor Tamás, fotó: MTI, EB

Magyarország tárgyalásokat kezdeményezett a Nemzetközi Valutaalappal és az Európai Unióval egy elővigyázatossági hitelkeret létrehozásáról. Fontos lépés kicsiny hazánk életében, mégis vajmi keveset ért a folyamatból a magyar állampolgárok zöme. Összefoglaló cikkünkben a megfelelő gazdasági és jogi környezetbe illesztve ismertetjük a tárgyalásokat, illetve részletesen bemutatjuk, mit várnak el Magyarországtól, és hazánk mit vár a nemzetközi szervezetektől.

Mindenkinek tisztában kell lennie azzal, hogy az elővigyázatossági hitelkeretet a pénzügyi válság kényszerítette ki a hazai döntéshozóktól. Egész egyszerűen a rohamosan romló világgazdasági környezet begyűrűző hatásaitól hazánk sem tudja függetleníteni magát. Az eurózóna terjedő válsága 2011-ben Európa több államát komoly, sok esetben példa nélküli lépésekre kényszerítette. Hátterében az áll, hogy az Európai Unió tagállamai között az integráció félvészázados történelme alatt fokozatosan létrehozták a közös piacot, ennek része volt a közös valuta, amely a tavalyi évben destabili-

zaadósok javára, illetve a megerősödött befektetői bizalom révén az állampapírok hozama is csökkenne, ez tehát az államnak jelentene megtakarítást. Ettől függetlenül a jelenlegi gazdasági környezetben Magyarországnak nincs szüksége készletli hitelre (tehát közvetlen pénzüsszegre), elegendő az elővigyázatossági hitelkeret, amíg az állam képes az adósságát a pénzügyi piacról finanszírozni. Hiteligénylési szándékunk ellenére ne gondoljuk, hogy a Nemzetközi Valutaalap szívességet tesz nekünk. A szervezet célja a *Nemzetközi Valutaalap Megállapodás* 3. pontja szerint a valutastabilitás előmoz-

Lomnici Zoltán, az ELTE Állam- és Jogtudományi Karának tanára kemény tárgyalásokra számít az IMF részéről a szervezet széles körű jogi lehetőségei miatt. Hazánk 1982-ben csatlakozott az intézményhez, az egyetemi tanár véleménye szerint a csatlakozási szerződés orosz-lánszerződés volt, vagyis egyoldalú kitételeket tartalmaz, a kormány mozgásterét pedig minimális szinten határozták meg benne. A jogász felhívta a figyelmet arra, hogy az országunk gazdaságának kis mérete döntően befolyásolja a megállapodás várható eredményét. Egészen más feltételekkel ül tárgyalóasztalhoz a

Az országunk gazdaságának kis mérete döntően befolyásolja a megállapodás várható eredményét.

zálta a kontinenst. A tagállamok gazdasági értelemben teljesen nyitottá váltak, azonban a nyitottság a számtalan pozitív folyamat mellett természetesen néhány negatív következményt is magával hozott. Ezek között szerepel a válságok gyors, határokat nem ismerő átterjedése, amelyet hazánk se tud megakadályozni, felkészülni rá azonban valamelyest lehetséges. A felhalmozódott adósságállomány miatt erre nem lenne képes saját erejéből az ország, ezért a kormány a Nemzetközi Valutaalaphoz (IMF) fordult egy olyan elővigyázatossági hitelkeret kialakítása érdekében, amely majd Magyarország rendelkezésére áll, ha esetleg az Európában tomboló pénzügyi viharok hazánkat is elérnék. Ezenfelül a megállapodás közvetlen előnyökkel is járna az ország gazdaságára nézve. Varga Mihály Miniszterelnökséget vezető államtitkár egy interjúban kifejtette, a pénzügyi biztosíték következtében a forintárfolyam tovább javulna a devi-

dítása, 5. pontban pedig a fizetési mérleg egyensúlyának helyreállítását tűzte ki célul az intézmény a nemzeti és nemzetközi prosperitás szempontjából káros intézkedések elkerülése érdekében. Magyarország pontosan ezen okokból fordul a szervezethez: azért, hogy a jóval drasztikusabb intézkedéseket elkerüljük. Ráadásul hazánk kellőképpen kiveszi a részét a szervezet működéséből. Az alaptőkéhez 355 milliárd forint értékben járunk hozzá – igaz, ehhez képest az elővigyázatossági hitelkerettel egy 4500-6000 milliárd forint értékű összeghez férhet hozzá az ország. Az elmúlt harminc év folyamán a magyar állam által dotált összeget felhasználták az egyes bajba jutott tagállamok (pl. Argentína) megsegítésére. Az a pénzügyi eszköz, amelyért most hazánk folyamodott, Blahó András, a Budapesti Corvinus Egyetem Világgazdasági Tanszéke vezetőjének megfogalmazásában „erős gazdasági háttérű országok számára szolgál, ahol közepes erősségű válság fenyegetet kívülről”.

valutaalap például Franciaország, Venezuela és Zimbabwe esetében. Hazánkkal kapcsolatban a felek között egyértelmű mellérendelt jogviszony áll fenn, nem beszélhetünk szokványos tárgyalásról. „Ezzel nem azt akarom mondani, hogy az IMF az ördögtől való, sőt, az elmúlt időszakban Christine Lagarde jóval felelősebb politikát folytat elődeinél. Bízom benne, hogy bölcsen és szolidárisan viszonyulnak hazánkhoz.”

Az IMF a Magyarország ellen indított kötelezettségsgézési eljárások lezárásához kötötte a tárgyalások megkezdésének feltételeit. Azonban a háttérben elkezdődött a puhatólózás, Fellegi Tamás nemzetközi pénzügyi szervezetekkel való kapcsolattartásért felelős tárca nélküli miniszter már felmérte, várhatóan milyen gazdasági tanácsokat javasol a valutaalap. „Abszolút bízom a megoldásban” – mondta a tárca nélküli miniszter – „Magyarország nem húzza az időt, nem játssza ki a török kártyát”. A kifejezés arra

utal, hogy a török kormány 2009-ben folyamatosan tárgyalt az IMF-fel egy készenléti hitelről – a tárgyalás révén bizalmat kapott a török gazdaság a nemzetközi befektetőktől, pedig a megállapodás végül nem valósult meg, azonban a befektetői bizalom segítségével Törökország képes volt átvészelni a válságot. Az már most biztos, hogy a sajtóban napvilágot látott értesülések egy része téves, legjobb példa erre az egykulcsos adó kivezetésére utaló célzások. Az egykulcsos jövedelemadó hagyományosan az IMF által szorgalmazott neoliberális (vagyis piacközpontú) gazdaságpolitika egyik jellegzetes eszköze. *„A Nemzetközi Valutaalap az egykulcsos adóval összefüggő átmenet kérdésében fogalmazhat meg véleményt, hiszen három év alatt alakul ki az egykulcsos, 16 százalékos adó”* – mondta lapunknak Cséfalvay Zoltán gazdaságstratégiaiért felelős államtitkár. Hozzátette, az adókulcs filozófiáját aligha kifogásolja az IMF, a régió több országában is bevezették már. A konkrétumokról szóló egyeztetések megkezdése előtt azonban meg kell állapodni a politikai kérdésekben az Európai Unióval. *„A tárgyalások megindulásához az EU által felvetett problémák tisztázása szükséges. Úgy látom, ezek nagy része rendeződik, és elhárulnak az akadályok a tárgyalások előtt”* – véli az államtitkár. A pénzügyi válság 2008-as kitörése óta az IMF az EU-val közösen kezeli a hitelezést, ezért mindkét féllel telő alá kell hozni a megegyezést. A hitelmegállapodás még távolabb van, jelenleg a tárgyalások megkezdésének feltételeinél járnak a felek, amely négy speciális kötelezettségsértési eljárás lezárásához kötött. Kötelezettségszegési eljárásból évente körülbelül háromezret indít az Európai Bizottság a tagállamok ellen, amelyek döntő hányada a közösségi jogi irányelvek késedelmes vagy hibás átültetésével kapcsolatos – ismertette az Európai Unió működésért Kardosné Kaponyi Erzsébet, a Budapesti Corvinus Egyetem Nemzetközi Tanulmányok Intézetének egyetemi tanára. Az eljárás első lépéseként Brüsszel levelet küld a tagállam minisztériumának, amelyben kifejtik a jogi problémákat. A tagállam-

nak ekkor két hónapon belül válaszelelet kell küldenie, megkezdődik a tárgyalás, a bizottság kiad egy indoklással ellátott véleményt. *„A panaszok 77 százaléka lezárul az adminisztratív szakaszban, a kéthónapos időszak alatt általában sikerül tisztázni a félreértéseket”* – tájékoztatott a szakértő. Amennyiben nem sikerül megállapodni a feleknek, a bizottság az Európai Bíróságra bízhatja a döntést, ide már csak az eljárások 7 százaléka jut el. Az elővigyázatossági hitelkeret tárgyalásának megkezdéséül szabott kötelezettségsértési eljárások azonban eltérnek a késedelmes jogalkotás ügyeitől. Az ügyeket azért indították Magyarország ellen, mert az egyes kifogásolt magyar jogszabályokat a bizottság ellentétesnek találja az európai közösségi jog szövegével vagy az általános jogelvekkel (például a jogbiztonság és a jogos elvárás elve). Négy ügyben zajlik az egyeztetés, amelyből egyet már lezártak, az adatvédelmi ombudsman ügyét. A bizottság problémája ebben az esetben az volt, hogy az új adatvédelmi törvény szerint az adatvédelmi biztost a köztársasági elnök nevezi ki a kormányfő javaslatára – márpedig ez lehetőséget teremt az ombudsmani intézmény befolyásolására. Navracsics Tibor közigazgatási és igazságügyi miniszter márciusban a köztévé reggeli műsorában jelentette be, hogy az adatvédelmi hatóság függetlenségével kapcsolatban beterjesztették azokat a változtatási javaslatokat az Országgyűlés elé, amelyekben a korábbi tárgyalásokon megegyezett a kormány az Európai Bizottsággal. A másik három ügyben még zajlanak az egyeztetések. A Magyar Nemzeti Bankkal kapcsolatos eljárásban az Európai Bizottság kritizálja a jegybankelnök fizetésének változtatására irányuló kormányzati lépéseket – noha a jelenlegi gazdasági helyzetben értelemszerűen indokolható a fizetés csökkentése. A központi bank elnökét azonban meghatározott feltételek között nevezték ki, a kötött mandátuma alatt történő bármilyen jellegű változtatás sérti a jegybank közösségi jogban szigorúan körülhatárolt függetlenségét. A bizottság nem utasítja el egyértel-

műen a kormány álláspontját, de az érveket egyelőre nem találja meggyőzőnek. A harmadik-negyedik ügy az igazságszolgáltatás reformját érinti. Az Európai Bizottság által leginkább kifogásolt kormányzati döntés a bírók, közjegyzők és ügyészek nyugdíjkorhatárának 62 évre történő csökkentésére vonatkozik. Ez különösen annak tekintetében visszas, hogy Európa-szerte emelkedik a nyugdíjkorhatár a hosszú távú gazdasági stabilitás érdekében. Brüsszelben furcsállják azt is, hogy 2014-ben, két év múlva újra 65 évre emelnék a nyugdíjaztatás évét. A kifogásolt intézkedések révén az uniós döntéshozók veszélyben látják a Lisszaboni Szerződés Alapvető Jogok Chartájában több ponton kidolgozott független igazságszolgáltatást. Az Országos Bírósági Hivatallal kapcsolatban nem az elnök személyével áll fenn kifogás az uniós döntéshozók részéről, hanem az elnök bizonyos kiterjesztett hatáskörét találja szokatlannak az Európai Bizottság. Különösen nehéz lesz a magyar álláspontot érvényesíteni az igazságszolgáltatással kapcsolatos eljárásban, mivel minden EU-tagállam bírója közösségi jogot is alkalmaz, ezért sok esetben szigorúbb előírások vonatkoznak rájuk. Amennyiben nem sikerülne a feleknek megegyeznie a problémás kérdésekben, a bizottság az Európai Bíróság elé küldheti az ügyet. *„Nem hiszem, hogy ez megtörténne”* – véli Kardosné Kaponyi Erzsébet – *„a partnerekben megvan a kompromisszumkészség, a látványos kardcsörték után mindenki engedni fog, ésszerű megoldást találnak a kérdésre.”* Az eljárás rövidsége és a megegyezés szükségessége folytán londoni elemzők áprilusra valószínűsítették az ügyek lezárását és a tárgyalások megkezdését az IMF-fel. *„Az összes vitás kérdést meg fogjuk oldani, a félreértéseket, torzításokat, az alaptalan vádakot mielőbb tisztázzuk”* – fogalmazott Martonyi János külügyminiszter. A magyar diplomácia vezetője szerint a sikeres lezáráshoz a politikai akarat és az eltökéltség a legfontosabb, ez pedig adott a magyar politikusok részéről. Bízunk benne, hogy végül minden fél elégedetten áll fel a tárgyalóasztaltól. ■

Azt tenni, amit mástól is elvárunk

A közigazgatás magán kezdi
a korrupció-megelőzési intézkedéseket

szöveg: Nagy Balázs Ágoston

Ki ne szeretne tisztességesen, abban a tudatban élni, hogy mindig azt teszi, amit helyesnek tart? Ki ne szeretné azt látni maga körül, hogy mindenki becsületesen teszi a dolgát? Mindenki. Ezért fogadta el nemrégiben a kormány a korrupció-megelőzési programot.

A magyar társadalom többsége már nagyon régóta nem érzi, hogy ezek az egészen alapvető vágyai legalább részben teljesülnének, és sokan már nem is reménykednek ebben. Vannak közülük, akik a cinizmus útját választva nyíltan hangoztatják, hogy ez mindig így volt, sohasem lesz és nem is lehet másként. Mások farizeus módon, bár igényt tartanak a tisztesség látszatára, magukban másképp vélekednek. De sokan vannak olyanok, akik nem csüggedtek el, és napról napra azért küzdenek, hogy egy erkölcsi értelemben is jobb életet teremtsenek maguk és gyermekeik számára.

Mindenekelőtt világosan kell látnunk a célt, és pontosan meg kell fogalmaznunk a problémát. A *korrupció* romlást, romlottságot, az *integritás* érintetlenséget, vagyis romlatlanságot jelent. A cél, amelyet el kívánunk élni az integritás, vagyis a romlatlanság állapota, a problémánk pedig ennek hiánya, vagyis a valamilyen mértékű romlottság, azaz korrupció. A magyar társadalomban, bár a hogyanokban soha nincs, és a nézőpontok sokfélesége miatt nem is lehet teljes egyetértés, nagyon erős a konszenzus azzal kapcsolatban, hogy tisztességesen kellene élni. Már otthon elsajátítjuk az emberi együttéléshez szükséges alapvető értékeket, melyeket kultúránk jobbik része is közvetít felénk, mégis azt látjuk, hogy kialakult gyakorlata van a tisztességtelenségnek.

A korrupció szót manapság az eredeténél szűkebb értelemben használjuk, leginkább az egyéni érdek közérdekkel szembeni előtérbe helyezését

értjük alatta. Passzív korrupciónak nevezzük azt, amikor a köz érdekében eljárni hivatott személy a köz érdeke helyett önös vagy részérdekeket követve, jogtalan előnyt fogad el és mást jogtalan

előnyhöz juttat. Aktív korrupció pedig az, amikor valaki a köz érdekében eljárni hivatott személytől jogtalan előnyt felajánlva jogtalan előnyt kér. Az integritás szó jelentése is pontosabbá vált,

ma már elsősorban a vallott értékeknek megfelelő magatartást értjük alatta. Ez egyaránt értelmezhető személyekre, szervezetekre és a közigazgatás, illetve az állam egészére is. Amikor azt szeretnénk, hogy valakinek vagy valaminek nőjön az integritása, akkor azzal azt mondjuk, hogy a vallott értékei

alapvetően rendben vannak, de a valóságos magatartása, működése nem tükrözi kellő mértékben ezeket az értékeket.

A korrupció csökkentése és az integritás növelése, mint az erkölcsi megújulás egyik központi eleme, a társadalom és a gazdaság valamilyen szegmensében szükséges és sürgős, ehhez azonban az érintettek vagy legalábbis a többségük egyetértése, elkötelezettsége és tevéleges közreműködése szükséges. »

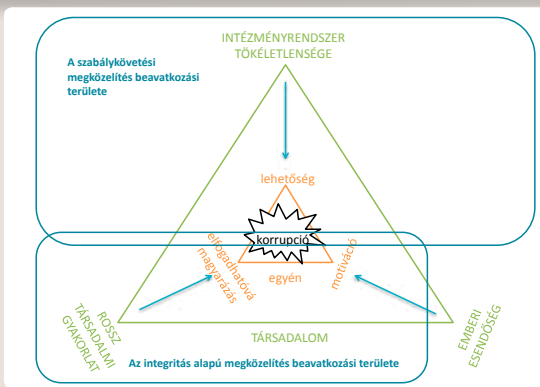

Az állam önmagában nem biztosíthatja a társadalom és a gazdaság integritását, bár sokat tehet érte, és kétségtelenül kiemelt felelősséget visel ezzel kapcsolatban. Egyrészt az állam rengeteg ponton érintkezik a társadalom és a gazdaság más szegmenseivel, és a közérdek biztosítása érdekében számos olyan beavatkozást is tesz, amelyek – a kiválasztásuk és végrehajtásuk megfelelőségétől függően – kevesebb vagy több korrupciós kockázathoz vezethetnek. Másrészt az állam és benne a közigazgatás működése példaértékű a társadalom

közelítés egyensúlyára épül. (E szemlélet magyarországi meghonosítója az Állami Számvevőszék volt, melynek nemrég zárult le az integritásalapú közigazgatási kultúra terjesztésére irányuló projektje.) A program beavatkozási logikája a korrupció (és általában a visszaélések, szabályszegések) háromszögmodellje segítségével válik érthetővé. Minden visszaélés elkövetésénél a következő három tényező van jelen: a lehetőség, a motiváció (ide értve a nyomásgyakorlást is) és az önigazolás (racionalizáció), vagyis a szabályszegés elfogadhatóvá magyarázása.

- a szervezeti ellenálló képességet növelő (integritásirányítási rendszer kiépítését szolgáló) intézkedések,
- az előterjesztések előzetes korrupciós kockázatelemzésének beemelése a jogszabályok előzetes hatásvizsgálati rendszerébe,
- a korrupció elleni fellépésben résztvevő kormányzati és alkotmányos szervek közötti együttműködés javítása,
- a korrupció-megelőzési programban szereplő lépések megtételét elősegítő képzések tartása a tisztviselők számára,
- a társadalomnak és a vállalkozásoknak szóló, a korrupció csökkentését elősegítő információs kampányok lebonyolítása.

...vajon érdemes-e tényleg minden helyzetben tisztességesnek lenni?

- A motiváció, a késztetés az emberi esendőségből és a bizonyos mértékig természetesnek tekinthető előny- vagy haszonszerzési igényből fakad.
- Az önigazolás alapja az elfogadható magyarázást lehetővé tevő és megtűrő rossz társadalmi gyakorlat.
- A lehetőséget az intézményen belüli, illetve a rendszerszintű ellenőrzés, felügyelet tökéletlensége teremti meg.

A program legmeghatározóbb eleme az integritásirányítási rendszernek – egy néhány közigazgatási szervre kiterjedő kísérleti projekt tapasztalatai alapján – valamennyi államigazgatási szervben történő bevezetése. A rendszer működtetése megköveteli, hogy az adott szerv rendszeresen felmérje a működését érintő korrupciós kockázatokot, intézkedési terveket készítsen és hajtson végre ezek elhárítása érdekében. Az integritásirányítási rendszer szereplője egy olyan antikorrupciós vagy integritási felelős, aki amellet, hogy meghatározó szerepet tölt be az említett felmérések és intézkedési tervek, illetve az azokról szóló jelentések elkészítésében, közreműködik a korrupciógyanús esetek kivizsgálásában, gondoskodik a szerv munkatársainak etikai képzéséről, és – ami talán a legnagyobb újdonság lehet – etikai tanácsadóként segíti a munkatársakat a nehezen megítélhető etikai helyzetekben való személyes döntésben.

A legfontosabb kérdést azonban mindnyájunknak magunknak kell feltennünk: vajon érdemes-e tényleg minden helyzetben tisztességesnek lenni? Rövid távon tűnhet úgy, hogy ez nem igazán éri meg. A valódi tisztesség, az integritás hiánya azonban hosszú távon megbosszulja magát. A vallott értékekkel szembeeső magatartás mások bizalmának elvesztéséhez vezet. A közigazgatás a most jóváhagyott programmal a sok évtizede elvesztett bizalom visszaszerzésének fáradságos útjára lépett. ■

tajjai és a gazdasági szereplők számára, a tekintetben, hogy a kommunikációkat meghatározó értékek mentén cselekedjünk.

Ennek megfelelően, a KIM Közigazgatási Stratégiáért Felelős Helyettes Államtitkársága széles körű közigazgatási és társadalmi-szakmai egyeztetések alapján elkészítette – a kormány által is megtárgyalt és jóváhagyott – Közigazgatási Korrupció-megelőzési Programját. A program abban a szellemben került megfogalmazásra, amely szerint az államnak, azon belül is kiemelten a közigazgatásnak magán kell kezdenie a korrupció-megelőzést szolgáló intézkedések bevetését, nem feledve, hogy ez csak az első lépés a társadalmi korrupció visszaszorításának széles körű társadalmi összefogást igénylő programja felé.

A program a korrupcióellenes küzdelem korábbi, kizárólag a szabálykövetést középpontba állító megközelítését meghaladva a szabálykövetési és az új, a személyek, a szervezetek és a szervezetrendszer szintjén is ható integritásalapú meg-

A korrupció-megelőzéséhez a három tényező közül elvileg elegendő csupán egyet tökéletesen kiküszöbölni, azonban a valóságban – amelyben ritka vendég a tökéletesség – eredményesebb valamilyen nyitakéntében egyszerre beavatkozni. A hagyományos, szabályozásközpontú megközelítés a lehetőség, az új, integritásalapú megközelítés pedig a motiváció és az önigazolás területén avatkozik be. Nemzetközi tapasztalatok szerint a korrupció visszaszorításában sokkal jobb eredményeket lehet elérni a sokáig háttérbe szorult motivációs és önigazolási tényezők puha, „humán” eszközeivel, mint az egyre keményebb intézményi ellenőrzési eszközökkel. A program tehát nagy hangsúlyt fektet az integritásalapú intézkedésekre, ugyanakkor nem mond le a szabálykövetést biztosító ellenőrzési rendszerek tekintetében még hátralévő intézkedések megtételéről sem.

A program konkrét intézkedései az alábbi főbb csoportokba sorolhatók:

- a bejelentő-védelmi rendszer megerősítése,

Növekvő foglalkoztatás

szöveg: Vida Sándor, fotó: Szigeti Tamás

Az utóbbi hónapokban számos elbocsátásról lehetett hallani, azonban olyan vállalkozás is akadt, ahol a foglalkoztatottak száma megduplázódott. A kormány gőzerővel küzd, hogy jelen gazdasági helyzet ellenére minél többen jussanak munkához. Czomba Sándor foglalkoztatáspolitikáért felelős államtitkárral a bekövetkezett és tervezett változásokról beszélgettünk.....

» *A cél egymillió új, adózó munkahely létrehozása 2020-ra. Hogyan lehet ezt elérni?*

Czomba Sándor: Azt szoktam mondani, ha az ember célokat tűz ki maga elé, kicsiket nem érdemes, mert azt túlságosan hamar eléri, és nincs, ami tovább motiválja. A magyar munkaerőpiacról körülbelül egymillió ember hiányzik. 3,7 és 4 millió között van a foglalkoztatottak száma 1993 óta. Az egészségügy, az oktatás, a nyugdíjrendszer kapcsán meglévő feszültségek megmaradnak, ha nem vagyunk képesek ebből a körből kitörni. Az egymillió új, adózó munkahely létrehozása igen ambiciózus tervnek tűnik, különösen, ha megnézzük a 2000 és 2010 közötti adatokat, hetvenezerrel csökkent a foglalkoztatottak száma. Bár hónapok óta folyamatosan nő a foglalkoztatás, azonban még messze nem vagyunk azon a pályán, amin szeretnénk. A tavaly elfogadott Magyar Munkatervben sajnos jól láttuk, hogy az idén a közfoglalkoztatás adja az új munkahelyek 80 százalékát és a versenyszféra csupán az ötödét. Azt szeretnénk, hogy 2014-re ez az arány fele-fele legyen, és utána megforduljon a trend.

» *Az OECD országjelentése szerint a foglalkoztatás az Európai Unióban 0,3, míg Magyarországon fél százalékkal nőtt...*

Cz. S. A tendencia a lényeges. Sajnos az elmaradásunk nagyobb, mint amit ez a két számadat közötti különbség mutat. Jelenleg nagyjából 56 százalék környékén van a foglalkoztatási ráta, amely jóval az uniós átlag alatt van. Éppen ezért a legtöbb energiát a foglalkoztatási szint emelésére kell fordítanunk.

» *A legkritikusabbak a nyugdíjasok, a fiatalok, a kismamák, az alacsony iskolai végzettségűek, a megváltozott munkaképességűek és a romák munkavállalási lehetőségei.*

Cz. S. Évtizedek óta tudjuk, hogy ezeknél a célcsoportoknál vannak a legnagyobb problémák. A segítségükre több pályázat kiírását tervezzük a jövőben. Az 50 év felettiéknél már most is működik egy ilyen. Ha egy munkáltató ebbe a korcsoportba tartozót foglalkoztat, egy évig támogatást kap. Jól működnek a különböző Start-kártyák. A Start Bónusz a három hónapja regisztrált álláskeresőket, míg a Start Rehab a megváltozott munkaképességűek munkához jutását

segíti. A GYES-ről, GYED-ről visszatérő kismamákat foglalkoztató munkaadókat pedig akár 50 millió forinttal támogatjuk egy intézményi családi napközi létrehozása céljából.

» *A pályakezdeők esetében mire lehet számítani?*

Cz. S. Hamarosan gyakornoki programot hirdetünk. Szeretnénk a foglalkoztatásukat, a vállalkozóvá válásukat is segíteni, akár visszatérítendő vagy vissza nem térítendő támogatásokkal. A fiatalok tekintetében nagyon lényeges az, hogy mind a szak- és felnőttképzési, mind a felsőoktatási rendszer átalakítása azt a célt szolgálja, hogy piacképes szakmával rendelkezzenek.

» *A közmunka is megoldásként jelenik meg a foglalkoztatási problémák megoldására?*

Cz. S. Azokban a térségekben, ahol a versenyszféra nincs jelen, és azt kell eldönteni, hogy segítyt adok vagy munkát, akkor a közmunka mindenképpen alternatíva a foglalkoztatási gondok orvoslására. Nagyon fontos azonban, hogy e mögé értékteremtő munka legyen téve. A közmunkához képzések is kapcsolódnak. »

Számunkra az a legfontosabb, hogy mind a fiatalok, mind a középkorúak Magyarországon maradjanak. Ehhez azonban az kell, hogy ne csak sejtyszerűen Győr, Kecskemét vagy Miskolc környékén legyenek lehetőségek.

A cél, hogy ne úgy lépjen ki ebből az illető, ahogy belépett, és utána a versenyszférában is esélye legyen állást találni.

» *Nemrég hozták létre a Versenyszféra és a Kormány Állandó Konzultációs Fórumát. Miért volt erre szükség?*

Cz. S. Nagyon fontos kérdés, hogy olyan jogszabályokat alkossunk, amelyek elősegítik a foglalkoztatás bővítését. Ehhez szükséges, hogy az érintettektől származó információkat már a jogalkotás időszakába hozzuk. Korábban működött ugyan az Országos Érdekegyeztető Tanács, de az nem váltotta be a hozzá fűzött reményeket. Ezért létrehoztuk a Nemzeti Gazdasági és Társadalmi Tanácsot, ahol a munkavállalók és a munkaadók szervezetein kívül az egyházak, a civil szervezetek, valamint a tudományos élet képviselői is jelen vannak. Az első két csoport részéről jelentkezett az igény egy kifejezetten a munka világával foglalkozó fórum létrehozására. Az Országos Közszolgálati Érdekegyeztető Tanácsnak kvázi tükörképe lett a versenyszférában létrejött új szervezet, mely keretében heti rendszerességgel tárgyalunk a munkát érintő kérdésekről.

» *Az első együttműködés a Munka Törvénykönyvének a létrehozásában volt, amelyet a bérkompensáció követett. Milyen feladatok vannak még?*

Cz. S. Folyamatban van a Munka Törvénykönyvével kapcsolatos eljárási sza-

bályok és átmeneti rendelkezések megalkotása. Nagy falat lesz a nyugdíjrendszer átalakítása, de például ad hoc módon leültünk tárgyalni a személyszállítási törvény módosításával kapcsolatban is. Mindig van aktuális téma.

» *A bérkompensációval kapcsolatban eltérő információkat lehet hallani a médiában...*

Cz. S. Azért, hogy 2012-ben a munkavállalók ne járjanak rosszabbul az adójóváírás kivezetése miatt, igen jelentős minimálbér (19 százalékos) emelésről kellett dönteni. Ilyen gazdasági környezetben képtelenek lennének ezt a munkáltatók kitermelni, ezért azt kértük, hogy 5 százalékgig legyenek partnereink és növeljék a béreket. Az e feletti részt bérkompensáció címen az állam átvállalja.

» *Erre tulajdonképpen a többkulcsos adórendszerrel az egykulcsosra való átalálás miatt van szükség?*

Cz. S. Igen. Az átállás egy hároméves periódust ölel fel, amikor a különböző adójóváírásokat, a félszuperbruttót és egyebet ki kell vezetni. Jelenleg azt az időszakot éljük, hogy igen bonyolult rendszereken keresztül kell megpróbálnunk úgy letisztítani a rendszert, hogy közben a foglalkoztatás ne csökkenjen, és a munkáltatók is képesek legyenek talpon maradni. Ennek ára van, ez a bérkompensáció. A közszférában 64 milliárd van erre, a versenyszférában 93 milliárd. Mostanában frünk ki pályázatot 21 milliárd forintos keretösszeggel azoknak a vállalkozásoknak, melyek ezt az 5 százalékos sem képesek kitermelni. Nekik ezen az ötön belül még 2-3 százalék erejéig besegítettünk.

» *A bérkompensáció csak az egyik lépcső, amit kiegészítenek munkahelymegőrző és -teremtő, valamint egyéb pályázatok is.*

Cz. S. Azt tapasztaljuk, hogy a korábbi válságok időszakában is voltak Magyarországon olyan vállalkozások, akik ekkor is képesek voltak fejleszteni. Ezeket célozzuk meg egy 10 milliárdos, munkahelyteremtő beruházásokat támogató pályázattal. 2009-ben 2 milliárd, 2010-ben 5 milliárd állt rendelkezésre ilyen célra. A tavalyi összegből több mint háromezer új munkahelyet sikerült létrehozni úgy, hogy közben több mint tízezret megőriztünk. Terveink szerint az idén 5300-5500 új állás lenne. A kis- és középvállalkozók

gép-, berendezés- és eszközbeszerzésre, valamint infrastruktúra-fejlesztésre pályázhatnak a meglévő összegből. Mivel elképzelhető, hogy emellett lesznek olyan cégek, melyeknek a munkahelyek megőrzése is nehézségeket okozhat, ezért létrehoztunk egy 500 millió forintos központi és egy 1-1,5 milliárdos decentralizált keretet, amelyre ezek pályázhatnak.

» *Melyek azok a területek, ahol eredménytelenséggel társulhat az állami segítség?*

Cz. S. Ha megnézzük a gazdasági adatokat, a GDP-t húzó és jó eredményeket produkáló szektor a feldolgozóipar, amelyen belül a gépipar, valamint a mezőgazdaság javult látványosan. Nagy bánatunk, hogy az építőipar továbbra is folyamatosan mínuszban van, pedig mind az ipar, mind a foglalkoztatás szempontjából fontos lenne, hogy erőre kapjon.

» *Tavalyelőtt reformálták meg a mezőgazdasági, az alkalmi és idegymunkát végzők szabályozását. Mik a tapasztalatok?*

Cz. S. Összességében az egyszerűsített foglalkoztatásban egy év alatt duplájára növekedett a foglalkoztatottak száma, 260 ezerrel 530 ezer környékére. Apróbb finomításokat még mindig végzünk a rendszeren, de a trend mindenképpen pozitív.

» *Az OECD-jelentésben kritikaként fogalmazódik meg a minimálbér 72-ről 93 ezer forintra növelése. Miért volt ekkora mértékű emelésre szükség?*

Cz. S. Az OECD azt ajánlja, hogy a minimálbér mindig az infláció mértékével emelkedjen. Ha Magyarországon is az Európai Unió átlag (140-150 ezer forint) körül lenne a minimálbér, akkor tudnánk tartani ezt az ajánlást. Azonban amíg messze el vagyunk maradva, szükség van a nagyobb léptékű növelésre. Ez azonban csak addig a mértékig hajtható végre, amíg az erre szükséges forrásokat a gazdaság képes kitermelni. A mostani jelentős emelésre azért volt szükség, hogy az átalakuló adórendszer miatt legalább nettó szinten tudjuk tartani a béreket.

» *Az új Munka Törvénykönyvébe bekerült egy olyan passzus, mely szerint a mindenkori kormány dönthet a minimálbér eltérítéséről akár korcsoportonként, akár szolgálati időnként.*

Cz. S. Ez egy nagyon lényeges kérdés, hiszen a 27 uniós tagállamból húszban élnek ezzel. A pályakezdők például Szlo-

vákiában is a minimálbér 80-85 százalékat kapják meg, mely évente öt százalékkal nő. Első olvasatra ez kitolásnak is tűnhet, de a frissdiplomások számára a legnagyobb baj, hogy nincs szakmai tapasztalata, ezért nem veszik fel. A csökkentett bérköltség ösztönözheti a munkaadót, hogy fiatalokat alkalmazzon. Ezt érdemes lenne nekünk is idővel megfontolni.

» *Egyre többen a külföldi munkavállalásban látják a boldogulás kulcsát.*

Cz. S. Ez azért nem általános. A mobilitásunk a nullához közelít. Ez hol jó, hol nem. Inkább azt látjuk, hogy egy-egy szektorban, például az egészségügyben ugrik meg a külföldre távozók száma. A nyugati országhatárnál is elég jelentős ez a tendencia. Azzal nincs baj, ha valaki külföldre megy tapasztalatokat szerezni, és utána ezeket itthon kamatoztatja. Számunkra az a legfontosabb, hogy mind a fiatalok, mind a középkorúak Magyarországon maradjanak. Ehhez azonban az kell, hogy ne csak sejtyszerűen Győr, Kecskemét vagy Miskolc környékén legyenek lehetőségek.

» *Az egykulcsos adórendszer bevezetésének egyik célja több szakképzett foglalkoztató munkahely létrehozása. Van-e már a döntésnek érezhető hatásai?*

Cz. S. Általában azt látjuk, hogy az egykulcsos, arányos adórendszer ösztönző hatású. Azokról vesz le terhet, akik egyébként többet dolgoznak, többet teljesítenek. Aki tízszer annyit dolgozik, tízszer annyit keres. A foglalkoztatásban 18 hónapja tartó folyamatos növekedéshez egyebek mellett köze van az egykulcsos adó bevezetésének. Az igazán jótékony hatások azonban még csak az elkövetkező években jöhetnek.

» *Nagyon sokan minimálbérre jelentik be magukat vagy alkalmazottaikat és zsebbe fizetnek. A mezőgazdaság esetében sikeres volt a kihéjítés, a többi területen lehet-e ez ellen tenni?*

Cz. S. Tény és való, hogy nemcsak Magyarországon, de a régi keleti blokkban is minimálbéren alkalmaznak, és emellett zsebből zsebbe mennek a pénzek. Hosszú távon ezt nem elsősorban az ellenőrzés szigorával lehet kezelni, mert az önmagában kevés. Olyan adórendszernek kell működnie, hogy a munkavállalónak és a munkaadónak ne legyen érdeke az állam háta mögött összekacsintani.

» *Számos elbocsátásról lehetett hallani az utóbbi hetekben. Mik a legfrissebb foglalkoztatási adatok?*

Cz. S. A tavalyi év hasonló időszakához képest nagyjából 40 ezerrel nőtt a foglalkoztatási létszám, mely a versenyszférából táplálkozik. Ez mindenképpen pozitív. A közzsférában, ha a közmunkát kiszűrjük, stagnálás vagy minimális csökkenés figyelhető meg.

» *Sokan a részmunkaidős foglalkoztatásnak tudják be ezt a növekedést.*

Cz. S. A közzsférában a közmunka átalakítása miatt a részmunkaidős foglalkoztatás valóban növekedett. A versenyszférában azonban nőtt mind a teljes, mind a részmunkaidőben foglalkoztatottak aránya.

» *Hogyan kapcsolódik be a foglalkoztatásba az életpályamodell?*

Cz. S. Tiszta lapot kellett teremteni. Nyugdíjasnak csak azt hívjuk, aki a korhatárt betöltötte. Különben a rendszer fenntarthatatlan, finanszírozhatatlan. Ehhez az kell, hogy a korhatár alattiak ellátását ne a nyugdíjalapból kelljen finanszírozni. Sokan vannak, akik egyébként egészségesek és dolgoznak is. Számukra kíván a kormány a teherbírásuknak és egészségi állapotuknak megfelelő munkát biztosítani. Hiszen munka van, csak segíteni kell, hogy a munkáskéz és a munka megtalálja egymást. ■

A televízió új generációja és a közigazgatás

szöveg: Tózsza István egyetemi tanár

A Nemzeti Közszerolálati Egyetem Közigazgatás-tudományi Karán a csúcstechnológiai információs kommunikációs technológiákra kialakított igazgatási tartalomfejlesztés már egy évtizedes múlttra tekint vissza, amikor még az oda-vissza küldözgetett SMS ügyintézési munkafolyamatba illesztése jelentette a kihívást. Az internet és a mobiltelefon konvergenciája létrehozta az okostelefonokat, a televíziós és a mobil technológia a mobiltévét, az internet és a televízió pedig az IP-tévét, illetve a digitális tévét. Valójában minden eszköz az internet hálózatait használja fel.

Az internet elterjedése és a GDP közötti összefüggés vizsgálata során nemzetközi kutatási eredmények igazolják, hogy a legfejlettebb információs kommunikációs technológiákkal rendelkező országokban (pl. Japán, USA, Ausztrália, Dél-Korea, Tajvan, Szingapúr) az otthoni internethasználat terjedése átlagosan 60-70 százalékon megáll. Ez arra utal, hogy az internethasználat társadalmi elterjedése nem generációs kérdés, amely kihalásos alapon minden társadalomban eléri majd a 100 százalékot. A digitális írástudatlanság még a legfejlettebb társadalmakban is újratermelődik, elsősorban a munkanélküliek és az időskorúak között. Magyarországon is, miközben az átlagos internet penetráció 30 százalék felett van, a munkanélkülieknek csak 12, az időskorúaknak csak 8 százaléka használja. Ezek a rétegek viszont tévécentrikusak. Kézenfekvő, hogy az új generációs tévé éppen őket célozza meg, amikor az internethasználatot a televízióval akarja becsempészni a hátrányos helyzetű háztartásokba is.

Az új generációs tévé a digitális átállással egyidős: digitális interaktív tévé. Köztudott, hogy a digitális műsor vételéhez egy dekóderre van szükség. A digitális műsorszórásra már átállt országok esetében ezt a dekódert a nagy multinacionális szolgáltatók ingyen adták a lakosoknak, cserébe természetesen elvárva, hogy az ő műsorcsomagjaikat válasszák. Bár a digitális technológia kiépíttetését tekintve alkalmas arra, hogy mindkét irányban továbbítson jeleket, vagyis a tévénezők kvázi internetként használhatnák bármilyen régi típusú készülékeiket; a multik által kiosztott olcsó dekóderek csak egy irányú jelátvitelre alkalmasak. Ezért a

digitális televízió interaktivitását hasznosító megoldások, szolgáltatások a tudományos médiakutatás kedvenc témájává váltak a fejlett országokban, ahol a digitális átállás már megtörtént. Hogyan lehet beleszólni a műsorba, hogyan lehet ismerőseinkkel „csetelni” tévénézés közben, hogyan küldözgethetünk egymásnak televízión keresztül videókat, hogyan vásárolhatunk a televíziós képernyőn át – ezek mind-mind tudományos konferenciák témái. Az egyes projekteket néhány tucat, esetleg néhány száz háztartásba felszerelt internetmodemes (drágább) dekóderrel tesztelik, s az ilyen új generációs tévét a helyi társadalomépítés egyik legfontosabb eszközének tartják. A multik pedig egyelőre kívánnak; ha a kutatások néhány megoldást kellően népszerűsítene, tesztelnek, majd színre lépnek, s a lakossággal felvásároltatják a dekóderek következő – immár interaktivitásra is képes – generációját. Az üzlet lényege az üzlet, ahogy a közmondás tartja: *The business of the business is the business.*

A „köz” szolgáltatásban jelenleg egyedül Angliában működik egy digitális interaktív televíziós hálózat, a *Looking Local*, amelyet mintegy 70 települési képviselőtanács építtetett ki *Kirkless* központtal. Ezek a településeken a munkanélküliek átképzésére dolgoztak ki távtanulási programokat interaktív televízióra, valamint számos szociális otthonban az időskorúak igényeinek kiszolgálására (gyógyszerfelíratásra, menetredek, programok kiválasztására és interaktív játékokra) használják nagy sikerrel.

A Közigazgatás-tudományi Kar *E-Government Kutatócsoportja* (Budai Balázs és az én vezetésemmel) nemzetközi viszonylatban is színre tudott lépni a csúcstechnológia igazgatási alkalma-

zásával. Olyannyira, hogy miután 2005-ben a *Sussex Egyetemen, Brightonban* az első nagy nemzetközi mobil közigazgatási (*M-government*) konferencián bemutatták a mobiltelefonra WAP alapon fejlesztett ügyintézési párbeszédpaneljeiket (amelyek Budaörsön és Békéscsabán élesben üzemelnek mind a mai napig), 2006-ban egyedüli külföldi résztvevőként meghívtak bennünket a legrangosabb angliai *E-Gov Net* konferenciára a londoni *Queen Elizabeth Conference Hallba*. 2010-ben pedig a világ legnagyobb interaktív televíziós alkalmazásokra specializálódott konferenciáján, a 8. *EuroITV* konferencián a finnországi Tamperében a Kar kutatói Európában elsőként szerveztek igazgatási célú alkalmazásokra koncentráltó *workshopot T-government* elnevezéssel.

Ezen többek között megjelent a magyar, kari tartalomfejlesztés is, amelyben a televízió képernyőjére és a digitális írástudatlanok számára „optimalizált” egyszerű, nagybetűs párbeszédpanelek segítik a potenciális ügyfeleket. A képernyőn nem jelenik meg internetes böngésző, az egyszerű televíziós felületen a csatornaváltáshoz szükséges távirányítónál bonyolultabb eszközre vagy szaktudásra nincsen szükség; e nélkül lehet a nap 24 órájában belépni a helyi hivatalba, ott tájékoztatást kérni és kapni, érdemben ügyet indítani és időpontot foglalni. Nincs szükség a digitális félalfabétákat az e-közigazgatás használatától visszatartó okmányirodai regisztrációra sem, s tulajdonképpen úgy használhatják az internetet, hogy nem is tudnak róla. Ily módon a digitális televízió az „inkluzív” vagyis a „befogadó” közigazgatás eszköze is lehetne. ■

Az új szabálysértési jog kihívásai

Papp László emlékkonferencia

szöveg: Hollán Miklós egyetemi docens

A Nemzeti Közigazgatási Intézet (NKI) és a Nemzeti Közzszolgálati Egyetem Közigazgatás-tudományi Kara (NKE KTK) február 9-én Az új szabálysértési jog kihívásai címmel rendezett konferenciát. A szervezők a rendezvény keretében emlékeztek meg Papp László főiskolai docensről, a Kar mestertanárjáról, a szabálysértési jog kiemelkedő elméleti szaktekintélyéről.

Máthé Gábor egyetemi tanár (NKE KTK) megnyitó előadásában felidézte Papp László tudományos munkásságának legfontosabb eredményét, a büntetőjogi és szabálysértési tényállások elhatárolásának elméleti rendszerbe foglalt kidolgozását. Álláspontja szerint a 2012. évi II. törvény (a továbbiakban: új Sztv., hatályba lépésének időpontja előre láthatóan április 15.) nem hozott megoldást a közigazgatási büntetőjog örök dilemmájára, így azt szerinte rövidesen a jogterület újraszabályozása követi majd.

A Máthé Gábor által elnökölt I. szekció első előadását Kis Norbert felsőoktatásért és tudománypolitikáért felelős helyettes államtitkár tartotta, aki nem ebben a minőségében, hanem a szabálysértési joggal foglalkozó elméleti szakemberként, illetve Papp László tanítványaként elemezte a közigazgatási büntetőjog *Jogpolitikai és jogalkalmazási irányait*. Kifejtette és példákkal illusztrálta, hogy az utóbbi időszak jogalkotási változásainak tükrében a szabálysértési jogterület létének indokoltsága is megkérdőjeleződött. A büntetőjog és a közigazgatási anyagi jog lényegében nagyrészt visszafoglalta azt a területet, amelynek szabályozására a sza-

bálysértési jogot – egy meghaladottá vált szabályozási kísérlet keretében – létrehozták. Álláspontja szerint a célravezető megoldás a szabálysértési jog önállóságának megszüntetése, a kriminális jellegű cselekmények büntetőjogba való visszatekintése, illetve a közigazgatási bírságolásra vonatkozó törvény megalkotása lenne.

Ezt követően Nagy Marianna, az ELTE Állam és Jogtudományi Karának egyetemi docense *A szabálysértési szankciórendszer elméleti kérdései* című előadásában a szabálysértési jog egyik alapproblémájával, a védendő jogi tárgy meghatározásával foglalkozott. Aggályosnak tartotta, hogy az új kódex tényállásainak jogi tárgyai továbbra is vegyesek, átfogják a bagatell-bűncselekményeket (pl. lopás), a társadalmi együttélés szabályainak megszegését (pl. koldulás), illetve igazgatásellenes tényállásokat (pl. vámszabálysértés) is. Nagy Marianna szerint az új Sztv. olyannyira átpozícionálja a szabálysértések jogrendszeri elhelyezkedését, hogy az a kérdés is felvetődik: tekinthető-e a szabálysértési jog a közigazgatási szankciórendszer részének. Molnár Marianna legfőbb ügyészségi ügyész előadásában, amelyet *Az ügyész az*

új szabálysértési eljárásban címmel tartott meg, az Alaptörvény, illetve az ügyészségről szóló 2011. évi CLXIII. törvény kontextusában elemezte az új Sztv. vonatkozó rendelkezéseit. Áttekintette az ügyész sokrétű feladatait, amelybe beletartozik a panasz elbírálása, az eljárást megszüntető határozat ellenőrzése, az elővezetési határozat tanulmányozása, a lefoglalás jóváhagyása, a perújítás kezdeményezése, illetve a perújítási kezdeményezés jóváhagyása.

Az I. szekció utolsó előadója Balla Zoltán, az NKE Rendészettudományi Karának (NKE RTK) egyetemi docense volt, akinek az előadása *A szabálysértési és közigazgatási eljárás* címet viselte. Álláspontja szerint az üzembentartó közigazgatási felelősségével kapcsolatos szabályozás a kimentési lehetőségek túl szűk meghatározásából eredően nem felel meg a gyakorlati élet követelményeinek. Különösképpen hiányolta azon helyzetek rendezését, amelyeket a szabálysértési jog a végszükség jogintézménye keretében kezelni tud, de amire a közlekedés igazgatási szabályozás nem tartalmaz rendelkezést.

A szünetet követően elkezdődött II. szekció (levezető elnök: Máthé Gábor) első

előadását Kincses Ildikó dandártábornok (ORFK) tartotta *Az új szabálysértési törvény és a rendőrség szerepe annak alkalmazásában* címmel. Álláspontja szerint a rendőrség az új Sztv. alkalmazásának legfőbb letéteményese, hiszen e szervezet a szabálysértési jogalkalmazásban rendkívül sokrétű szerepet tölt be, a cselekmények felderítésétől, a kényszerintézkedések foganatosításán és a helyszíni bírságoláson át, a szabálysértési hatósági, illetve az előkészítő eljárás lefolytatásáig. Az előadó szerint az elzárással nem sújtható szabálysértések egységes szankciókerete (minden szabálysértésre ötezertől százötvenezer forint) megnehezíti a rendőrségi vagy közigazgatási jogalkalmazó munkáját.

A következő előadó Fekecs Beáta bíró, a Pesti Központi Kerületi Bíróság szabálysértési csoportjának vezetője volt, aki az új szabálysértési törvényt bírói szemmel elemezte. Erőteljesen kritizálta a szabálysértés új Sztv.-ben szereplő általános fogalmát, amely nem vet számot azzal, hogy vannak olyan szabálysértések (pl. az elsőbbség és az előzés szabályainak megsértése), amelyre (ha azt engedélyhez nem kötött járművel valósították meg) sem elzárás nem szabható ki, sem a járművezetéstől eltiltás alkalmazása nem kötelező.

A II. szekció zárásaként Árva Zsuzsanna, a Debreceni Egyetem Állam- és Jogtudományi Karának egyetemi docense tartott előadást *Az új szabálysértési törvény a közigazgatási büntetőjog elméletének tükrében* címmel. Áttekintette az új Sztv. szabályozásának legfontosabb jellemzőit, így annak újszerű fogalom-

meghatározását, a szigorodó szankciókat, illetve az eljárás egyszerűsítését. Álláspontja szerint a változásokra tekintettel már felvetődik azon alapvető kérdés is, hogy az új Sztv. még egyáltalán a közigazgatási büntetőjog körébe sorolható-e vagy már egy önálló bagatell-büntetőjog kezdete.

A III. szekció vezető elnöke Blaskó Béla egyetemi tanár (NKE RTK) volt, első előadója pedig Hollán Miklós egyetemi docens (NKE KTK). *A szabálysértési törvény anyagi büntetőjogi kötöttsége* című előadásban azt vizsgálta, hogy az 1968-as Sztv. módosításai, az 1999-es Sztv. kodifikációja, illetve az új Sztv. megalkotása során miként érvényesültek Papp László meglátásai és javaslatai. Az előadás áttekintette a hazai jogot az utóbbi fél évszázadban jellemző dekriminalizációs, illetve rekriminalizációs tendenciákat, elemezte a szabálysértési jog jogforrási kérdéseit, kritizálta az új Sztv. szabálysértés fogalmát. Az előadó kimutatta, hogy Papp László lényegében előre jelezte a szabálysértési szankciórendszer ezredforduló utáni – addig nem látott mértékű – szigorodását. Szerinte a szabálysértési szankciórendszer szigorítása napjainkra elérte a *quasi rekriminalizáció* szintjét, így a jogterület büntetőjogtól való elkülönítése már csak a bűnügyi statisztika „szépítését” szolgálja.

A következő előadást Ligeti Miklós a Belügyminisztérium osztályvezetője tartotta, *A szabálysértési fórumrendszer kialakításának buktatói* címmel. Bemutatta a hatályos szabálysértési jog indokolatlanul bonyolult fórum-

rendszerét, amelyben tizenegy közigazgatási szerv rendelkezik hatáskörrel első fokú eljárás lefolytatására, nem is szólva a helyszíni bírság kiszabására jogosultak ezt meghaladó számáról, illetve mindkét esetben a párhuzamos hatáskörök lehetőségéről. Részletesen kitért az eljárási visszaható hatály – a folyamatban lévő ügyeket tekintve meglehetősen ellentmondásos – szabályozására is, amely elemzését a javarészt jogalkalmazókból álló közönség fokozott érdeklődéssel kísérte.

A konferencia utolsó előadója Bodnár Bence, a Belügyminisztérium osztályvezetője volt, aki bepillantást adott az új szabálysértési törvény megalkotásának műhelytitkaiba. Az új törvény novumaként kiemelte a szabálysértési tényállások egységes (törvényi szintű) szabályozását, a szankciórendszer átalakítását (pl. szabálysértési visszaesés bevezetését), valamint a kettős – közigazgatási és szabálysértési – szankcionálás megszüntetését. Fontosnak tartotta még a szabálysértési hatóságok körének felülvizsgálatát, az eljárás gyorsítását szolgáló intézkedéseket (pl. a helyszíni bírságolás szerepének erősítése), valamint a végrehajtás hatékonyságának növelését is (pl. adók módjára történő végrehajtás „kivezetése”).

Amint azt a konferencia zárásaként Blaskó Béla is megállapította, a rendezvény a közigazgatási büntetőjog elméleti és gyakorlati szakembereinek emlékeztető seregszemléje volt, amely mindenképpen méltó tisztelgés Papp László emléke és szakmai kvalitásai előtt. ■

„Újabb tapsos évtizedeket!”

Maros Művészegyüttes a Magyarság Házában

szöveg: Tóth Nándor Tamás, fotó: Fodor Zsuzsánna

A Kárpát-medencei ezeréves hagyományok ápolására és a magyarok közti kapcsolat erősítésére létrejött Magyarság Háza a Maros Művészegyüttes lenyűgöző előadásával ajándékozta meg a budapesti közönséget március 22-én. A nagyjából kétórás produkcióban bemutatkozott a művészcsoport tizenhárom párból álló tánckara, Gombai Tamás zenekarának kíséretében. A táncprodukció kiegészült Könczei Árpád koreográfus-zeneszerző néprajzi előadásával, így a néző pontosan el tudta helyezni térben és időben a magyarság és a székelység táncgyománait.

A Magyarság Háza új, önálló szellemi termékeként létrejövő, *Rejtőzködő Kárpát-medence* című sorozata nyitódarabjaként megrendezték a Szentháromság téri Magyarság Háza Corvin termében a *Tánc másképpen* című előadást. A csattogással, kurjantásokkal fűszerezett produkcióban a táncoló leányok és legények az ősi népszokásokat és néptáncgyománokat elevenítették fel, és tették a nézők számára is átélhetővé. A Gombai Tamás zenekara által hegedűvel, brácsával, cimbalommal, valamint a gyimesi táncoknál ütőgardonnal kísért, olykor kaotikusnak tűnő mozdulatsorok egyes kiragadott pillanatokban szuggesztív harmóniává alakultak át, majd a lányok repkedő szoknyájának kiegyenesedése után újra egy víg táncünnepélyként folytatódott a műsor. A csapat tagjain látszott a másik

iránti feltétlen bizalom és a tökéletes pontosság.

A Maros Művészegyüttes, egyike az erdélyi hivatásos táncgyütteseknek, több mint ötven éves múltra tekint vissza. 1956. október 1-jén alakult meg Marosvásárhelyen 134 taggal, akkor még mint Állami Székely Népi Együttes. Az első nagybemutató a *Viszik a menyasszonyt* című darab volt, amelyet további fővárosi szereplések és különböző hangversenyek követtek. Mindössze négy évig működött azonban ezen a néven a csapat, 1960-tól Marosvásárhelyi Állami Ének- és Táncegyüttes néven folytatta pályafutását. A hatvanas években az énekkar-tánckar-zenekar egységére épített, ún. triós szerkezetben működő társulat országos ismertségre tett szert. 1982-ben így írt a művészcsoportról Sütő András Kossuth-

díjas magyar író a romániai *Új Élet* című folyóiratban: „*Testvérnépek szellemvilágára nyit ablakot, ha román, avagy német dallamot énekel, sajátosságunk méltóságának jegyében szólal meg, ha csíki vagy bihari magyar balladát elevenít fel régmúlt századok homályából.*” A rendszerváltást követően különvált a román és a magyar tagozat is. A szocialista rendszer megdőlése óta a fokozódó magyar érdeklődés és a sikeres nemzetközi debütálás révén gyorsan terjedt az együttes híre. Az elmúlt két évtizedben rengeteg új előadást mutattak be, többek között az *Édesanyám rózsafája*, *Kalotaszeg*, *Fehérlófia*, *Kőműves Kelemen* című folklór és táncszínházi produkciókat. „*A Maros Művészegyüttes megpróbál olyan szinten maradni, amelyet az ezelőtt ötvenöt évvel megalakult együttes nyújtott évtizedeken*

keresztül a színpadon” – nyilatkozta Barabási Attila Csaba, az együttes magyar menedzser-igazgatója.

A Maros Művészegyüttes mai felállítását zenészek, táncosok és a kíséret személyzet alkotja, mindannyian erdélyi magyarok. Az ötfős zenekar vezetője Moldován Horváth István, a 13 párból álló tánckart pedig Füzesi Albert művészeti vezető irányítja, aki március 14-én erdélyiként először kapta meg hazánktól a Harangozó-díjat. Az Erdélyben széles körben ismert művészegyüttes évente általában 50-70 fellépést vállal, ennek döntő hányadát beföldön. A társulat minden évben egy új bemutatót tart, egyik évben gyermekeknek szóló előadással, a másik évben komolyabb hangulatú darabbal készülnek. Legutóbb tavaly szeptemberben mutatták be a *János vitézt* Marosvásárhelyen a társulat 350 férőhelyes színházában. Ezt követően indult a turné, amelynek egyik állomása a Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt. által a Magyarság Házában megrendezett *Tánc másképpen* című fellépés volt.

A rendhagyó produkcióban a táncdarabokat Könczei Árpád zeneszerző-koreográfus hiteles és igazán érdekfeszítő néprajzi előadásokkal kötötte össze. A szakértő egy térkép segítségével betekintést

engedett a nézőknek a földrajz és történelem alakította hagyományok világába, a magyar történelmen végigvonuló, jellegzetes táncmozdulatok kialakulásába, majd bemutatta a vendégeknek az egyes tájegységek zenei hagyományait, illetve ezek hatását a helyi népi tánc kialakulására. Az erdélyi táncmozgalom egyik elindítója őszinte beleéléssel ismertette a magyar hagyományok beágyazódását az európai zene- és tánc kultúrába, időnként táncra is perdülve. Az előadásból többek között kiderült a vendégek számára, milyen összefüggés van Bach zenéje és a kalotaszegi muzsika között.

A szinte minden művészeti ágban sikerrel bemutatkozó Könczei Árpád népzenei rajongását édesapjától vette át. *„Kimentünk a monostori nagyhegyre, ahol a Magyar Televízióban Sebő Ferenc és Tímár Sándor tanított táncot.”* A hagyományos magyar néptánc újrafelfedezése sokat köszönhet az erdélyi táncmozgalomnak, amelynek elterjesztésében a koreográfus is nagy szerepet vállalt. A művész társulattal 1983-ban került először kapcsolatba, majd egy nagyobb szünet következett, 1999 és 2005 között viszont már a Maros Művészegyüttes művészeti vezetőjeként ingázott Budapest és Marosvásárhely között.

Az egyes táncjeleneteket olykor mókás játékkal kötötték össze. Az improvizációs elemeket sem nélkülöző jelentek pontos szabályait – vagy úgy mond forogatókönyvét – még a táncosok sem ismerték. Lenyűgöző pillanat volt, amikor az előadó művészek izgatottságtól és kételyektől fűtött arca a hangszerek első taktusaira, a biztonságos tánclépések néhány mozzanatát követően gyerekes örömmé, a ritmikus mozgás őszinte élvezetévé alakult át. A mókás játék után következő jelenet igazi örömtáncá alakult át. A fináléra a hangulat annyira felfokozottá vált, hogy a nézőnek az az érzése támadt, fegyelmeznie kell magát, különben a színpadon terem – ez nem mindenkinek sikerült, így a vége felé közeledve néhányan valóban táncolni kezdtek. A tapsvihart követően táncházzal folytatódott az este. Bízunk benne, hogy a *Rejtőzködő Kárpát-medence* sorozat következő produkciója is a most bemutatott előadás teljességével, európai színvonalával és lehangoló élvezettel ajándékozza meg a nézőket. ■

A hepehupás Szilágyság

szöveg és fotó: Pozsony Ferenc néprajzkutató, a Magyar Tudományos Akadémia külső tagja

Erdély hófödte hegycsúcsai valahol itt, a Szilágyság dombvidékes területén kezdődnek. A Kővárvidék, Berettyó mente és Tövishát környékét magában foglaló földön szlávok, németek és románok is éltek, a magyarság azonban már a 14. századtól műveli e csodálatos tájat.

A szilágysági magyarság hagyományos műveltsége sajátos átmenetet képez a történeti Erdély és a Magyar Alföld népi kultúrája között. Ez a dímbes-dombos táj a Berettyó, Kraszna, Zilah, Szilágyság és a Szamos folyók közötti területen fekszik. Déli részét a Meszes- és a Réz-hegység, északi felét a Szamos szelíd völgye, nyugaton az Érmellék, keleten pedig a Szamos lankás vidéke határolja. Az írott forrásokban már a 14. századtól kezdődően találkozunk a Szilágyság tájnévvel. Mivel területe vagy annak részei időnként az erdélyi fejedelemséghez tartoztak, jelentős erdélyi hatás érte kultúráját, s éppen ezért számos néprajzkutató legtöbbször Erdélyhez sorolta. Petri Mór 1901–1904 között jelentette meg az első rendszeres összefoglalót, illetve monográfiát az 1867-ben kialakított Szilágy vármegyéről. A Szilágyság tájnév kezdetben csak a Szilágycseh és a Zilah közvetlen

szomszédságát, tehát a Bükk és a Meszes között fekvő dombvidéket, a Tövishátat és annak szűkebb környezetét jelölte, melynek határai, elsősorban a megyerendezések révén, fokozatosan kiszélesedtek Kraszna község, Zilah és Szilágysomlyó környékére is. Magyar alapnépessége még a honfoglalás után telepedett le ezen a növénytermesztésre, gyümölcshélesztésre, szőlőtermesztésre és állattenyésztésre alkalmas, kedvező természeti adottságokkal rendelkező vidéken. Középkori kultúrájának magas szintjét tanúsítják a vidéken látható szakrális műemlékek. A magyarság pusztulása és megritkulása még az erdélyi fejedelemség idején következett be, amit a következő két évszázadban a románság, majd a cigányság lassú betelepődése követett. Területén kisebb-nagyobb német (Hadad) és szlovák (Zovány) közösségek is kialakultak. Napjainkban a Szilágyság etnikai

szervezete mozaikszerű képet mutat: területén homogén magyar vagy román települések, etnikailag és felekezetiileg vegyes falvak találhatók. A magyarság számos helységben már abszolút kisebbséget alkot és visszaszorulóban van. Felekezeti szempontból a magyar közösségek jelentős része református, kisebb része pedig római katolikus hitben él. A régebben betelepedett románok a 17. század végétől egészen 1948-ig görög katolikusok voltak, majd utána ortodox hitre térítették őket. Területén jelentős uradalmak maradtak fenn egészen a második világháború végéig. Társadalomszerkezete a rendi korokban színes képletet mutatott: arisztokraták, kismesek, szabad parasztok és jobbágyok éltek a Szilágyságban. Etnikai és felekezeti színessége, jellegzetes társadalomszerkezete és szomszédsága, földrajzi környezete alapjaiban meghatározta az itt élő magyarság kultúráját.

A néprajzkutatók rendszerint három belső kistájra tagolják területét. A Szilágy patak mentén, a Tövisháton fekvő falvak (Désháza, Diósd, Menyő, Szilágy-sámson, Szilágykerked, Hadad, Bogdánd) sajátos, archaikus elemekben gazdag népi kultúrát őriztek meg egészen a 20. század második feléig. A Kraszna-völgyében található településeknek (Magyarkecel, Szilágypercesen, Varsolc) hajdanán Szilágy-somlyó, a Báthori család ősi fészke volt a központja. A tájegység dél-nyugati része már a Felső-Berettyó völgyében fekszik, ahol elsősorban a Berettyó-széplakon, Szilágy-nagyfaluban és a Szilágyborzácson élő magyarság őrzött meg régies elemekben bővelkedő jellegzetes kultúrát.

Habár a Réz-, a Meszes-hegység, a Szamos és az Érmellék által behatárolt terület mindig is egységes földrajzi tájat alkotott, közigazgatási szempontból rendszerint Kraszna, Közép-Szolnok és Szilágy vármegyéhez tartozott. Legjelentősebb városi központjai (Zilah, Szilágy-somlyó és Zsibó) fontos szerepet játszottak a vidéken élők gazdasági, társadalmi, művelődési, egyházi és oktatási életében, ahol a forgalmasabb közlekedési folyosók is találkoztak. Ezek a mezővárosok hajdanán jelentős céhes kézműiparral rendelkeztek. Például a zilahi fazekasok termékei egy a szomszédos Kalotaszegen

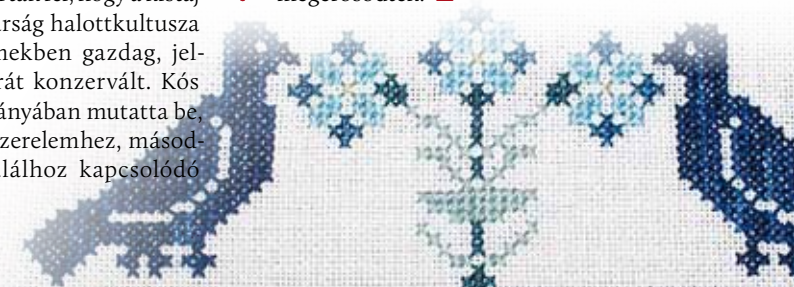
is népszerűek voltak. Ugyanakkor ezek a vásárhelyek fontos szerepet játszottak a polgári, városi kulturális minták folyamatos közvetítésében is. A tőlük távolabb, elzárt völgyekben fekvő falvak egészen a második világháborút követő erőszakos modernizáció kibontakozásáig archaikus elemekben gazdag népi kultúrát őriztek meg.

Almási István terepkutatásai feltárták, hogy a vidék magyar népessége egészen

az erőszakos kollektívizálásig régies, ötfokú dallamokat, jellegzetes vokális és hangszeres népzene-t őriztek meg, melyek inkább az erdélyi területek felé mutatnak, míg az új stílusú alkotások már az alföldi tájak felől, későbbben terjedtek el a térség falvaiban.

A Kós Károly által vezetett etnográfiai kutatások rendszeresen megvizsgálták a vidék jellegzetes településszerkezetét, épített örökségét, lakás- és textilkultúráját, viseletét és kézművességét. A kutató Szentimrei Judittal és Nagy Jenővel közösen 1974-ben megjelentetett néprajzi szintézise azt mutatta be, hogy elsősorban a Tövisháton fekvő falvak népművészete őrzött meg számos archaikus és sajátosan szilágy-sági elemet. Például Désházán egészen a mezőgazdaság kollektívizálásig jellegzetes kerámia-központ működött, vagy a szilágy-sági falvakban a monumentális faépítkezésnek számos kiemelkedő alkotását (magyar haranglábak, román fatemplomok) lehet még napjainkban is megcsodálni. Virág Magdolna terepkutatásai azt tárták fel, hogy a kistáj területén élő magyarság halottkultusza szintén régies elemekben gazdag, jellegzetes fejkultúrát konzervált. Kós Károly több tanulmányában mutatta be, hogy elsősorban a szerelemhez, másodsorban pedig a halálhoz kapcsolódó

fatárgyak esetében alakult ki jellegzetes formakultúra és ornamentika. Szilágy-ság textilkultúrájában a régiesebb elemek leginkább a kalotaszegiekkel mutatnak rokonságot, míg az újabbak már az Alföld felől honosodtak meg. Nagy Jenő elemzései azt szemléltették, hogy a kismemesi eredetű és a vagyonosabb úrbéres gazdák hogyan honosították meg a jellegzetes alföldi viseleti darabokat (pl. színes rojtos vállkendőket, rövidebb szoknyákat, gubákat, cifraszűröket, vitézsújtásos fekete posztóujjasokat, gombos melényeket) a 19. század idején, melyek a történeti Erdély területén már nem jelentek meg. Öltözetükben azonban erdélyi eredetű a szűk ujjú férfing, fehér férfi posztóharisnya, szokmány, daróc és a bujka. A vidék hagyományörzését erősítik Magyar Zoltán terepkutatásai is, aki az elmúlt évtizedekben rendszeresen feltárta és közzé is tette a tájegység élő, gazdag mondavilágát. A szilágy-sági magyar közösségek kettős, belső-erdélyi és magyar alföldi kulturális, társadalmi, gazdasági kötődései, kapcsolatai az 1989-es romániai rendszerváltozás után is újra működni kezdtek, jelentős mértékben megerősödtek. ■

fotó: depositphotos

A Vidékfejlesztési Minisztérium bő egy esztendeig tartó széles társadalmi vita után véglegesítette a 2020-ig szóló Nemzeti Vidékstratégiát. Több tízezer észrevételt és számos tanulmány anyagát dolgozták fel a 130 oldalas stratégia elkészítése során a versenyképes vidék és mezőgazdaság megteremtésének érdekében. A stratégia a korábbi vidéktervekhez képest újszerű, integrált megközelítést alkalmaz és léptékváltásra törekszik: a monokultúras tömegtermelés helyett a fenntartható környezet- és tájgazdálkodásnak, a minőségi mezőgazdaságnak és a bevált európai agrármodellnek, valamint a saját hagyományainknak is megfelelően a családi gazdaságok fejlesztésének ad elsőbbséget. Főbb célkitűzései közé tartozik, hogy a mezőgazdaságban foglalkoztatottak száma 2020-ig 700 ezer főre, a gazdák által közvetlenül bonyolított helyi értékesítés aránya 20 százalékra, a fiatal gazdák aránya pedig 21-ről 30 százalékra nőjön. Ezért szükséges a családi-gazdasági üzemszerkezet támogatása, mivel a földhasználatból való azonos részesedési arány mellett

A vidéké a jövő

szöveg: Sánta Edina

A mezőgazdaságra és a vidékre fontos kitörési pontként tekint a kormány. A márciusban elfogadott Nemzeti Vidékstratégia fő célkitűzése a jó minőségű, biztonságos, GMO-mentes magyar élelmiszerek előállításának támogatása, a vidéki foglalkoztatottság növelése és a hazai termékek tudatos fogyasztására való ösztönzés. Ezenkívül biztonságpolitikai kérdésként kezeli az ország természeti erőforrása-inak, őshonos fajtáinak megvédését. A stratégia az uniós Közös Agrárpolitikával összehangoltan arra törekszik, hogy a vidéki népességmegtartás mellett a városiak számára is vonzóvá tegye a vidéket, annak életmódját, megőrzendő táji és kulturális értékeiket. A Nemzeti Vidékstratégia végrehajtásának keretprogramja a mezőgazdaság és vidékfejlesztés minden területére kiterjedő, januárban elindított Darányi Ignác-terv.

az egyéni, családi gazdaságok háromszor annyi személyt foglalkoztatnak, mint a társas gazdaságok. A Nemzeti Vidékstratégia nemzetbiztonsági kérdésként kezeli az ország természeti erőforrásai feletti rendelkezést, kiemelten fontosnak tartja gazdag természeti adottságaink, őshonos növény- és állatfajtáink, termőföldünk, vízbázisaink, a vidék épített és szellemi örökségének megőrzését, a mezőgazdaság, az élelmiszertermelés, az energiaellátás és környezetbiztonság fenntartását.

„Alapvető élelmiszerekből akár 120 százalékos önellátásra is képesek vagyunk, sőt, ezt a szintet jóval felül is tudnánk múlni. Az élelmiszerbiztonság megteremtése és a helyi élelmiszerpiacok védelme érdekében jelentősen megerősítjük a minőségellenőrzés és a fogyasztóvédelem hazai intézményrendszerét”

– mondta korábban Kardeván Endre élelmiszerlánc-felügyeletért felelős államtitkár. A Nemzeti Vidékstratégia végrehajtásának átfogó programja az uniós vidékfejlesztési forrásokhoz kapcsolódó intézkedések mellett a nemzeti költségvetésből megvalósuló programokat, a jogi szabályozás korszerűsítését, az intézményi működés megújítását és a szemléletformálás feladatait is magában foglalja. *„A Darányi Ignác-terv legfőbb üzenete, hogy igenis lehetséges a megújulás. A terv azokat az intézkedéseket és eszközöket tartalmazza, amelyekkel megvalósítható a Nemzeti Vidékstratégia”*

– mondta V. Németh Zsolt vidékfejlesztésért felelős államtitkár. A Nemzeti Vidékstratégia 2020-ig terjedő időtávja egyrészt a benne foglalt nemzetstratégiai szintű célok megvalósítását szolgáló programok ütemezett végrehajtásához, másrészt az Európai Unió Európa 2020 Stratégiájához és a kapcsolódó, 2014–2020 közötti programfinanszírozási időszakhoz illeszkedik. Ez utóbbi szakmai alapjait a Nemzeti Vidékstratégia és annak végrehajtási programja, a Darányi Ignác-terv képezi. Az európai uniós közös agrárpolitika (KAP) meghatározó Magyarország számára, de csakis a magyar sajátosságok figyelembevételével. A terv – mint ahogyan Fazekas Sándor

Darányi Ignác

A tervezet névadója, Darányi Ignác a 19–20. század fordulójának kivételes, nagyformátumú agrárpolitikusa volt. Csaknem tizenkét évig tartó miniszterségének köszönhetően a magyar mezőgazdaságot a századforduló európai élmezőnyében tartották nyilván. Felismerte az agrárfejlesztés döntő fontosságát, létrehozta a kutatói intézményhálózatot, kiemelkedő eredményeket ért el a növénytermesztés és állattenyésztés egyensúlyának megteremtésében. Darányi Ignácnak elvülhetetlen érdemei voltak abban, hogy az ágazat kilábal a 19. század végi agrárválságból. A korszak ortodox gazdaságpolitikai irányzatával szakítva hangsúlyos

állami beavatkozást hirdetett a mezőgazdaságban. Programja széles körű támogatottságot élvezett, ennek köszönhetően megnőtt a Földművelésügyi Minisztérium kormányon belüli súlya, emelkedett a mezőgazdaság fejlesztésére fordítható költségvetés összege. Darányi Ignác agrárpolitikus, korábbi földművelésügyi miniszter kimagasló életműve bizonyítja, hogy lehetséges a megújulás, meg lehet oldani a magyar vidék, a magyar mezőgazdaság előtt álló feladatokat.

(Részlet a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló törvény alapvető rendelkezéseiből)

vidékfejlesztési miniszterrel készült interjúnkban is olvashatók – négy átfogó területről, az agrárgazdaságról, a vidékfejlesztésről, az élelmiszergazdaságról, valamint a környezet védelméről határoz meg tennivalókat, több pillérré támaszkodva. Az első pillér a jogszabályok társadalmi egyeztetéssel történő módosításával, egyszerűsítésével kívánja elhárítani az akadályokat a termelők, gazdálkodók előtt. A Nemzeti Vidékstratégia végrehajtásának sikerét nagymértékben meghatározó jogalkotási feladatok mindenekelőtt a föld- és birtokpolitika, valamint a termelés- és piacpolitika, továbbá a környezetpolitika átfogó szabályozási területeit érintik. A Vidékfejlesztési Minisztérium a jövőben is a bizalomra épít a rendeletek, törvények megalkotásánál. Erre példa a már életbe lépett kistermelői rendelet vagy a jövedéki törvény módosítása, amely lehetővé tette többek között az otthoni pálinkafőzést is. A termőföld védelméről szóló, a szabad szövetkezést biztosító, és a szociális földprogram széles körű kiterjesztéséhez szükséges törvények megalkotása is szerepel a tárca idej jogalkotási tervében. A bürokrácia csökkentését célul kitűző pillér ügyfélbarát hivatalok kialakítását és az adminisztrációs terhek enyhítését jelenti. A harmadik pillér a szemléletformálásra, a képzési programokra összpontosít, a negyedik az európai uniós és hazai társfinanszírozású vidékfejlesztési

pályázatok meghirdetésével támogatja a vidéki Magyarországot. Az ötödik takarja a nemzeti programok kidolgozását, elindítását, folytatását; ide tartozik például a Tanyaprogram vagy a Demográfiai Földprogram. A Nemzeti Vidékstratégia keretében összesen negyvenkét nemzeti program valósul majd meg, ezek között lesznek térségi és országosak egyaránt. A Demográfiai Földprogram keretében például a vidéki életet, gazdálkodást vállaló fiatal párok juthatnak művelhető földterületekhez, de a helyi közéletkezdési programok, valamint a helyi termékek értékesítését is lehetővé tevő helyi piacok szerveződésének támogatása is kiemelten fontos. *„Ahhoz, hogy a gazdálkodók a jelenleginél elégedettebbek legyenek, áttörést kell elérni az eljárásrendek egyszerűsítésében és a szaktanácsadás megújításában. A vidékstratégiai célok megvalósításához elengedhetetlen a helyi fejlesztéseket, az életképes agrár- és élelmiszertermelést, a helyi gazdaság és a vidéki közösségek fejlődését gátló szabályok felszámolása. A gazdálkodók megnyeréséhez, céljaink elfogadtatásához áttörést kell elérni az eljárásrendek egyszerűsítésében és a szaktanácsadás megújításában is”* – mondta el V. Németh Zsolt. ■

A Bács-Kiskun Megyei és a Komárom–Esztergom Megyei Kormányablakok

szöveg: Tóth Nándor Tamás, fotó: Bács-Kiskun Megyei és Komárom–Esztergom Megyei Kormányablakok

Több mint egy évvel az indulás után egyre nyitottabbak és egyre több feladatot látnak el a megújuló közigazgatás szimbólumának tekinthető kormányablakok, ezt példázza a tatabányai és kecskeméti kormányhivatalok szerteágazó tevékenysége. Cikkünkben bemutatjuk, mennyi területen tud segíteni a modern közzolgálat az állampolgárok életében.

KORMÁNYABLAK
INTEGRÁLT KORMÁNYZATI ÜGYFÉLSZOLGÁLAT

Bács-Kiskun megye székvárosában, **Kecskeméten** az Egészségbiztosítási Pénztár szakigazgatási szervével közös épületben kapott helyet a kormányablak, amelynek környezetét a zöld felületek gazdagsága jellemzi. A díjmentes parkolóval elkerített épület teljesen akadálymentes. Kilenc kormánytisztviselő várja az ügyfeleket, akik a központilag meghatározott és megszervezett oktatáson felül közlöny- és sajtófigyelést is végeznek, a jogszabályok értelmezését egymás közötti szakmai konzultációkkal segítik. Az integrálódott szakigazgatási szervek felé történő ügyindítás lehetőségének megteremtését követően a dolgozóknak leginkább az Egészségbiztosítási Pénztár szakigazgatási szervhez kell fordulniuk kérdésekkel. Hasonlóképpen jelentős az érdeklődés a Magyar Államkincstár felé. Kecskeméten a város közép-magyarországi elhelyezkedése ellenére többen érdeklődnek az egyszerűsített honosítási kérelem iránt. Magyarország leendő állampolgárai általában erkölcsi-érzelmi okok és a könnyebb boldogulás remé-

nyében döntöttek a honosítás mellett. A hatósági igazolványokra van állampolgári igény.

A kormányablak család- és gyermekbarát hozzáállását tükrözi egy gyermeksarok kialakítása az ügyfélszolgálaton belül. Amíg a szülő intézi az ügyeit, addig a gyerekek lekötik magukat a színezőkkel, zsírkrétákkal, mesefigurákat ábrázoló lapokkal. A kecskeméti kormányablak csapata állampolgári kezdeményezés hatására az országban az elsők között adott tájékoztatást az Alaptörvény igénylésének különböző lehetőségeiről. Ezzel bebizonyosodott, a polgárok észrevételei is befolyásolhatják az állami szolgáltatásokat, a megújuló közigazgatásban csökken a távolság az állampolgár és az állam között.

Tatabányán az egykori bányaszékház épületében kapott helyet a kormányablak. Az Óváros parkos környezetében, a Nyugdíjbiztosítási Igazgatóságához közel, nagy terű váróhelyiség fogadja az ügyfeleket. A tíz munkatárs rendszeresen

közös konzultációkkal, állandó tanúlással, többnapos továbbképzésekkel fejleszteti tudását. Elsősorban pénzügyi ellátásokkal összefüggő kérelmekkel – utazási költségtérítés, TAJ-kártya – keresik fel az irodát.

A kormányablaknak nagy segítséget jelent a törzshivatal vezetésének támogató háttérmunkája, a szakigazgatási szervek, az érintett hatóságok és a civil szervezetek munkatársainak segítő közreműködése. Az integrált szakigazgatási szervek kollégái az ügykörbővítés során és a napi munkában is partnerek a színvonalas ügyintézéshez elengedhetetlen együttműködésben. Az épületben működik például az Igazságügyi Hivatal, így aki bűncselekmény miatt elveszítette iratait, itt is kérhet költségmentességet azok pótlásához.

A tatabányai kormányablak munkájára leginkább a nyitottság jellemző. A segítségnyújtás képezi a közös motivációt, szükség esetén egy emberként fognak össze a dolgozók. Egy újszülött csecsemőnek például együtt gyűjtöttek ruhákat és babakocsit, mert a hátrányos helyzetű egyedülálló anyának szüksége volt a segítségre. Az ügyfélszolgálat munkatársai két nap alatt mindent előteremtettek. 2011-ben az önkéntesség éve kapcsán a kormányablak részt vett a *TeSzedd!* akcióban, illetve itt állították ki a *Változatos megyéink az Európai Unióban* című művészeti pályázat nyertes munkáit. ■

Jekatyerinburg és Delhi között – a BRICS utat mutat?

szöveg: Bárczi Miklós

Minden eddiginél nagyobb sajtóérdeklődés és elemzői aktivitás kíséri az immáron negyedik BRICS-csúcst az indiai fővárosban. A lapzártánkkal egy időben zajló, kétnapos esemény (március 28–29.) ismét felrzza a nyugati világot a tartósan válságszagú fáradt közönyéből – főleg, hogy Delhiben pénzről, sok pénzről van szó.

Az eddigi BRICS-csúcsek is bőven alapot adtak a nemzetközi közvélemény érdeklődésének, de a fanyalgók és kritikusok vaskos tábora is kifejtette mindig véleményét: a BRICS intézményesülése rövid távon teljes képtelenség, az alternatív világkormányzat gondolata neveltséges, a „tagországok” nem egy területen szinte ellenséges viszonyban vannak, a világereskedelem ellenérdekelte szereplői stb., stb. Ugyanakkor a 2008-as alakuló értekezlet után megfigyelhető egyfajta dinamikus és következetes, ámbr lassú kikristályosodása mindannak, ami Brazíliát, Indiát, Kínát, Oroszországot és Dél-Afrikát összeköti: a nemzetközi kapcsolatok bonyolult rendszerében olyan nullaösszegű játszmák kikényszerítése, ahol a legtöbbször az ellenfél térfelén pattog a labda. A jelen multipoláris világrendjének nem nyílt és direkt megtámadásáról van itt szó, sőt nem is a nemzetközi szervezetek jelenlegi intézményrendszerének lebontásáról. Ahogy előző számainkban már említettük, az ENSZ BT állandó tagjainak egyre gyakrabban egyeztetett álláspontja, meghatározó nemzetközi szervezetek vezető posztjainak „BRICS-esítése” (FAO, ET), katonapolitikai együttműködések (lásd IBSAMAR, Kína terjeszkedő óceáni flottája), sportdiplomáciai sikerek (Rio de Janeiro-i olimpia, Világbajnokság) azt a célt szolgálják, hogy a sokszor kevés konkrét eredményt hozó BRICS-csúcsek egyre markánsabb agendát fogalmazhassanak meg. Ez Sanyában Dél-Afrika becsatornázása volt, Delhiben pedig az indiai javaslatra

felállítandó BRICS Nemzetközi Fejlesztési Bank lesz. Emlékezzünk csak arra: a BRICS előzményeként (és gyakran riválisaként is) számon tartott IBSA, 2003-ban egy globális Dél-Dél együttműködés-

ként, az Iránnal és Venezuelával is jó kapcsolatokat ápoló brazil Lula da Silva kezdeményezésére jött létre, azzal a jelszóval, hogy a fejlődő országok végre saját kezükbe vegyék sorsukat. Az IBSA pénzügyi alap évi 3 millió dolláros költségvetése mutatja, hogy nem a levegőbe beszélnek. A BRICS-pénzügyminiszterek a februári, mexikói G20 találkozó margóján ismét tanácskoztak a Bretton Woods-i pénzügyi rendszer reformjáról, ahol már konkrétan szóba került egy multilaterális fejlesztési bank létrehozása, a feltörekvő országok vezetésével. Ekkor született az a döntés is, hogy India hivatalosan is indítványozni fogja egy BRICS fejlesztési bank létrehozását a delhi csúcson.

A Dél-Dél Bank létrehozása előtt nyilván még sok adminisztratív és pénzügyi, szabályozási kérdés megoldásra vár, de annyit megállapíthatunk: a 2008-as washingtoni G20-csúcson, ahol az akkor még BRIC országok letették a voksot a nemzetközi pénzügyi intézményrendszer reformja mellett, egy tudatos és koordinált mechanizmus zottan zajlott le. A 2009-es londoni G20 találkozó előestéjén már határozottan sürgették az IMF és a Világbankban való arányosabb részvételt a feltörekvők javára. A 2011-es sanyai nyilatkozat után határozott nyomás nehezedett az IMF-re a reformok elindítása terén, majd a 2011-es cannes-i G20 találkozó után a BRICS azt is világossá tette: az euró megmentésében csak akkor vállal szerepet, ha abban az IMF közvetítőként vesz részt. Ahogy már fent is említettük: az idén februári mexikói G20-csúcs után sem lettek a BRICS-ek elégedettebbek például a Világbank kormányzati struktúráival. Itt egyébként a fejlődő országokkal is megvitaták a BRICS-bank ötletét, a koncepció kidolgozása Delhi után már a pénzügyminiszterek hatáskörébe került. A lapzártánkkal kiadott sajtóközleményben a BRICS-ek emellett sürgetik a szíriai békés rendezést, és megerősítik Irán jogát a nukleáris energia békés célú felhasználására.

A cikkünk illusztrációjaként látható logó – mindezek alapján – egyértelmű üzenetet hordoz: most nagyon úgy tűnik, hogy a BRICS világitótornyanak táplálásához lesz elegendő energia és főleg pénz. ■

Radikális változások a szomszédoknál

szöveg: Vida Sándor, fotó: MTI, EP

Hazánk északi és keleti szomszédjánál is éles váltások történtek az utóbbi hónapokban. Mind Romániában, mind Szlovákiában változott a kormányfő személye. A jövőbeli kilátások azonban messze nem egyformák. Míg a Robert Fico vezette Irány-Szociáldemokrácia történelmi győzelmet aratva alakított kormányt, a Romániát vezető Demokrata-Liberális Párt az életéért küzd.

Az előzetes becsléseket is felülmúlta a Robert Fico vezette Irány-Szociáldemokrácia (Smer-SD) győzelme a szlovákiai parlamenti választásokon. A szavazatok 44 százalékát megszerezve abszolút többséget szerzett a 2006–2010 között már kormányfői pozíciót is betöltő baloldali populisták politikai viszonyok és folyamatosan romló gazdasági körülmények közepette került sor. Egyre nőtt a megélhetési gondokkal küzdő és a politikából kiábrándult állampolgárok száma Szlovákiában. A gondokat csak tetézte a 4,6 százalékos államháztartási hiány, az eurózóna tagjai közt igen alacsonynak számító 327 eurós (95 ezer forint) minimálbér, valamint a 13 százalék feletti munkanélküliség (a fiatalok esetében ez a 35-öt is eléri). Az előrehozott választásokra mégsem az elégedetlenség miatt került sor. Tavaly októberben Iveta Radičová kormánya gyakorlatilag önma-

gát buktatta meg, miután az Európai Stabilitási Eszköz (ESFS) kibővítéséről kezdeményezett parlamenti szavazást a kormánnyal szembeni bizalmi voksolással kötötte össze. A miniszterelnök mellett a 150 képviselőből csupán 55-en álltak ki, így két év elteltével ismét az urnák elé kellett járulnia a szlovák állampolgároknak. Az előzetes felmérések a Robert Fico vezette Smer nagyarányú győzelmét vizionálták, továbbá esély mutatkozott arra is, hogy mind a két szlovákiai magyar párt mandátumhoz jusson. Sajnos ez nem így történt. A Magyar Koalíció Pártja (MKP) zsinórban másodikjára sem jutott parlamenti szerephez. A Bugár Béla vezette Híd-Most viszont ismét ott van a szlovák törvényhozásban. A közvélemény-kutató intézeteknek nehéz dolguk volt az előrejelzésekkel, a kiábrándultság miatt 50 százalék alatti részvétellel számoltak. A végkimenetelre vonatkozó becsléseket az is nehezítette, hogy a voksolásra jogosul-

tak közel 30 százaléka a szavazás napjáig nem döntötte el, ki mellett foglal állást. Végül a vártnál jóval többen tettek eleget állampolgári kötelességüknek, mely a Smernek kedvezett, a jobboldali pártoknak és az MKP-nak viszont nem. Szlovákia megalakulása óta először szerzett egyetlen párt abszolút többséget a parlamentben. A Smer a 150 fős szlovák parlamentben ugyanis 83 mandátummal rendelkezik. Bár a titkon remélt alkotmányos többséghez (a képviselők háromötöde) hét szavazat hiányzik, ezt könnyen megkaphatják a szociáldemokraták. Hiszen a választás előtt a kormánykoalícióban való részvétel gondolatát lebegtető pártok, a Híd-Most és a Kereszténydemokrata Mozgalom (KDH) is a konstruktív ellenzék szerepét kívánja betölteni a négyéves ciklus alatt. Teljesült viszont Robert Fico másik álma, megkapta a hón áhított egymillió szavazatot, melyet a kormányfőjelölt és a Smer veze-

tésének több tagja a párt központjában összegyűlt újságírók és szimpatizánsok előtt énekelve és táncolva ünnepelt.

Új tagok

Az újonnan felálló szlovák parlamentbe 26 induló közül csupán hat párt jutott be. A Ján Figel vezette jobboldali konzervatív Kereszténydemokrata Mozgalom (KDH), valamint a kiszámíthatatlan erőit képviselő Igor Matovič által fémjelzett Egyszerű Emberek és Független Személyiségek (OL'aNO), 16-16 mandátummal, a Híd-Most 13-al, a kétszeres exminiszter Mikuláš Dzurinda pártja, a Szlovák Kereszténydemokrata Unió-Demokrata Párt (SDKÚ-DS). Utóbbit korrupciós és lehallgatási botrányok miatt igencsak

megbüntették a választók, csupán 11 helyet kapott a parlamentben. A sort a 10 székkel rendelkező Richard Sulík-féle liberális Szabadság és Szolidaritás (SaS) zárja. Jó hír számunkra, hogy nem érte el a szükséges minimumot a radikalizmusáról és magyarellenességéről híres Ján Slota vezette Szlovák Nemzeti Párt.

Változások

A legnagyobb kihívást az államháztartási hiány 3 százaléka alá szorítása jelenti az új Fico-kormány számára. Ehhez mintegy 1,5 milliárd eurós (435 milliárd forint) megtakarításra van szükség. A megszorítások helyett inkább adóemeléssel kívánja a hiányzó összeget előteremteni a kormányfő. Fico választási ígéretében

a szlovák csoda motorjának tartott egykulcsos adó megszüntetését is kilátásba helyezte. Ez gyakorlatilag azt jelentené, hogy a magasabb jövedelműeknek és a vállalatoknak több adót kellene fizetniük. A tervek szerint a 30 millió euró (8,7 milliárd forint) éves bevételt szerző vállalatok számára a társasági adó 19-ről 22, a 33 ezer eurónál (mintegy 9,6 millió forint) magasabb jövedelműek személyi jövedelemadójának 19-ről 25, továbbá a bankadó kulcsát 0,4-ről 0,7 százalékra emelné a kormányfő. Robert Fico a Radicová által bevezetett munkaerő-piaci reformok egy részét is visszavonná (például mehezítené az elbocsátásokat). Nagy valószínűség szerint a szlovák állampolgársági törvény módosítására is sor kerülhet.

Fejcsérés támadás Romániában

A januári tüntetések és a román kormány fő erejét adó Demokrata-Liberális Párton (PDL) belüli feszültségek következtében február 6-án lemondott Emil Boc miniszterelnök. Az utolsó csepp a pohárban az egészségügy tervezett privatizációja volt, melynek hatására január közepén hatvankét városban, közel tízezer követelték az államfő és a kormány lemondását. A történet azonban jóval korábbra nyúlik vissza. 2009-ben a román kormány egy 21 milliárd eurós készenléti hitelcsomag nyújtását kérte az IMF-től és az EU-tól. „Az ezt követő két évben olyan típusú megszorításokat vezettek be, melyet nehéz elképzelni, hogy bármelyik közép- vagy akár nyugat-európai ország lakossága tolerálni volna” – hívja fel a figyelmet Zákonyi Botond. A Magyar Külügyi Intézet igazgatója Emil Boc lemondásának társadalmi okai között említi, hogy „negyedével csökkentették a közalkalmazottak bérét, emellett 85 ezret el is bocsátottak közülük, valamint a nyugdíjak összegét is 20 százalékkal kurtították. Az IMF mindezek mellett az állami kézben lévő nagyvállalatok és a nagy elosztórendszerek részleges vagy teljes privatizációját követeli.” A politikai okok között az önkormányzati és a parlamenti választási rendszer összevonása húzódik. „Az egyesítést a kormánykoalíció többségét adó Demokrata-Liberális Párt kezdeményezte, mivel nagyon sok népszerű polgármesterük van, akik húzóerőként működtek volna a választási kampányban. Ezt azonban az Alkotmánybíróság az Alaptörvénybe ütközőnek nyilvánította” – sorolja az intézet-

igazgató. Így minden marad a régiben. A helyhatósági választásokra a nyár folyamán, a parlamentre pedig november végén kerülhet sor. Az ellenzék természetesen a tiltakozóhullámot meglovgolva előrehozott választásokat követelt. Ennek lehetőségét a Demokrata-Liberális Pártból és a Romániai Magyar Demokrata Szövetségből (RMDSZ) álló kormánykoalíció is megvizsgálta, végül azonban sem a PDL, sem Băsescu nem támogatta ezt a megoldást. Jó döntésnek ígérkezett, mivel egy előrehozott voksolás esetén a közvéleménykutatások adatai szerint az ellenzéki Szociál-Liberális Szövetség (USL) a szavazatok több mint 50 százalékára, míg a PDL csupán 15-20 százalékra számíthatott volna.

A PDL támogatottságáról készült felmérések kimutatták, hogy egy másik ismert kormánypárti miniszterelnök-jelölt nem lenne ideális megoldás a szavazatok visszanyerése szempontjából. A pártban úgy vélekedtek, inkább egy elhasználatlan arccal érdemes nekiveselkedni a választásoknak. A legtöbben egy technokratát tudtak elképzelni a posztra és sokan több miniszteri tárcát is szakértők kezébe adták volna. A kormányfői tiszttség potenciális jelöltjei között felmerült Mugur Isărescu jegybankelnök, valamint Lucian Croitoru, Isărescu tanácsadójának a neve, továbbá George Maior, a Román Hírszerző Szolgálat (SRI) igazgatóját és Mihai Răzvan Ungureanu, a külügyi hírszerzés (SIE) vezetőjét egyaránt az esélyesek között emlegették, akárcsak Ionel Blănculescu gazdasági

szakértőt. A végső döntést persze Traian Băsescu államfő hozta meg, aki Ungureanu személyében látta a megoldást a kormányzati egyensúlyi megteremtésére és a választók PDL-be vetett bizalmának a visszaszerzésére. Egyes elemzők szerint a kormányfői szék kiváló ugródeszka lehet az új miniszterelnök számára az államfői tisztség betöltéséhez. Nem hivatalosan ugyanis már felmerült a SIE egykori vezetőjének a neve a 2014-ben esedékes elnökválasztás esetleges jelöltjei közt. „A volt külügyminiszter ideális jelölt, mivel fiatal, dinamikus, jól kommunikál, az elnök maximálisan megbízik benne. Ráadásul az elmúlt években Ungureanu állandó tagja volt a stratégiai kérdésekben döntést hozó Legfelső Védelmi Tanácsnak is” – magyarázza Zákonyi Botond.

További feladatok

Az Eurostat legfrissebb felmérése szerint Romániában a lakosság 41,4 százaléka, mintegy 9 millió ember él a szegénységi küszöb határán (Magyarországon 30 százalék ez az arány). Ezért az új kormány legfontosabb feladata az ország gazdasági és politikai stabilitásának megőrzése mellett a lakosság életszínvonalának emelése (a fizetések növelése és a nyugdíjak legalább inflációhoz való igazítása), munkahelyek létrehozása (akár a bányászat újjáélesztésével), az EU-s források felhasználásának javítása (Romániában negyvenezer befejezetlen beruházási program fut jelenleg), a korrupció elleni harc folytatása, valamint az állami vállalatok privatizációja. ■

Szakértői vélemény az ország fellendítéséről

OECD-jelentés hazánk gazdaságáról

szöveg: Tóth Nándor Tamás, fotó: MTI, Máthé Zoltán

Általános gazdasági útmutatóként is szolgálhat az Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezet (OECD) által kiadott több mint 150 oldalas dokumentum, melyben számos, a kormány gazdaságpolitikai szándékaival egybevágó elem található. A jelentés méltatja a Bankszövetséggel történt decemberi megállapodást, felhívja a figyelmet számos szerkezeti problémára, mint például a társadalom öregedése és a strukturális munkanélküliség, de azt is hozzáteszi, Magyarország gazdaságában hatalmas lehetőségek rejlenek.

Ha egy ötven évnél idősebb, majd mind-egyik gazdag országot a tagjai között tudó szervezet hazánk számára szakmai javaslatokat küld, arra mindenképpen érdemes odafigyelni. A második világháború utáni újjáépítést szolgáló OEEC utódszervezeteként működő Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezet lassan 65 éve lát el szakértői feladatokat. A 34 tagú intézmény nemzetközileg is jelentős kutatásokat folytat többek között a lakosság elöregedése, a korrupció elleni harc, a makroökonómiai politikák és a fenntartható fejlődés területén. Az alapokmány szerint az OECD annak érdekében tevékenykedik, hogy a lehető legmagasabb legyen a tagállamok gazdasági növekedése, foglalkoztatottsága és életszínvonala. Minden földrészén ellátanak tanácsadói tevékenységet, azonban csak a gazdaságilag legfejlettebb államok csatlakozhatnak a szervezethez. A fejlett államok klubjának tartott OECD két- vagy háromévente közlő elemzést a tagországok gazdasági teljesítményéről, a magyar gazdaság állapotáról utoljára 2010-ben adtak ki jelentést. Cséfalvay Zoltán gazdaságstratégiáért felelős államtitkár szerint a mostani országtanulmány annyival jelentősebb a koráb-

biaknál, hogy „*olyan időszakban készült, amikor a magyar gazdaság nemcsak komoly kihívásokkal néz szembe, de a kormány egyértelmű és határozott gazdaságpolitikai célkitűzései mentén gyökeres szerkezeti átalakulások is zajlanak.*”

Az OECD által készített dokumentum szerint az idei év első felében az Európában zajló pénzügyi gondok miatt visszaeséssel kell számolniuk az ország vezetőinek, de a második félévben már némi fellendülés veszi kezdetét. A globális pénzügyi és gazdasági feltételek javulása révén visszatér a befektetői bizalom hazánk iránt – amennyiben a gazdasági döntéshozók kerülnek a kiszámíthatatlan lépéseket. Ezt nagyban segítené a nemzetközi szervezetekkel történő minél gyorsabb és gördülékenyebb megegyezés. A társadalom gyors elöregedése azonban lenyomja a fellendülést, és 1-1,5 százalék körül tarthatja a növekedés ütemét. Javíthat az adaton a kormány céljával egybevágó törekvés a foglalkoztatottság növelésére, valamint az egészségügyi rendszer hatékonyságának javítására.

A munkaerőpiacon számtalan probléma adódik. A nagyot ugró minimálbér az OECD értékelése szerint inflációt generál, és nem javít a foglalkoztatottságon

– az OECD jelentése szerint. Mindenképpen határozott lépéseket kell tenni a strukturális munkanélküliségi ráta és a tartós munkanélküliek számának csökkentésére, amelyet fokoz a magyar társadalom alacsony belső mobilitása (más szempontból megközelítve ez azt jelenti, hogy ragaszkodunk a gyökereinkhez). Magyarországon OECD viszonylatban nagyon magas az állami foglalkoztatottak aránya (az összes dolgozó közül minden ötödik az államtól kap fizetést), ez pedig huzamos ideig nem fenntartható, túlságosan megterhelő a költségvetésre nézve. A jelentés kiemeli, hogy a Széll Kálmán-terv hosszú távú állami kiadás-csökkentési lépéseit kell a kormánynak előnyben részesítenie az egyszeri bevétel jelentő megoldások helyett (pl. a magánnyugdíj-pénztári rendszer átalakításából befolyó egyszeri bevételek). Ezzel párhuzamosan pedig ki kell alakítani egy üzletbarát befektetői környezetet, amelyben a vállalkozások bátran és sikerrel vághatnak neki a terjeszkedésnek.

Abban minden szakértő egyetért, és a jelentés is hangsúlyozza, hogy a magas államadósság, illetve a társadalom devizákban történő eladósodottsága gátját állja a stabilizációnak, ezért minden

eszközt meg kell ragadni a frank- és euróadósság leszorítására. Az erre irányuló lépésekből fakadó csökkenő hitelezési tevékenység a bankok részéről viszont árthat a gazdaságnak. Ördögi csapdának tűnhet a kialakult helyzet: a végtörlesztés és a rögzített áron történő törlesztés terheit a pénzügyi intézetek viselik, amelyek a bankadó révén hozzájárulnak hazánk fiskális (vagyis államháztartási) konszolidációjához – ezekkel nagyjából egyetért az OECD –, hosszú távon azonban ez a rendszer nem fenntartható, azzal fenyeget, hogy egy idő után elpártolnak a pénzügyi befektetők, és a bankok kivonulnak a magyar piacról vagy jelentősen leépítik a hálózatukat. A december közepén tető alá hozott megállapodás a Bankszövetséggel mindenképpen pozitív irányt mutat. „A megállapodás keretében kidolgozott megoldás egyszerre csökkenti az ország devizakitetttségét, és nyújt célzott segítséget a különböző adócsoporthoz tartozóknak, valamint garanciát tartósan fizetőképessé adósságokat a bankoknak” – ismerteti a megállapodást lapunkkal Cséfalvay Zoltán. Az OECD szakértői a bankadó megfelelését, az ágazati (vagy válság)

adók kivezetését javasolják 2013-tól. A gazdaságstratégiáért felelős államtitkár szerint „Magyarország csak időlegesen kérte a szektorok segítségét, így 2013-ban a válságadók kivezetésre kerülnek, a bankadó pedig – a Bankszövetséggel kötött egyezménynek megfelelően – feleződik”. Szükséges továbbá a bankok feltőkésítése, a bukott hitelektől történő megtisztítása – a feladat végrehajtásában a jegybanknak fokozott szerepe lesz.

Az államtitkár a jelentés legfontosabb javaslatának a nemzetközi szervezetekkel, azaz a Nemzetközi Valutaalap (IMF) és az Európai Unióval való megállapodás mielőbbi megkötését tartja. Lényeges továbbá a tömegközlekedés átalakításáról szóló elképzelés, valamint az önkéntes nyugdíjpénztárak megerősítése. „Azokat az OECD-javaslatokat azonban, amelyek a jóléti juttatások átalakítására, például a gyermeknevelési kedvezmények megnyirbálására vonatkoznak, a kormány nem tudja elfogadni.” A dokumentum könnyedén javasolhat a támogatások megszüntetésére irányuló intézkedéseket, azok politikai következményét azonban a kormánynak kell elszemnie. ■

Középtávú megoldást segítő javaslatok

A hosszú távú pénzügyi stabilitás fenntarthatósága

- A devizában denominált államadósság arányát csökkenteni kell, továbbá az adósság futamidejét növelni. A forintban denominált állampapír-kibocsátások gördülékenyebbé tétele érdekében az állampapír-befektetők körének bővítése, a harmadik nyugdíjpillér fejlesztésével.
- Folytatni a nyugdíjrendszer első pillérének reformját, minden nyugellátás szja-kötelesség tételével és a korai nyugdíjazás megszüntetésével

Egy fenntartható és olcsó pénzügyi közvetítés biztosítása

- Hitelezési költségek csökkentése érdekében átlátható kamatmeghatározási szabályok kiterjesztése minden fix vagy változó kamatozású hitelre
- A pénzügyi felügyelet pénzügyi függetlenségének erősítése a felügyeleti díjak emelésén keresztül

A munkaerő-piaci aktivitás növelése

- Az iskolai végzettség általános képzettségi szintjének emelése a képzési lehetőségek diverzifikálásával, a tanulmányok mellett lehetőséget nyújtó munkahelyi tréningekkel (szakmunkásképzés, kötelező szakmai gyakorlat)
- Az élethosszig tartó tanulás lehetőségének megteremtése a már nem pályakezdeők számára
- A szülés utáni gyermekgondozási támogatások időtartamának csökkentése, az erre fordított pénzbeli ellátásuk és adókedvezményük átcsoportosítása a magas színvonalú kisgyermekkorai nevelési és -gondozási szolgáltatások felé

Az egészségügyi rendszer javítása

- A megfelelő szintű anyagi ellentételezés biztosítása az egészségügyi szakemberek megtartása érdekében
- A szolgáltatók folyó- és tőkeköltségeire vonatkozó finanszírozásának egységesítése
- A fekvőbeteg-ellátási intézmények átalakítása oly módon, hogy az segítse a források átcsoportosítását a járóbeteg-ellátások és a hosszú távú gondozás felé
- Az egészségügyi szolgáltatásokhoz való hozzáférés javítása érdekében a hálapénz erőteljes visszaszorítása

A szervező

szöveg: Vida Sándor, fotó: Szigeti Tamás

A protokoll munkája nagyon sokrétű, igen megtisztelő, kihívásokkal teli, és 24 órás éberséget kíván. Sok esetben „lát-hatatlan”, akkor kerül előtérbe, ha valami váratlan helyzet áll elő. Az ilyen esetek azonnali megoldása a cél, úgy, hogy közben a dignitáriusnak ebből semmivel sem szabad szembesülnie. Fegyelem, pontosság, együttműködés, segítő szándék és bizalmi kapcsolat a munka alapja. A női diplomaták sikereit bemutató cikksorozatunk következő alanya Würtz Csilla állami protokollfőnök, a Külügyminisztérium Protokoll Főosztályának vezetője, aki munkája napos és borús oldalairól is mesélt nekünk.

Tavaly nyáron New York-i kiküldetéséből hazaérkezve mindössze három napja volt Würtz Csillának, a Külügyminisztérium Protokoll Főosztálya vezetőjének, hogy az ilyenkor esedékes temérdek intéznivalót elvégezze. Még a csomagjai sem érkeztek meg, amikor jelenése volt a külügyben. A felügyelő helyettes államtitkár fogadta, hogy átadja a kinevezéséről szóló okiratot és megbeszéljék a teendőket. „A helyettes államtitkár úr összevont szemöldökkel kérdezte, mikor akarok szabadságra menni. Mondtam, vasárnap voltam. Láttam az arcán, hogy teljesen felderült, mert rengeteg az intéznivaló” – emlékszik vissza Würtz Csilla.

A protokollfőnöki munka nagy megtiszteltetés, hiszen királyokkal, államfőkkel, miniszterelnökökkel vagy külügyminiszterekkel találkozhat az ember. Az egyes programok összeállítása, megszervezése és levezénylése mögött azonban aprólékos munka, számos nagy odafigyelést igénylő teendő van, melyhez nélkülözhetetlenek a kiváló kollégák. A személyes példamutatás és helytállás ragadós. Bármely meglepő is, a munkatársak – ritka, „szabad” pillanataikban –

önként jelentkeznek a sok-sok túlórával, szombat-vasárnapi munkahelyen töltött órákkal járó feladatokra.

A betegség és a szabadnap nem tartozik azok közé a dolgok közé, amit egy protokoll megengedhet magának. Würtz Csilla korábban kel és később fekszik, mint bármely vezető. Ő az első, aki reggel megérkezik egy rendezvény helyszínére és aki – szükség esetén – az éjszaka közepén a másnapi esemény színhelyére utazva meggyőződik, hogy minden a helyén van. Igen összetett feladat a protokoll szerep, mindent ellenőrizni kell az utolsó a szintig, például ha le van hullva a vakolat valahol, legalább egy bukszust a fal elé kell tetetni. Fontos, hogy a programban érintett vezető tudja, milyen feladat vár rá (hogyan és a partner melyik oldalán kell végigmennie a vörös szőnyegen, vagy éppen merre fordul, ha kilép a liftből, ki üdvözlí a bejáratnál, de a protokollfőnök jelzi azt is, ha a kétoldalú megbeszélésre nincs több idő és indulni kell). Míg a többiek munkaében vagy vacsorán vesznek részt, ő sok esetben az ajtó másik oldalán várakozik, mivel előfordulhat, hogy a hivatalos ebédet

vératlanul jelentősen le kell rövidíteni, tehát még azt is felügyelni kell, milyen ütemben történik az egyes menüsorok szervírozása. A protokollos állandóan a vezető közvetlen közelében tartózkodik. „Nem avatkozom be, nem állok a vezető sarkában, hogy rajta legyen a fényképen. Azért vagyok ott, ha bármi van, segítsék” – hangsúlyozza Würtz Csilla. A cél, hogy minden gördülékenyen menjen. Fontos, hogy az adott vezető mindig biztonságban és méltó körülmények között érezze magát itthon és külföldön egyaránt.

Az egy-egy látogatás során felbukkanó váratlan helyzeteket szemrebbenés nélkül, azonnal kezelni kell. „Egy program bármilyen elemében bekövetkezhet váratlan szituáció, vagy kiderül, hogy a fogadó fél valamit az utolsó pillanatban megváltoztatott és arról nekünk nem adott tájékoztatást. Az is előfordulhat, hogy nem tettek fel a pulpitusra egy széket, mindig van megoldásra váró helyzet. Az abszolút ideális állapot nagyon ritka” – magyarázza az állandó készenlét fontosságát a főosztályvezető.

A protokollosnak vállalnia kell munkája árnyoldalait is, mivel, ha baj van,

Würtz Csilla

A József Attila Tudományegyetem (ma Szegedi Tudományegyetem) angol–történelem szakán végzett.

1992-ben felvételizett a Külügyminisztériumba, majd a Diplomatische Akademie Wien (Bécsi Diplomácia Akadémia) kilenchnapos, fiatal diplomatáknak szóló tanfolyamán vett részt.

1996-ban öt hónapot töltött Brüsszelben a Jugoszlávia (Szerbia és Montenegró) elleni átfogó ENSZ szankciós rezsim kapcsán – az Európai Bizottságon belül – létrehozott SAMCOMM igazgatójának különleges tanácsadójaként. Egyik jelentéstevője volt az 1996 júniusában Koppenhágában megrendezett szankciós konferenciának. Ezt követően a Külügyminisztériumba visszatérve leszerelési, non-proliferció és fegyverzetellenőrzési területen dolgozott. Közreműködött az 1998–99-es magyar MTCR (Rakéta Technológiai Ellenőrzési Rendszer) elnökség munkájában, majd 1999 őszétől a brüsszeli NATO képviselőtöltött négy évet.

Állami protokollfőnöki kinevezése előtt több mint öt éven át a New York-i Állandó ENSZ Képviselőtöltött munkatársa volt. New York-ban az ENSZ Közgyűlés 65. ülészakán a pénzügyi és gazdasági kérdésekkel foglalkozó II. Bizottság alelnöki posztját töltötte be, a fenntartható fejlődési kérdéskört felügyelve.

45 éves, férje Würtz Ádám grafikusművész.

azt mindenki észreveszi. A dignitárius csak annyit lát, hogy kiszáll az autóból, bemegy a terembe, elmondja a beszédét, majd távozik. Nem látszik a sok egyeztetés, a tucatnyi telefon és e-mail, ami egy-egy program előkészítése mögött van. Hivatalos vagy állami látogatások esetén a város fellobogózása sem egyszerű feladat, de a delegáció mozgásának összehangolása is komoly kihívást jelenthet. Egy-egy 2-3 napos hivatalos kiutazás vagy beutazás forgatókönyve akár 70 oldalas is lehet. *„Sajnos nincs igazán olyan látványos eleme a tevékenységünknek, ami mutatná, hogy a protokoll sikeresen oldott meg valamit. A mérce abban rejlik, ha a magas rangú személy vagy házastársa jól érzi magukat. A felelősségünk nagy, hiszen a kellemes benyomás, élmény segíti és megeremti az alapját a sikeres szakmai munkának, az eredmények itt mérhetők le. A protokoll nem öncélú, mindig valamiért vagy valakiért vagyunk, az állami protokoll előtt kizárólag a jó benyomás megeremtetése lebeghet, a külpolitikai, szakmai célok segítése mindenekelőtt”* – hangsúlyozza.

Növekvő terhek

A protokoll az emberek zömének szemében egy múltból gyökerező, archaizáló, ósdi dolog, miközben a 21. században az ültetési rendre korlátozódó feladatkör sztereotípiát már jócskán meghaladta ez a szakma. A Protokoll Főosztály nélkül a Külügyminisztérium napi élete nehezen lenne kivitelezhető. A szakmai főosztályok irányítását mellett közreműködnek a külügyminiszter programjainak szervezésében, a külügyi rendezvények, konferenciák kivitelezésében, illetve a legapróbb részletekig kezelik és szervezik a köztársasági elnök külföldi látogatásait. A beutazó magas rangú (köztársasági elnöki, miniszterelnöki, miniszterelnök-helyettesi, külügyminiszteri és egyéb) delegációk programjait, továbbá a diplomáciai testületekkel kapcsolatos feladatokat is itt intézik, ideértve az agrément kérést, a megbízólevél-átadást vagy a szabálysértési ügyeket is. A főosztályon belül működő Protokoll Iroda foglalkozik a diplomata igazolványtól kezdve, az áfa-visszatérítéseken keresztül számos kérdéssel.

Változó szemlélet

Az elmúlt években Magyarországon inkább férfiak töltötték be a Külügyminisztérium protokollfőnöki posztját. Martonyi János külügyminiszternek azonban más elképzelése volt, egy nőt szeretett volna látni a tisztségben. *„Más szemléletet képvisel egy nő, mint egy férfi. Máshogy tekint a részletekre. Mi a harmónia és a szépség szempontjából közelítünk a rendezvényekhez, helyszínekhez. Természetesen emellett a szakmai szempontokat ugyanúgy be kell tartani”* – hangsúlyozza Würtz Csilla. Az sem mellékes, hogy a hölgyek jóval nagyobb empátiás képességgel rendelkeznek, mint a férfiak. *„Ha egy nő szemben ül valakivel, érzékeli az illető minden rezdülését. Látja, hogy most kényelmetlenül érzi magát, rosszkedve van, borús gondolatai vannak, és eszerint közelít hozzá. Fontos azt is tudni, a vezető mit nem szeret. Egy mosoly, egy megértő mondat sokat segíthet. Nem elhanyagolandó szempont, hogy egy protokollfőnöknek nyugodtságot kell sugároznia. Ez fontos eleme a sikeres tárgyalásnak vagy rendezvénynek”* – meséli Würtz Csilla.

Ne higgyük azonban, hogy nőként sokkal könnyebb dolga van az embernek ezen a területen. Itt is nagyon keményen kell dolgozni, az elvárásoknak, a neves elődök által különösen magasra állított mércének meg kell felelni.

Würtz Csillának szerencséje van, mivel a munkájával járó feszültséget otthon el tudja feledni. Bár a protokollfőnök művészi hajlamai nem kerültek kiaknázásra, képzőművész férje révén otthon mindig a nyugalom szigete, csodálatos színek és formák kavalkádja fogadja, ami igazi feltöltődést nyújt számára. Férjének megígérte, hogy a reményei szerint talán kéthetes nyári szabadságot a művészetek mekkájában, New York-ban töltik. Ez szintén nagy kihívást és szervezést igényel, mivel bár a közigazgatásban dolgozók élvezhetik a július végétől augusztus 20-áig tartó szünetet, a Protokoll Főosztály számára ez az év egyik legfontosabb időszaka. Számos nagy rendezvényt kell előkészíteniük, közreműködnek az augusztus 20-i nemzeti ünnepi eseményekben, de ami a Külügyminisztérium számára a legfontosabb, az éves nagyköveti értekezletre is a nyári időszakban kerül sor. ■

Magyar–francia találkozás Európa közepén

szöveg: Végh Nóra, fotó: Horváth Ernő

Nagy szakmai érdeklődés övezte A közigazgatás modernizációja: a közzszolgálati képzés kihívásai Franciaországban és Magyarországon címmel a Francia Intézetben március 21-én tartott konferenciát. A Nemzeti Közigazgatási Intézet (NKI) és partnerintézménye, a Francia Nemzeti Közigazgatási Iskola (Ecole Nationale d'Administration, ENA), valamint a Francia Intézet és a Francia Nagykövetség által rendezett találkozón a magyar és francia közigazgatási szakemberek behatóan megismerték a közzszolgálati életpályamodellt. Nagy hangsúlyt kapott a szakmai etika témája, hazai és francia gyakorlatok tapasztalatainak megosztása és az interaktív szakmai dialógusok elősegítése is. A konferenciát követően Max Brunnerrel az ENA nemzetközi kapcsolatokért felelős igazgatóhelyettesével és François Chambonnal a metzi Regionális Közigazgatási Intézet (IRA) igazgatójával beszélgettünk.

» *Az ENA részt vesz a modern kor államigazgatási ügyeiben és az Európai Unióval kapcsolatos kérdésekben. Milyen benyomások fogalmazódnak meg Önökben a konferencián elhangzottak kapcsán?*

Max Brunner. A franciák általában a konkrét tényekre, a már megvalósult eseményekre koncentrálnak, az eredményeket mutatják be, míg ezzel szemben a magyarok inkább az elkövetkező időszak terveit szokták felvázolni. Többek között ez a megközelítésbeli különbség teszi különösen érdekessé az eszmecsere-t. Mi, inkább visszatekintünk, és nem csak a jó gyakorlatokra figyelünk, de számba vesszük a kevésbé sikeres eseteket is. Ezt a megközelítési módot véleményem szerint érdemes megosztanunk a magyarokkal, hiszen a közigazgatási reform kérdés-

köre nemcsak itt, hanem számos európai országban aktuális. Meg kell próbálni a bevált receptet oly módon alkalmazni, hogy az a helyi sajátosságokat is figyelembe vegye.

François Chambon Magyarország nagyon fontos reform előtt áll. A kormányzat félelmei hasonlóak a két országban. Pontosabban fogalmazva: a kormányzat igyekszik alkalmazkodni a kialakult helyzethez, elsősorban a hatékonyságot és az eredményességet tartva szem előtt. Feltétlenül konstruktívnak tartom a mai fórumot. Számos olyan terület van, ahol tanulhatunk egymástól. Franciaországban számtalan reformot hajtottunk már végre, és további változások várnak ránk a jövőben. Érdekes lenne a későbbiekben

is folytatni az eszmecsere-t, és megvitatni, melyik országban milyen eredményeket hoztak a mostani reformok.

» *Brunner úr, látogatása során Ön a Nemzeti Közzszolgálati Egyetem (NKE) vezetésével is tárgyalásokat folytatott. Milyen új lehetőségeket lát a francia–magyar kapcsolatok fejlesztésére ezen a téren?*

M. B. Sűrű volt a program. Több intézményt is meglátogattunk, megbeszéléseket folytattunk különböző tárcák képviselőivel. Reményeink szerint a konferencia után is folytatódnak majd a tárgyalások, valószínű további találkozókra is sor kerül, és talán együttműködésre is. Konkrétumként máris említhetem, hogy az NKE rektorának május végére tervezett franciaországi látogatása során szeretnénk sort keríteni arra is, hogy meglátogassa az ENA párizsi és strasbourgi központját, valamint lehetőség szerint a metzi Regionális Közigazgatási Intézetet. Ezen túlmenően is kezdenek körvonalazódní az együttműködés kiszélesítésének lehetőségei. Rektor úrral közösen elköteleztük magunkat amellet, hogy megpróbálunk konkrét projektterveket meghatározni, amelyek egyáltalán nem grandiózusak, de fontos alapköveit képezhetik egy kezdődő együttműködésnek: például francia

vendégladók szerepeltetése az NKE-n, akár a válságmenedzsment, akár a diplomáciai képzés terén. Az együttműködés előtt megnyíltak a kapuk, csak rajtunk múlik, hogy ezt milyen tartalommal töltjük meg.

» *Chambon úr, tekintettel arra, hogy a francia Közszolgálati Minisztérium, illetve a DGAFP egyik fő feladata az emberi erőforrás fejlesztése. Ön hogyan látja a magyar közigazgatás modernizálásának folyamatát, különös tekintettel a konferencián elhangzottak fényében?*

F. Ch. A magyar közigazgatást a franciához hasonló kihívások motiválják. Bár nem ugyanaz a megközelítés, ugyanarra a konklúzióra jutunk. Ez pedig a tökéletesség, a mobilitás hangsúlyozása, valamint hogy a már megszerzett tudást a közigazgatási szakterület berkein belül a lehető legjobban hasznosítsuk. Végül, de nem utolsósorban ki kell említeni a szakmai etika hangsúlyozását is. Összegzőképp elmondható, hogy bár a közigazgatás története különböző a két országban, még ha nem is mindig ugyanazt a választ adva, de mindig hasonló problémákkal nézünk szembe.

» *Miben látják a közigazgatás hatékonyságát?*

F. Ch. Erre három területen tudnék példát mondani: az egyik az a kép, amely a közigazgatással kapcsolatban alakul ki az állampolgárban, vagyis, hogy mennyire felel meg a közigazgatás az elvárásainak. Másodsorban a jól működő közigazgatásnak a napjainkra jellemző költségvetési megszorítások ellenére is hatékonynak és eredményesnek kell lennie. A költségvetési kötelezettségeinket szem előtt tartva kell biztosítanunk a közigazgatás megfelelő színvonalát. Harmadrészt pedig komoly jelentőséggel bír a közigazgatásról a köztisztviselőkben kialakult kép. Fontos, hogy a közzolgálati dolgozók kiválasztása, előmenetele és javadalmazása egyaránt megfelelő

legyen, mert ez a záloga annak, hogy hivatástudattal, büszkén dolgozhassanak a közzszolgálatban.

M. B. Az egyik legnagyobb probléma a kommunikáció. Vagyis megfelelő módon kell indokolnunk és érvelnünk, hogy milyen célra, miért és mennyit költünk.

Nem elégséges csupán jól végeznünk a dolgunkat, hanem azt megfelelő módon szükséges kommunikálni az állampolgárok, a Parlament és a média felé egyaránt.

» *Mely területeken lát-nak esélyt kölcsönösen gyümölcsöző tapasztalatcserére térségünk és a nyugati közigazgatások között?*

F. Ch. Úgy gondolom, a bennünket leginkább összekötő téma a területi közigazgatás fejlesztése. Minden államnak megvan a maga megközelítési módszere ehhez a kérdéshez, keresik a kihívásokra felelő válasz-

adási módozatokat és ezek az államok mind szembesülnek a decentralizáció reformjának kérdéskörével. Ami Franciaországban bevált, az nem biztos, hogy máshol is megfelel. Franciaország számtalan kérdéssel szembesül folyamatosan, keresi-kutatja a választ, lehetőleg úgy, hogy az Európai Unió elvárásainak is megfelelően. Szlovéniában tapasztaltam azt, hogy az általuk választott modell olyan léptékű, amely lehetővé teszi a gazdaságos működést. Ezért is vélem úgy, hogy a területi közigazgatás kérdésköre az, amely a leginkább összeköti a közép-európai országokat.

M. B. Számomra az egyik ilyen terület a közigazgatás teljesítménye, a másik pedig a válság kezelési képesség. Fontos, hogy a közigazgatás képes legyen a különböző – akár környezeti, akár gazdasági – válságokat előre jelezni. A téma azért különösen fontos, mert a legtöbb válság nem ismer országhatárokat, így egész térségeket is érinthet. A közigazgatásnak képesnek kell lennie arra, hogy a válság nyomán kialakult szinergiákat megfelelő módon tudja magába integrálni.

» *Önök szerint mik az európai közigazgatás kilátásai és milyen szerepet tölt-*

hetnek be a jelen gazdasági válság által beárnyékolt helyzetben?

M. B. Tekintettel arra, hogy az egyes országok közigazgatási modelljei nagyon különbözőek. Ugyanakkor a kihívások, a tematikák hasonlóak, elsősorban a külső hatások, pl. a gazdasági válság miatt. Az Európai Unió országai – összehasonlítva a feltörekvő országok gazdaságaival – pénzügyi nehézségekkel, deficittel, valamint a versenyképesség hiányával küzdenek. Ez ösztönöz bennünket arra, hogy reformokat hajtsunk végre. Úgy gondolom, annak ellenére, hogy a vén Európát gyakran kritizálják közigazgatási rendszere miatt, kontinensünk büszke lehet a saját modelljére, hiszen válsághelyzetben erre támaszkodhatnak a közérdeknek megfelelő megoldások.

F. Ch. Bár minden európai ország érzi a reformok szükségességét, hűségesnek kell maradnunk a hagyományos értéinkhez és a közérdekhez. Véleményem szerint ezek az értékek képezik az együttműködés alapját. Érdemes lenne tovább szélesíteni a párbeszédet az állampolgárokkal a közigazgatásról kialakult képről.

» *Mindketten első alkalommal járnak Magyarországon. Milyenek az első benyomások?*

F. Ch. Sajnos nagyon rövid időt tölthetem most Magyarországon. Nem tudom, Budapest mennyire szimbolizálja az országot, és egy kis csatangolásra csak tegnap este nyílt lehetőségem, de nagyon szép, emberi léptékű várost ismerhettem meg, amely számos kultúrát tükrözött, a németől a szlávon át egészen a latinig. Olyan város képét mutatja, amely valóban Európa közepén helyezkedik el.

M. B. Nagyon pozitív élmény számomra ez a látogatás. Számos jó dolgot hallottam már Magyarországról a látogatásom előtt. Tudtam, hogy érdekes itt az élet, ismertem a Parlament látképét, de például nem számítottam ennyi gyönyörű art deco stílusú épületre. Fantasztikus dolgokat láttam és féltetéve a kliséket, meleg fogadtatásban részesültünk, nagyon ízletes a magyar konyha, kiválóak a borok és a kenyér. Csatlakozni tudok François Chambon véleményéhez, miszerint ez egy gyönyörű közép-európai főváros. Két nap itt-tartózkodás után csak remélni tudom, hogy ez csupán a kezdet, és lesz alkalmam visszatérni Magyarországra, hogy Budapest mellett felfedezzem a vidéket is. ■

Vissza az alapokhoz

szöveg: Vida Sándor, fotó: EP

A Lisszaboni szerződés életbe lépése óta még inkább pezseg az élet az Európai Parlament háza táján. A megnövekedett feladatok mellett a reformötletekre is jut energia. A változásokról, a hazánkat ért ösztűzről és az új költségvetési tervről beszélgettünk Surján Lászlóval, az Európai Parlament januárban kinevezett magyar alelnökével.

» *Schmitt Pál és Tőkés László után ön a harmadik magyar alelnöke az Európai Parlamentnek. Miért vállalta el a pozíciót?*

Surján László: Soha nem futottam el, ha felkértek. Képviselőtársaim remélték, hogy ellenszélben is megkapom a posztot. Igazuk lett.

» *Mik a tervei, céljai?*

S. L. Sokirányú feladatot kaptam. Egyet emelek ki, a Lisszaboni Szerződés 17. paragrafusának szellemében az egyházakkal való kapcsolattartást, párbeszédet. Ennek kereteit Tőkés László kialakította, nekem az a dolgom, hogy tartalommal töltssem meg ezt a dialógust.

» *Miért fontos ez a paragrafus az EU és az egyházak számára?*

S. L. Ezt tőlük kell megkérdezni. Számonkára a kérdés az, hogy miért fontos ez nekünk? Szükségünk van elfogulatlan kritikára, fontosak számunkra a tapasztalataik és azok az erkölcsi elvek, amelyek érvényesülése nélkül a társadalom mindig hanyatlal.

» *Kinevezésekor azt nyilatkozta, hogy az alapítók szellemében fog dolgozni. Ez mit takar?*

S. L. Pontosan azt, amit az imént mondtam. Az egymás iránti szolidaritás, a másik tisztelete, általában az alapvető erkölcsi elvek alkalmazása nélkül az EU nem fog tudni együtt maradni. Nem a pénzügyi támogatás és végképp nem a részérdekek kiszolgálása az Unió feladata.

» *Az uniós állampolgárok egyre kritikusabbak a közösség tevékenységével kapcsolatban...*

S. L. Oda kell figyelni a kritikákra. Némelyik rosszindulatú, torzít, rágalmoz. Ezekkel is foglalkozni kell. Mások azonban reálisak, ezeket meg kell fogadni. Állandó harcban állunk a bürokrácia túlburjánzásával, a nehézkes döntési mechanizmusokkal.

» *Az Európai Parlament szerepe a Lisszaboni Szerződés tavaly január 1-jei hatályba lépésével megnőtt. Mennyire érzékeli képviselőként ezt a változást?*

S. L. Sokkal több az a joganyag, amelyben az Európai Unió Tanácsa csak velünk együtt tud dönteni. Azaz több a munka.

» *Az utóbbi időben erős ösztűz zúdul Brüsszel felől hazánkra. Mi ennek az oka Ön szerint?*

S. L. Legalább két okot látok. A hazai ellenzékől elfordultak a választók, ők tehát külföldre vitték a belpolitikát. A másik elem: a felgyorsult törvényhozás során becsúszott néhány hiba. Ezek nem zavarnának sok vizet, ha nem lenne pártpolitikai motivációjú ösztűz. Ami persze nem ösztűz, hanem „baltűz”.

» *2007 óta a Költségvetési Bizottság néppárti koordinátora. Mit szól a kohéziós támogatások befagyasztására tett bizottsági döntéshez?*

S. L. A kohéziós alapok részleges befagyasztása rossz precedens, az Európai Bizottság erőfitogtatása, ami egyébként a jogszerűség határát súrolja. Technikai szinten kezeljük, mert a kifogásolt és csak feltételezett 0,25 százalékos hiány könnyen ledolgozható. Az alelnökséggel egyébként megszűnt a koordinátorságom.

» *Gőzerővel folyik a munka a 2014–2020 közötti új költségvetés létrehozása, elfogadása érdekében. Úgy tűnik, hazánk több területen kevesebb pénzre számíthat. Milyennek látja a kilátásainkat?*

S. L. A befizető államok egyre nehezebben állják a számlát. Mielőtt felháborodva számon kérnék a szolidaritást,

Surján László

Könyv || Franz Werfel: A Musza Dagh negyven napja

Film || King Vidor: Háború és béke

Mihail Kalatozov: Szállnak a darvak

Zene || Kodály Zoltán (kórusai);

Liszt Ferenc; Antonin Dvořák: Stabat Mater,

Új világ szimfónia; reneszánsz táncok;

gregorián; spirituálék; Sebestyén Márta;

Szvorák Katalin

Hobby || Sokat vitorlázott, síelt.

Ma leginkább az interneten való jelenlét

a hobbjai (Facebook; mkdsz.hu; chartaxxi.eu)

vegyük azt is észre, hogy nem lehet egyszerre szidni egy országot a nagy költségvetési hiánya miatt, s ugyanezzel a lendülettel több pénzt kérni tőlük. Ám ahogy lenni szokott, a végén megszületik az elfogadható kompromisszum.

» *Martin Schultz, az Európai Parlament elnöke és Ön is felvetette az Európai Szociális Alap megszüntetésének a lehetőségét. Miért van erre szükség?*

S. L. A szociálpolitika nem uniós kompetencia. A problémákat nem lehet Brüsszelből és a rendelkezésre álló keretből megoldani. Okosabb lenne, ha minden erőnket a gazdaság fejlesztésére fordítanánk. Ami közvetve a szociális helyzetet is javíthatja.

» *Milyen változtatások lennének szükségesek az új költségvetési keretrendszerben?*

S. L. Egyre nagyobb teret kap, hogy ne csak azzal foglalkozzunk, hogy a megszavazott támogatásokat szabályszerűen és korrupciómentesen vegyék igénybe a tagállamok. A jövőben a figyelem a támogatások célszerű felhasználására irányul, hogy ne csak soha meg nem valósuló gyönyörű terveink, hanem tényleges eredményeink legyenek. Továbbá véget kell vetni uniós szinten is az álláshoz soha nem juttató tanfolyamoknak és a semmire sem használható tanulmányoknak.

» *Sok elfoglaltsága mellett hogyan van ideje még a Facebook oldalán is rendszerint beszámolni az aktualitásokról?*

Az Európai Parlament (EP) alelnökének feladatai:

Segíti, támogatja az elnök munkáját. Az elnök távollétében vezeti az üléseket. Képviseli az Európai Parlamentet más közösségi intézményeknél, illetve az Uniót kívüli országokkal való kapcsolatokban. Tagja az ülések menedzselésével, az EP-t érintő szervezeti, pénzügyi és adminisztratív ügyekkel, valamint a parlamenti apparátussal kapcsolatos kérdésekkel foglalkozó Elnökségnek (Büro). Minden egyes alelnök felel egy adott területért; van például, aki a nemzeti parlamentekkel való kapcsolatokért, az Európai Unió bővítési folyamatáért vagy éppen a parlamenti költségvetést érintő kérdésekért felelős.

A két és fél évente esedékes elnökválasztással egy időben döntenek a képviselők a 14 alelnök személyéről. A politikai csoportok jelölése szerint titkos szavazással választják meg őket. Surján László 188 voksot kapott.

S. L. A Facebook nem kér sok időt, de alkalmas a polgárokkal való kapcsolatra, hatékonyabb, mint egy lakossági fórum. A Facebookon kívül az mkdsz.hu oldal vagy a surjanlaszlo.hu közvetítik gondolataimat az érdeklődőknek. Naponta ezerkét-száz levelet küldök, ha igény van rá.

» *Mi a célja az Ön által alapított, hét országot átölelő, Charta XXI. nevet viselő megbékélési mozgalomnak?*

S. L. A mozgalom célja a közép-európai megbékélés, együttműködés és együttélés elősegítése. Közép-Európa népei egymásra vannak utalva többek között a gazdaságban, a kereskedelemben, az Európa-politikában. A kormányok közötti feszültségek és viták megnehezítik a hatékony össz munkát. Sajnos a térségben vannak pártok, amelyek valódi mondanivaló hiányában ellenségképpel riogatva akarnak szavazókat szerezni. Szerencsére, különösen a vegyes lakosságú területeken, de általában a civil szférában több híve van a megbékélésnek, összefogásnak, mint az ellenségkedésnek. Mozgalmunk ezekre a

békeszerető emberekre támaszkodik. Arra törekszünk, amit Jean Monnet úgy fogalmazott, hogy nem országokat, hanem embereket egyesítünk. Meg akarjuk ismerni egymás kultúráját, értékeit. Csak azt szerethetjük, akit ismerünk. A mozgalom elsősorban az interneten terjed, csatlakozni a Charta XXI. aláírásával lehet a tíz nyelvű chartaxxi.eu oldalon. A csatlakozás elvi nyilatkozat: nem kell egyesületesdit játszani. Várunk minden jóakarató, békeszerető, összefogásra kész embert. Esetenként rendezvények színesítik a mozgalom életét, járt már a Charta Mikulás felvidéki faluban, voltunk disznóölésen Mátyusföldön, bográcsfesztiválon Lendván. Konferenciáink a Duna-völgye több városában hirdették a megbékélés programját: Nagymegyer, Szabadka, Beregszász, Kolozsvar fogadott minket, előadóink mindenütt a többségi nemzetből, valamint az adott országban élő, illetve anyaországi magyarokból álltak. Bemutakoztunk Brüsszelben is, ahol kiállításunk is volt: Hidak Európa népei között címmel. ■

A hagyma héjai

Rendszerszervezés az alapoktól

szöveg: Nagy Ágnes, fotó: Szigeti Tamás

Jávor András kalandos életútját meghatározza orvos mivolta és átszővi a sakk logikája. Beszélgetésünk során fény derült arra is, hogyan és miért lesz egy belgyógyász szakorvosból közigazgatási államtitkár, két alkalommal is.

Orvosi pályája izgalmasan indult, hiszen még hatodéves egyetemistaként fél éves felkészítés és szigorú vizsga után lehetősége volt mentőtisztként szolgálni az Országos Mentőszolgálatnál, teljes felelősséggel, önálló munkát végezve. „A Semmelweis Egyetem gyakorlatát országosan be kellene vezetni, hiszen életemet végigkísérő tapasztalatokat és készségeket szereztem az egy év alatt. Sosem felejttem el például azt az idős nénit, aki mélyvénás trombózisával a tilalom ellenére felkelt az ágyból, kapott egy tüdőembóliát és meghalt. Berohantam a szobába, lerántottam a földre, majd késlekedés nélkül hozzáláttam a szívmasszázsához és a szájból orrba lélegeztetéshez, a jelenlévő nővérek egy pillanatig döbbenet nézték, majd valaki elrohant a főorvosért, ő is kérdően nézett rám, de aztán látták, hogy milyen hévvel dolgozom, így végül segítettek, és a néni

élt még öt évet. Nem tudtam volna segíteni, ha nincs a mentős rutinom.”

1972-ben diplomázott a Semmelweis Orvostudományi Egyetemen általános orvosként. Mindenáron belgyógyász szeretett volna lenni, de Pesten nem kapott állást, így került a Tolna Megyei Balassa János Kórházba, Szekszárdra, ahol tíz éven keresztül volt ágy mellett, és időközben letette a belgyógyász szakvizsgát is.

Az intézetben Szentgáli Gyula, az akkori igazgató szakmai irányításával már a hatvanas évek vége óta megindult a kórházi adatok számítógépes feldolgozása, a betegek adatait és diagnózisát a korabeli adatkezelési igényeket kielégítő lyukkártyás gépen tárolták, ezért választották ki 1975-ben a kórházi információs rendszer kiépítésére. Informatikusok érkeztek, akik

nem értettek az egészségügyhöz, ezért partnereket kerestek az orvosok között. Nem kellett sok idő, hogy Jávor Andrásra találjanak, aki versenyszakozóként felfedezte: a számítástechnikában egy-egy probléma megoldásához a sakkban is meglévő algoritmikus gondolkodást kell alkalmazni. Hamar ráhangolódott az új rendszerszervezési feladatokra, élvezte

a kihívást, ezért előbb félállásban, majd 1979 januárjától a Dokumentációs és Információs Központ vezető főorvosaként a minisztériumi modellkísérlet igazgatója lett. Elvégezte a SZÁMALK hároméves rendszerszervező iskoláját, majd 1981-ben társadalom-orvostan szakorvos lett, amit akkor még egészségügyi szervezési szakorvosnak hívtak. A rákövetkező évben annyit járt Pestre, hogy azon vette magát észre, már a belgyógyászati szakirodalmat sincs ideje követni, úgy érezte, hogy lelkiismeretlenség a betegekkel szemben, ha a gyógyításban marad. Választania kellett. „Ez egy páratlan lehetőség volt, hiszen aktív részese lehettem a rendszer kialakulásának, amely – épp, mint a hagyma – apró sejtből kiindulva, réteget rétegre rakva épült fel. Az volt a szerencsém, hogy olyan emberektől lestem el az igazgatást, akiktől megtanulhattam, hogy nem szabad elraktározni a problémát, hanem döntenem kell. Mai napig is nagyon gyorsan tudok dönteni, ez mindig is jellemezte vezetői stílusom.”

A szervezés hamar túllépett a kórház falain, és megyei szinten folytatódott, majd 1986-ban nagy kihívásként el kellett készíteniük az ország egészségügyi költségstruktúra-vizsgálatát. A kórház informatikai osztályából vált ki GYÓGYINFOK néven az Egészségügyi Minisztérium Gyógyító Ellátás Információs Központja, ahol vezetésével kidolgozták a kórház-finanszírozás új rendszerét.

Ez az út vitte odáig, hogy 1990-ben Antall József felkérésére elvállalta a

A jól működő közigazgatás egy jól felhangolt zongorához hasonlít, ha a zongora a lehető legjobb állapotban várja a művészt (politikust), aki természetesen jól ismeri a darabot, akkor biztosak lehetünk abban, hogy csak jó következhet.

Népjóléti Minisztérium közigazgatási államtitkári posztját, ahol két ágazatért, az egészségügyért és a szociálpolitikáért volt felelős. *„Azt szoktam mondani, hogy államtitkár a taxisblokádnál lettem, mert akkor – Surján László népjóléti miniszter ottragadt egy baltoni rendezvényen, a parlamenti államtitkár pedig Amerikában volt – teljesen magamra maradva, a feladatba spontán belenőve láttam el a minisztériumi tenivalók mellett, a betegellátás szervezését is, hiszen a blokádnál szinte megállt az élet, nem engedtek át a mentőket sem.”* Államtitkárként mindig szem előtt tartja, hogy mi történik azokkal, akiket érint az általuk készített jogszabály, többször hasznára válik az orvosi gyakorlat. *„1992-ben a háziorvosi rendszer kidolgozásakor az állt a tervzetben, hogy az orvosnak minden (átlagosan ezernyolcszáz) betegéről ki kell töltenie egy törzskartont, ehhez fél év állt volna rendelkezésére. Mikor ezt elolvastam, behívtam az alapellátásért felelős munkatársam, együtt kitöltöttük, mintha én lennék a beteg. Mindez huszonhárom percet vett igénybe, osztottunk-szoroztunk és kijött, hogy egy háziorvosnak fél év alatt nincs is annyi munkaideje, amennyi szükséges lenne a feladat elvégzéshez. Megfogták a papírokat, kirohantak és a határidőt meghosszították másfél évre...”* Sokszor a közigazgatási államtitkári értekezleteken is orvosi történetekkel színesíti hozzászólásait, ami mellett, hogy mosolyra fakasztja munkatársait, a megértést is segíti, hiszen az életből hozza a példákat.

Pályájának következő meghatározó mérföldköve volt, amikor Romics László, a Semmelweis Orvostudományi Egyetem akkori rektora 1998 szeptemberében az egész egyetemi informatikát szerette volna rábízni. Az intézmény üzemeltetését ugyan nem vállalta, de a tanításhoz és kutatáshoz érzett magában ambíciót, így 1999 és 2002 között az Informatikai Központban az oktatás megbízott vezetőjeként, majd 2010-ig az Egészségügyi Informatikai Intézet megbízott igazgatójaként dolgozott az egyetemen. Elindította az egészségügyi informatikus menedzserképzést, majd a bolognai váltás miatt ki kellett dolgozni annak BSc–MSc páriját. *„Eddigi életem*

egyik legnagyobb kihívása volt átvinni az egészségügyi szervező szak BSc-képzésének akkreditációját.” De érdemes volt, hiszen a szak ma a Semmelweis Egyetem Egészségügyi Közszolgálati Karának szerves része. *„Szerettem ezt az egyetemi tizenkét évet. Mindig is élt bennem a késztetés, hogy édesanyám mintájára pedagógus legyek. Egyetemi oktatóként arra törekedtem, hogy a tananyag átadása mellett szemléletet is adjak, önálló gondolkodásra serkentsem hallgatóimat. Mindig figyeltem arra, hogy ki tudjam választani azokat a munkatársakat, azokat a fiatalokat, akiknek majd átadható a stafétabot.”*

2001-ben az első Orbán-kormány idején az egészségügyi miniszter főtanácsadója volt, majd a Népegészségügyi Programiroda igazgatójaként a népegészségügyi program kidolgozását irányította. Egészségügyi szervezőmunkájával szoros kapcsolatban van közéleti tevékenysége. A Népegészségügyi Tudományos Társaság elnöke volt két cikluson keresztül, amennyit az alapszabály megengedett. A Magyar Telemedicina és E-Health Közhasznú Egyesület tagjaként pontosan látja, hogy korunkat áthatja a számítástechnika (pervasive computing), nem tudunk olyan helyre nyúlni, ahol ne lenne valamilyen közvetítő eszköz közbeiktatva. *„A nyolcvanas évek elején idős professzoroknak tartottam előadást, ahol idéztem egy angol informatikus mondsát, miszerint ha a 21. század orvosa nem tudja értően használni a számítástechnikát, az olyan mintha a ma orvosa nem tudna írni-olvasni. S a prognózis szóról szóra bevált.”*

2010-ben ismét meghívást kapott, hogy legyen a NEFMI öt ágazatot összefogó minisztériumának közigazgatási államtitkára. *„A jól működő közigazgatás egy jól felhangolt zongorához hasonlít, ha a zongora a lehető legjobb állapotban várja a művészt (politikust), aki természetesen jól ismeri a darabot, akkor biztosak lehetünk abban, hogy csak jó következhet. Közigazgatási feladatom tehát, hogy munkatársaimból felkészült, a politikai üzeneteket befogadó, azt végrehajtó, jól kidolgozó csapatot szervezzek.”*

Bevallotta, hogy a mai napig hiányzik neki a gyógyítás, gyakorlatilag a család háziorvosának tekinti magát: fizikális vizsgálatot végez, diagnosztizál, de természetesen, ha komoly problémát észlel, ő maga is a kollégákhoz fordul. Mentős gyakorlatának köszönhetően pedig bármikor baleset lát az országúton, segít. *„Mindig megállok, s megkérdem, hogy segíthetek-e valamiben, persze nincs felszerelésem, de tudom, hogyan kell újraéleszteni vagy fektetni a sérültet, milyen intézkedéseket kell tenni, s mindezzel nagyon sokat segíthetek, hiszen az első három perc kritikus.”*

Szabadidejében legszívesebben még most is sakkozik, ugyan már nem versenyszerűen, de szívesen játszik a számítógép ellen, és már a legidősebb, hatéves unokáját is taníttatja. A történelmet is nagyon szereti, és egy hajdani professzora útmutatása alapján minden nap olvas szépirodalmat. *„Ez azért nagyon hasznos – bármely szakmában dolgozunk is –, mert családunk, barátaink, iskolánk segítségével viszonylag szűk mezsgyén szocializálódunk. A regények kiváló segítséget nyújtanak az empátiás készség kialakulásához, ahhoz, hogy bele tudjuk élni magunkat mások helyzetébe és azonosulni tudjunk a többi ember problémáival.”* ■

Újra MKÖ

szöveg: Vida Sándor

2011-hez hasonlóan, immár második alkalommal indult útjára a Magyar Közigazgatási Ösztöndíj Program. A közigazgatás megújítását célzó program népszerűsége az idén is töretlen, közel ötszörös volt a túljelentkezés. A 150 fiatal március óta erősíti a közigazgatásban dolgozók tábort. A többségre szeptembertől kéthónapos kiküldetés is vár.

A nagy sikerre való tekintettel folytatódik a Magyar Közigazgatási Ösztöndíj Program (MKÖ). A második felvonás célja elődjéhez hasonlóan a közigazgatás vérfrissítése és a gyakorlattal rendelkező, elkötelezett szakember-utánpótlás biztosítása. A programot immár nem uniós büdzséből, hanem a központi költségvetésből finanszírozzák. Emiatt történtek változások is. A szűkösebb anyagi keretek és a közigazgatás befogadóképessége révén az idén kevesebb, 150 ösztöndíjas részvételével indult útjára március 1-jén az MKÖ. A program népszerűsége töretlen, most is többszörös volt a túljelentkezés. Mindenki más-más céllal adta be a pályázatát. Rafael József például az elsők között pályázott. *„Nehéz családi és szociális háttérrel kellett a felsőoktatásban elindulnom. Ez arra sarkallt, hogy olyan területen dolgozzak, amely a szegénység elleni küzdelemmel és a hátrányos helyzetűek megsegítésével foglalkozik”* – meséli a KIM Társadalmi Felzárkóztatásért Felelős Államtitkárságán gyakoronkoskodó ösztöndíjas. A roma származású

fiú eltökéltségét mutatja, hogy gyakoronoki ideje alatt a Nemzeti Közzolgálati Egyetem európai és nemzetközi igazgatás mesterszakán tanul, és jogi diplomát is szeretne majd kormánytisztviselőként megszerezni. Az ösztöndíjasok táborát erősíti Gaál Tibor is, aki az NKI Közigazgatási Személyügyi Főosztályán igyekszik helyt állni. A látássérült jogász már 2006-ban is jelentkezett az MKÖ elődjének számító Pályakezdő Diplomások Központi Ösztöndíj Programra, sikertelenül. *„Az utolsó pillanatig hezitáltam, hogy beadjam-e a jelentkezésemet”* – emlékszik vissza Gaál Tibor. *„Bár a Külgazdasági Hivatalba szerettem volna kerülni, és külföldi működőtőke- és portfólió-befektetések érdekelnek, az NKI-ban végzendő HR háttérmunkára is érdekes kihívásként tekintek. Egy olyan területet lesz lehetőségem megismerni, amivel eddig még nem igazán foglalkoztam.”*

Kiválasztás

A több mint 700 pályázó egy többfordulós kiválasztási rostán ment keresztül.

Az elsőkörös személyes interjút követően 404-en vettek részt a nyelvi tesztet is magában foglaló „értékelő központ” (AC). *„Ebben a fordulóban minden, a közigazgatási munkához szükséges képességet teszteltünk. Mértük a számítógépes tudást, a prezentációs készségeket, az önálló és csoportmunkát. A résztvevőknek olyan életszerű feladatokat kellett megoldaniuk, amely egy minisztériumi munka folyamán is előfordulhat, például a nagyvárosi közlekedés fejlesztése, a bérlakás-helyzet, a dohányzás szabályozása”* – sorolja a kiválasztás szempontjait Vas Erzsébet, az MKÖ Programiroda vezetője. Ösztöndíjasokkal az idén is minden minisztériumban találkozhatunk. A legtöbben a Nemzeti Erőforrás Minisztérium, a KIM és a Nemzeti Fejlesztési Minisztérium működésébe tekinthetnek be, de szép számmal vannak a Nemzeti Adó- és Vámhivatalnál is.

Az ösztöndíjasok szakmai fejlődését a tavalyi évhez hasonlóan az adott terület csínját-bínját ismerő mentorok segítik.

„A mentor az adminisztratív teendők (havi jelentés, negyedéves és záróértékelés, szakmai gyakorlati munkaterv elkészítése) mellett folyamatos párbeszédben van a rábízott gyakornokkal, közvetít az ösztöndíjas és a főnöke között, feladatokat adhat a mentorálnak, elmagyarázza a szervezet működését, felépítését” – sorolja a mentorok feladatait Spiller Krisztina a KIM Nemzetközi Főosztályán dolgozó referens mentor. A Külügyminisztériumban (KüM) a segítők kiválasztásánál mérvadó volt, hogy a megfelelő tapasztalat mellett pedagógiai érzékkel is rendelkezzen az illető. Az intézményben a tavalyi kettő után négy ösztöndíjas kapott helyet. Szabó Stefániától, a KÜM Személyügyi Főosztályának a vezetőjétől megtudtuk, hogy az idén a gyakornokok két-három szervezeti egység munkájával ismerkedhetnek meg. „A cél az, hogy funkcionális, illetve multi- és bilaterális policy területet egyaránt lássanak az ösztöndíjasok. Így ha tíz hónap elteltével visszakerülnek, érteni fogják a minisztérium működését. Ezek után még legalább két évig tart, amíg egy fiatal felkészül az önálló külképviseleti munkavégzésre, a külszolgálatra” – magyarázza a Külügyminisztérium által alkalmazott módszert Szabó Stefánia, aki szintén egyengeti egy fiatal útját. Olyan mentorok is akadnak, akik több emberért felelnek. Dombrowszky Ádám, a Kormányportál központi szerkesztőségének osztályvezetője rutinosnak számít ezen a területen, hiszen már az első MKÖ program idején is hét ösztöndíjasért felelt. „Sokat segített, hogy korábban tanítottam középiskolában, később főiskolán, s az oktatás, a diákokkal való foglalkozás az utóbbi időben hiányzott is az életemből. Márpedig az ösztöndíjasok támogatása, beilleszkedésük segítése döntően pedagógiai munka. Hetente egy reggel tartottunk egy közös »foglalkozást«, ám fontosak voltak az egyéni elbeszélgetések. Amikor szükségük volt rám, igyekeztem rendelkezésükre állni, de nyilván ezt folyamatosan egyeztetnem kellett a napi munkámmal” – emlékszik vissza a kihívásokra Dombrowszky Ádám, akinek az idén két ösztöndíjas útját kell egyengetnie, így „több idő juthat az egyéni beszélgetésekre”.

Külföldi gyakorlat

A hazai nyolchónapos gyakorlati idő alatt 130 ezer forintos ösztöndíjat kapnak a résztvevők. A két hónapra csökkent kül-

földi programszakasz során pedig országtól függően 250-300 ezer forint közötti összegből kell megoldaniuk a kiutazás, a megélhetés és a lakhatás költségeit. Tavaly a nulláról indulva, hálónal kellett kapkodni a külföldi fogadóintézmények után az MKÖ Programiroda munkatársainak. A kemény munka gyümölcse mára azonban beérett, több mint kétszáz partner várja a magyar fiatalokat az Európai Unió huszonöt országába. Egyedül Luxemburgba nem tudnak ösztöndíjast küldeni. A többség az idén is szakterületől és nyelvtudásától függően minisztériumokhoz, háttérintézményekhez és különböző magyar képviseletekhez kerülhet. A résztvevők zöme szeptemberben indul, azonban akadnak kivételek. A Külügyminisztérium ösztöndíjasai október-november folyamán gyakornokoskodnak a határon túl, két szerencsés pedig a soros uniós elnökségi posztot betöltő Cipruson tölthet el négy hónapot a nicosiai magyar nagykövetség külön kérésére.

Oktatás

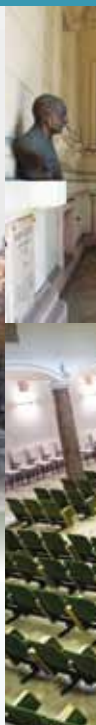
A fiatalok, akárcsak az első programnál, most is számos képzésen vehetnek részt. Már rögtön a kezdés után egy kétnapos fejtágítón ismerkedhettek a magyar közigazgatás alapjaival, struktúrájával. A továbbiakban havonta különböző készségfejlesztő tréningeket szerveznek számukra a közigazgatásban elvárt kulcskompetenciák fejlesztése érdekében. Lesz például csoportos együttműködés, kommunikáció, konfliktuskezelés, különféle menedzsment-gyakorlatok, prezentáció és tárgyalástechnikai képzés egyaránt. A kiutazás előtt egy kétnapos EU szakismereti előadást is tartanak a résztvevőknek. A képzéseket az NKE szervezésében az egyetem oktatói, munkatársai végzik. Újdonság, hogy a tanultakból az ösztöndíjasoknak egy negyvenöt perces számítógépes vizsgát kell tenniük. Továbbá a program lezárultával decemberben a fiatalok és a mentorok egy közös prezentációt tartanak a tapasztalatcsere elősegítése céljából.

A szervezők a már hazatért ösztöndíjasokról sem feledkeztek meg. Az újonnan érkezők részvételével együtt egy alumni klub létrehozását fontolgatják, ahol különböző programokkal, előadásokkal, kerekasztal-beszélgetésekkel kívánják segíteni a tapasztalatcsere, a személyes kapcsolatháló bővítését és fenntartását. ■

Navracsics Tibor miniszterelnök-helyettes az MKÖ programról:

„Két évvel ezelőtt, amikor a KIM megkezdte működését, nem volt kérdés, hogy meg kell, és hittünk abban, hogy meg lehet újítani a magyar közigazgatást és közigazgatást, ha visszaadjuk azok rangját. Munkánk során azt tartjuk szem előtt, hogy az állam működésének jó minőségűnek, értékelvűnek, átláthatónak és gazdaságosnak kell lennie, mindenképp pedig a nemzetet kell szolgálnia. Így tudja pártállástól függetlenül visszanyerni az állampolgárok bizalmát. Sokakban kérdést vet fel, hogyan lehet valami egyszerre jó minőségű és olcsó, én viszont azt gondolom, hogy a kettő a legtöbb esetben egyenes arányban áll egymással. A jól működő államnak az összes nagy ellátórendszer jó működésének alapjául kell szolgálnia. Az állampolgár szintjén pedig a gördülékeny ügyintézés kevesebb hivatalban töltött időt, nagyobb hatékonyságot jelent. Az erre az eredményre vezető megújulás stratégiai része a Magyar Közigazgatási Ösztöndíj Program. Örömteli, hogy a korántsem könnyű körülmények ellenére másodszor is el tudjuk indítani a programot, amelynek során hazai és külföldi tapasztalat-szerzés után nyelveket beszélő, jól képzett fiataloknak biztosítunk állást a közigazgatásban. Építünk rájuk, ezért szellemi nyitottságot és szorgalmas munkát, odafigyelést várunk tőlük. Mivel ideológiai és személyzeti megújulást is képviselnek majd, az általuk teremtett közigazgatás lesz a gyakorlatban mindaz, aminek mi felvállaltuk az alapkövetését és megkezdjük a megvalósítását.”

Hivalkodás nélkül teszi a dolgát

szöveg: Őrfi József, fotó: Pelsőczy Csaba

Frekventált, Országházhoz közel fekvő helyzete, nagy mérete és praktikus kialakítása miatt különös jelentőséggel bír a Vidékfejlesztési Minisztérium (VM) Kossuth téri, klasszicista stílusú épülete, ami mozgalmas történelme ellenére 125 éve megszakítás nélkül látja el nélkülözhetetlen feladatát.

A mai VM elődjét 1848-ban alapították. Első neve Földművelés-, Ipar- és Kereskedelemügyi Minisztérium volt, ebből alakult ki a tevékenységi körök átcsoportosításával a Földművelésügyi Minisztérium. A VM és a régi Kúria, a mai Néprajzi Múzeum épületkettőse az Országház méltóságos ellenpontjaként áll a Kossuth tér keleti oldalán. A kettő közül ránézésre az előbbi az egyszerűbb kialakítású, közelebbről azonban látszik, hogy a harsány építészeti elemek alkalmazása nélkül is nagyon igényes, erőt sugárzó és időtálló, eklektikus stílusú épületet alkotott a tervező, olyat, ami karakterénél fogva illik ahhoz a területhez, aminek az irányításáért felel. Kicsit olyan a ház, mint maga a mezőgazdaság: csendben, hivalkodás nélkül, az éppen aktuális időktől függetlenül évről évre teszi a dolgát. Bukovics Gyula építész klasszikus, soha el nem évülő megoldásokat választ

tott az eredetileg is Földművelésügyi Minisztérium céljára készült, utcatömbnyi ház megformálásánál. A 31 200 m² összterületű épületnek négy, a klasszikus palotaépítészeti szabályai szerint kialakított homlokzata van, ezek közül a nyugati, a Kossuth térre néző a legfontosabb. Minden oldalon jellemző, hogy kőlabazat felett a földszinti vakolatarchitektúra az erősebb kváderezésű, az építőelemeket szimbolizáló felületi osztás a felsőbb szinteken jóval finomabb. A keleti homlokzat sarkain és a belső udvarokban csak a főpárkány felé nyúló tornyok törnek meg az egyszerű felületek horizontális karakterét, a nyugati oldalon azonban, ahol a főbejárat és mögötte az aula is található, az épület középtengelyében a homlokzati síkból erősen kilépő, széles rizalit dominál. A Kossuth térre néző oldalon a földszinten a homlokzat teljes hosszán félköríves nyílásokkal tagolt árkád

fut végig, a két oldalsó szárny hat-hat, a középrizalit kilenc osztatú. A két épületszárny sarkai és a középső előreugró rész széleit toronyszerű tömegekkel hangsúlyozták ki, amiken az első és második emeletet kettőzött korinthoszi oszlopok fogják össze. Ezek az éjszakai díszkivilágítással is kiemelt korinthoszi oszlopok az árkádok fölé állítva végigfutnak a középső épületrész teljes hosszán is. Az emeleti helyiségek előtt fedett, felettük pedig nyitott terasz található, egyedülálló rálátással az Országház épületére. A közvetlen vizuális kapcsolat indokolt is a tér két oldala között, hiszen a Kossuth tér építészeti kialakításánál eleve úgy tekintettek a térre, mint a törvényhozás, a végrehajtó hatalom és az igazságszolgáltatás együttes helyszínére, ahol a hatalmi ágak elkülönülten, de egymást szem előtt tartva működhetnek. Igaz, az igazságszolgáltatás legfelsőbb szerve, a

fotó: Horváth Ernő

Kúria ma már nem itt található, de a VM egyetlen kormányzati helyszíneként most is a hatalom része, és ezzel bő évszázados történelme alatt folyamatosan betölti a tér eredeti koncepciójában ráosztott szerepét. Nem lehet véletlen, hogy éppen a földművelésügy került ilyen közel a Parlament épületéhez, hiszen az alapvetően mezőgazdasági adottságú ország mindenkori megélhetése múlt az ide tartozó ügyek felelős intézésén. Sokat látott helyszín ez, túlélte a 20. század viharait, bár azok nyomot hagytak rajta. Az első világháború Földművelésügyi Minisztériumának hősi halottjaira emlékezik az első emeleten található, Horvai János szobrászművész által alkotott bronzszobor, ami egy eke mellett álló, egyik kezében koszorút tartó, karjára boruló embert ábrázol. Az épülethez közel állva az árkádok oszlopainak és főfalainak bronzgolyói is feltűnnek. Az 1956-os parlamenti sortűz áldozatainak emléket állító alkotás Kampfl József szobrászművész és Callmeyer Ferenc építész munkája. Callmeyer aznap maga is a minisztérium árkádjai közé bújva menekült meg. Az épület ma több ponton eltér az eredeti, 1885–87-ben épült Bukovics-féle állapottól, nemcsak a háborús és forradalmi károk, de a tízhúszévenkénti folyamatos átépítések

és korszerűsítések miatt is. Érdekes, hogy már pár évvel az építkezés befejezését követően felkérték a tervezőt kisebb módosítások végrehajtására, ekkor fedték be például a tornácos belső udvarokat is üvegtetőkkel. Ez azonban nem volt elég, a reprezentációs igények megnövekedtek, ezért 1907-ben pályázatot írtak ki a ház további szépítésére, gazdagítására. A pályázaton Tóry Emil építész nyert, aki egyéb elképzelései mellett a sarokrizalitokra magas tornyokat javasolt, de ezek végül nem épültek meg, csak az a déli oldalon található, freskókkal díszített szecessziós vendéglátóhely, ami ma eredeti funkciójától eltérően raktárként szolgál. A Kossuth Lajos tér, Alkotmány, Kozma Ferenc és Báthory utcák által határolt ház először az 1920-as években, majd 1943-ban Árkay Bertalan tervei szerint egy-egy újabb felső emeleti ráépítést kapott, ami az oldalsó homlokzatok és a belső udvarok nézetét erősen megváltoztatta. Ezeknek a ráépítéseknek és a kisebb átalakításoknak köszönhetően ma a tetőgerinc sem egységes magasságú, sőt az eredeti magastető helyett az udvari oldalakon alacsony hajlásszögű, szinte vízszintes tető található, ami a többi résztől eltérően cserép helyett fémlemezfedést kapott. A három belső udvar közül a délit 1953-ban befedték, és szocreál stí-

lusú előadótermet alakítottak ki benne, az északi udvarba pedig vasbeton szerkezetű garázst építettek. A legutóbbi munkálatok során az épületben lévő télikertet és a tetőt nyitották fel. A korabeli képek összehasonlítva a mai épületet, kívülről legszembeütőbb a felső koronázó párkány feletti, balluszterekkel díszített attika hiánya, de ugyanígy hiányoznak a háromszögletű timpanonok domborművei, az ablakok klasszicista oromzatain álló szobrok, a toronyszerű sarokrizalitok szárnyas griffjei és kővázasorai is. A kémények sem eredetiek már – a homlokzati díszítmények magától értetődő visszaállítás mellett – egy esetleges későbbi felújítás és műemléki helyreállítás során ezeket is mindenképpen érdemes lenne eredeti formájukban visszaépíteni. Mivel az időközi átalakítások némelyike építészettörténeti értéket is hordoz, érdemes lesz mérlegelni a helyreállítás tervezése során, hogy mi maradjon meg és mit kell bontani. A hányatott sorsú, mégis megszakítás nélkül működő minisztériumi épületben a földszint plusz öt emelet miatt rengeteg helyiség, iroda és dolgozószoba található, praktikus kialakítása és Parlamenthez közel fekvő frekvenciált helyzeténél fogva tökéletesen alkalmas a mindenkorai kormányzati feladatok ellátására. ■

A Tokaji borvidék – kultúrtáj és bortörténelem

szöveg és fotó: Botos Ernő Péter

A Tokaji borvidék hazánk egyik ékköve, borkülönlegességeink legkiválóbb termőhelye, büszkeségünk tárgya, de nemcsak ez, nemcsak ennyi. A borkedvelők közül is kevesen tudják, hogy a Tokaji borvidék a nemzetközi borjog megalapozója, a dűlők minősítésében a világelső, a nemzetközi borszakmában a világ egyik legmegbecsültebb borvidéke. A 2002-ben elnyert UNESCO Világörökség Része státus ennek csak a formai beteljesedése, az értékek hivatali elismerése. Mi magyarok azonban tudjuk, hogy a Tokaji borvidék egyik legszebb természeti tájunk, kastélyok gyűjteménye, Rákócziék szabadságharcos ország-sarka, a magyar nyelv megújításának a műhelye is. Réthelyi Miklós nemzeti erőforrás miniszter méltán nyilvánította első történelmi tájunkká e vidéket.

Tokaj, a nemzetközi borjog alapítója, a világ bortörténelmének egyik legfényesebb csillaga

Mi magyarok talán nem is vagyunk annak tudtában, hogy a nemzetközi borszakma milyen nagy megbecsüléssel beszél a Tokaji borvidékről, mekkora csodálattal elemzi és értékeli a tokaji borkülönlegességeket. Ez önmagában nem jelent automatikus piaci sikereket, de kevés borvidék büszkélkedhet ilyen kiindulási ponttal, ekkora szakmai reputációval. Erre mindig lehet termelést és piacot, tehát jövőt építeni. Sherry, Porto, Bordeaux és Champagne mellett, vagy inkább ezek előtt Tokaj a nagy ötös egyik legfényesebb bortörténelmi csillaga. Az 1700-as évek elején több lépésben szabályozták a tokaji borok termelését, meghatározták a Tokaji borvidék határát,

amellyel borjogi értelemben is létrehozták azt, rendet teremtve a tokaji borkultúrában. Talán az akkor, a tokaji borok szabályozásán dolgozó szakemberek sem gondolták, hogy ezzel a mai nemzetközi értelemben létező borjog alapjait vetették meg, a későbbi bortörvények tartalmi és formai követelményeihez szolgáltattak mintát.

Dűlőklasszifikáció

Valószínűleg a tokaji misztikum legértékesebb része a tokaji dűlők klasszifikációs rendszere, a dűlőértékelés korai pionír munkái és mai fejlesztői. A világon először a Tokaji borvidéken értékelték (klasszifikálták) a dűlőket, a borhierarchia legkisebb területi egységét. Ezzel a más szektorokban nem, vagy alig létező legkisebb területi egységét teremtették meg. Más termékeknél nem, vagy alig

használt földrajzi eredetjelöléseknek a legkisebb, de nagyon fontos borjogi és marketingelemét teremtették meg a 17–18. századokban, amit a mai napig is használunk, fejlesztünk. A dűlők a borvidék mikroszerkezetét adják, a termőhely, a klíma, a fajta és a technológia hatása-ira legérzékenyebben reagáló egységét határozták meg. Ez hasonlóan működik, ahogy az emberi testet az idegrendszer és az érrendszer átszövi, és ahogy a külső és belső ingerekre reagál. Ugyanezt teszik a tokaji dűlők, mindegyik egyedi módon pulzál, de a borvidék egészére nézve mégis egységet biztosítva, aszúkat és szamorodnikat, szép kései szüretelésű és a világ legjobb fehér boraihoz sorolható száraz furmintot eredményezve. Ma 300 dűlőt tartunk nyilván a Tokaji borvidéken. Ezek a hegyoldalban vonulnak (vonulati dűlők), a medencéket kör-

A BODROGZUG, A TISZA ÉS A BODROG FOLYÓK ÁRTERÜLETE AZ ASZÚSODÁSHOZ SZÜKSÉGES PÁRÁT BIZTOSÍTJA

DESSEWFFY-KASTÉLY TOKAJ BELVÁROSÁBAN A TISZA-PARTON FEKSZIK, A HÉTSZŐLŐ BIRTOK TULAJDONA, A KORABELI NEMESI CSALÁDOK ÉLETFORMÁJÁNAK HAGYATÉKA

bejárják (katlan-dűlők) vagy éppen a dombtetőn pihennek (fennsíki dűlők). A dűlők nemcsak a termőhely-kutatóknak biztosítanak kifogyhatatlan elemzési szempontokat vagy a borturistának betelhetetlen élvezeteket, hanem a dűlőnevek valóságos irodalomtörténeti, nyelvészeti csemegét is jelentenek. A dűlőnevek nagyon beszédesek, megmutatják a magyar (a tokaji) ember gondolkodását, szóvilágát, értékrendjét: személyeket (Báthory), felvidéki városbirtokokat (Kassaváros), minőséget (Hasznos és Nyavalya), klerikális értékeket (Remete, Szentvér), dűlőfekvést (Messzelátó), históriát (Hétszőlő) vagy az ott élő állatokat (Szarvas, Disznókő) jeleznek, szimbolizálnak.

Egyedi és különleges termőhely egyedi és különleges borokat eredményez

A tokaji aszú és szamorodni, a világon máshol elő nem forduló borok és azok karaktere részben Szepsi Laczkó Máté református lelkésznek (1576–1632) köszönhető, aki az első aszút készítette el a sátoraljaújhelyi Oremus-dűlő szőlőterméséből Lórántffy Zsuzsanna fejedelemasszony részére. A másik csodálatra méltó tényező azonban a megismételhetetlen szerkezetű termőhely. A Bodrog és a Tisza folyók találkozási és torkolata,

legfőképpen azok árterülete a Bodrogzuggal csak az egyik ilyen természeti elem, ami az aszúsodáshoz, a Zempléni-hegységből lefutó patakokkal együtt párát és moderáló hatást biztosítanak. A Zempléni-hegység a délre néző dűlők szőlőit védi a hideg északi szelektől, valamint – a francia, a szlovén és az amerikai tölgy mellett – biztosítja a legmagasabb minőségű fahordó-alapanyagot is a a tokaji pincéknek éppúgy, mint a világ legjobb borászatainak. A gönci (Göncz a borvidék észak-nyugati széle-vége) és korábban a szerednyei (Szerednye kárpátaljai borkereskedő település) hordókat a zempléni tölgyből, a Gönczön és máshol székelő borvidéki helyi kádárok készítették. A sátoralakú véghegyek (Abaújszántó, Tokaji Kopaszhegy, Sátoraljaújhely) a

borvidék végcsúcsait jelölik ki, amelyen belül a vulkanikus talajok mineralitást, tartósságot, szép testet biztosítanak a tokaji borokhoz.

Bár nemzeti parkot nem tudhat magáénak a Tokaji borvidék, a Bodrogzuggal, a Zempléni-hegység, a Megyeri tengerszem vagy az Erdőbényei fás legelő, a Bodrogszegi Várhegy vagy a Tállyai Patócs-hegy természetvédelmi körzetei és területei nagyon szépek és változatosak, és a borokhoz kapcsolható nagyon jelentős természeti értékeket jelölnek.

Tokaj, a kultúrtáj

A termőhelyi különlegesség mellett a helyi társadalom kultúrája, a humán értékek halmaza is szükséges volt ahhoz, hogy az UNESCO 2002-ben a *Világörökség része* címet adományozza e tájnak. Tokaj mellett csak Porto és St. Emillion (Bordeaux-i borvidék) büszkélkedhet ezzel a címmel olyan módon, hogy az elbírálásánál a helyi borkultúra értékei alapozták meg a cím adományozását. A világon egyedülálló, a 21. századtól létező vájt, kb. 120 km összes hosszt kiadó tokaji pincék közül az Ungvári (Sátoraljaújhely), Rákóczi (Sárospatak), Oremus és Muzeális borpince (Tolcsva), valamint a Kőporosi és Gomboshegyi (Herceggút) pincéi és pincesorai, a borvárosok városmagjai (Tokaj, Mád,

Tállya, Bodrogkeresztúr, Bodrogkisfalud, Mezőzombor, Rátka, Szegi) adják a világörökség védett értékeit.

Ezt a dicsőséges címet az említettekén túl, és közvetett módon a Tokaji borvidék és a térség történelme, etnikai színessége, a borvidékhez ilyen módon hozzáadott értékek is megalapozták. Kazinczy (Széphalom) és Kossuth (Monok és Tállya) személyisége a Rákóczi-szabadságharc nemcsak számos kastélyt és borpincét, de szellemet is teremtett. Ezt képviseli Sárospatakon a Református Gimnázium is, de a számos nemesi család (Dessewffy, Lorántffy, Andrassy, Kapy, Szirmay, Sebeő, Degenfeld stb.) kastélyain és kúriáin túl a felvidéki protestáló magatartást is a Tokaji borvidéknek ajándékozták.

Ennél már csak a tokaji borokhoz kapcsolódó etnikai csoportok történelme és szerepe tűnik változatosabbnak, akik a maguk borkulturális értékeiket is megteremtették. A szlovák (tót) huta (Kishuta, Nagyhuta, Óhuta zempléni településeken) tulajdonosok a tokaji borokhoz a palackokat készítették, a gönczi magyar kádárok a hordókat szállították. A Tokaj történelmében jelenlévő zsidó kereskedők Mád, Tokaj, Sátoraljaújhely központtal a tokaji borok kereskedelmét biztosították. E mellett lengyel és görög borkereskedők is megjelentek a borvidéken és szót kell ejteni a Károlyfalva és Herceggút települések zárt sváb közösségeinek a jelenlétéről is. Őket 1750-ben Fekete-erdőből telepítették a borvidékre. A történelmi nemzetközi jelleg kapcsán még Olaszliszktát és Bodrogolaszit kell megemlíteni, valamint a törökök ellen harcoló Lazar Schwendi hadvezért, aki Tokajból (többször elvesztett és kicserélt) szőlővesszőket vitt Elzászba. Nemcsak Elzászban, de további két tucat országban is használt Tokaj (Tocai, Tokay stb.) nevek (illegális) mutatják a név kereskedelmi és piaci értékének örökérvényűségét.

Tokaj rejtélyét és értékét sokan sokféleképpen igyekszünk megfejteni, de a legjobb úton talán akkor járunk, ha elfogadjuk a borvidék történelmi, etnikai, természeti összetettségét, különleges és az ember által megismételhetetlen természeti, technológiai, termőhelyi, történelmi és kulturális szerkezetét, az értékteremtés bonyolult és nem másolható folyamatát. ■

„Felhajtottam egy pohárral írás közben, és egyszerre az édes nyugalom tündére kezdett velem játszadoxni. Mily boldog lehet ez a vidék, ahol ily mézédés források törnek fel a porhanyós anyaföldből! Milyen jókedvű, kiegyensúlyozott, egészséges nép lakhatik a magyar Tokajon! Milyen derűs harmónia lakozhatik ott. Milyen forró szerelem, mennyi kultúra, hűség, barátság, értelem! Ülnek az aranyfolyó partján és kedvükre meríthetnek belőle. Ilyennek képzelem a görög Istenek tanyáját az Olümposzon.”
(Anatole France)

Tokaji Aszú

A borok királya, a királyok bora

szöveg és fotó: Kiss Eliza – Waller Zoltán

Amikor borbaráti körben szó esik a Tokaji Aszúról, gyakran halljuk: ez a legjobb választás ünnepi alkalmakra vagy ajándék gyanánt, hiszen mindenki kedveli, akár az unokáknak is megőrizhető emléke. Ha ezt sokan így gondolják, akkor máris elmondható, hogy a borfogyasztók ösztönösen is a legjobb helyre teszik az aszú bort. Valójában ennél még többről van szó: hosszú évszázadok kultúráját és tradícióját magába ölelő, mitológiával fűszerezett, természet és ember által megkomponált különleges műalkotás, amely elkápráztat és ámulatba ejt mindnyájunkat. A Tokaji Aszú egyedisége nem csupán ízében rejlik, hanem születési misztikumában és a bort körülvevő történelmi események és legendák sokaságában. Ilyen meghatározó szerepet az egyetemes művelődéstörténetben más bor még nem töltött be, ezáltal a Tokaji Aszú kiemelt helyet foglal el nemzetünk kincsestárában.

A hegy leve – kövek íze a borban

Tokaj-Hegyalját Szerencstől Tokajon át Sátorajaujhelyig a legtöbb helyen vulkanikus alapkőzet (andezit, riolit, tufák), és az ezen kialakult nyiroktaaj jellemzi. Az ásványi anyagokban rendkívül gazdag vulkáni kőzetek nagymértékben befolyásolják a borok ízvilágát és zamatanyagát. Testes, erős savgerincet alkotó, úgynevezett minerális jegyekkel rendelkező borok készíthetők el, amelyekben a szó szoros értelmében megjelennek ezen kövek illatai és ízei. A rendkívüli ásványosság még gazdagabbá, komplexebbé és egyedibbé teszi a tokaji aszúinkat.

A különleges alapanyag: a természet ajándéka

Az aszúsodás egy soktényezős és soklépcsős folyamat eredménye, ahol akár egy tényező hiánya, vagy akár csak részleges, elégtelen jelenléte is blokkolja az aszú

kialakulásának és fejlődésének folyamatát. A sok feltétel szerencsés együttállásának: a termőhely különleges mikroklímája, a területi elhelyezkedés, a Bodrog és a Tisza folyók közelsége, és nem utolsósorban a megfelelő szőlőfajtáknak köszönhetően évről évre végbemegy az aszúsodási folyamat. Ősszel, amikor néhány napos csapadékos időjárást egy hosszú száraz periódus követ, lehetővé válik a Botrytis cinerea nevű penészgomba kialakulása az ép és sérülésmentes bogyókon. Ez a gomba kell ugyanis a nemesrothadás-hoz, amely réteget képezve a szőlő külső részén megakadályozza a vízfelvételt. Ha kellő érettségi szinten áll a szőlő és sok a napsütés, akkor a maradék víztartalom el tud távozni a szőlőből és a penészgomba jótékony hatása előidézzi a „nemesrothadást”. Büszkéek lehetünk, hogy a természet magyar borvidéken, a magyar földet és termelőinket ajándékozta meg ezzel a csodás értékkel.

Az aszúbor készítésének tudománya

Az aszúborokat nagyon sokféleképpen készítették és készítik ma is: a technológia lényege a mai napig nem változott a 16. századihoz képest, csak az alkalmazott technika fejlődött. Míg a 17–18. század kísérletezésekkel telt el, a későbbiekben a minőség, s így az eladhatóság megőrzése érdekében egységesítették a folyamatot és az arányokat, amit rendeleti formába öntöttek. Ennélfogva a mai napig érvényes alapszabály, hogy az aszúkészítéskor 1 gönci hordó (135,6 liter) borhoz vagy musthoz annyi puttony (kb. 22-27 kg) aszúszemet keverünk, ahány puttonyszámú aszúborot kívánunk elkészíteni. Az aszúszem külsőleg nagymértékben hasonlít a mazsolára, csak azzal ellentétben magot is tartalmaz. Csak igen ritka esetben alakul ki a fürt teljes felületén aszúsodás, ezért ezeket a szemeket egyesével kell összegyűjteni.

Hagyományos szüreti formáinkat a mai napig megőriztük, melynek három jól elkülöníthető útja van: egyik esetben a tőkénél történik a válogatás, leveszik a fürtöt a tőkéről és lecsippentik az aszúszemeket. Másik formája, amikor a tőkéről csak az aszúszemeket csipegetik le, a többi szőlő a tőkén marad. A harmadik, amikor a szüretkor leszedett szőlőt egy válogatóasztalon szedik szét, az aszúszemeket elválasztva az egyéb szemektől. A régiek és a maiak is úgy tartják, hogy erre a munkára alkalmasabbak inkább a nők, mivel türelemre, jó szemre és kez ügyességre van szükség, a férfiak ugyanis „az aszúszű szőlő szedésével restelnek bajlódni, azért inkább putton hordónak, taposónak, szűrőnek valók.” (Szirmay Antal)

Az összegyűjtött aszúszemeket nagyméretű edényekben, kádakban helyezik el. A gravitáció folytán, ahogy a szemek egymást préselik, úgy nagyon lassan, a saját súlyától csepeg ki az esszencia vagy más nevén a nektár. Egy átlagos borívó ritkán találkozik a tokaji esszenciával. Ennek a nektárnak az állaga szinte a mézéhez hasonlítható sűrűségű, cukortartalmát és ásványi anyag tartalmát illetően magas értékek jellemzik. Kóstolása egy életre szóló élményt nyújt. Leírhatatlan íz-, illat- és aromavilágával a világ egyik legdrágább, aszúszódott szőlőszemekből készített koncentrátuma, nem is beszélve a gazdag beltartalmi értékeiről, gyógyszerként is ismertté vált egészségmegőrző szerepéről.

Mivel az összegyűjtött töppedt szemek héja a száradás miatt szilárdabb, így az aszúszemeket szét kell nyomkodni a magok sérülése nélkül. Így jön létre az aszútészta, amely már alkalmas arra, hogy hozzákeverjék gyakrabban a borhoz vagy ritkábban a musthoz.

Ezt követő lépésben történik az aszúszemekben meglévő anyagok kioldása 1-2 napos áztatással, hogy minél több illat- és ízarómat nyerjenek ki a szemekből. Ilyenkor rendre felkeverik, hogy a szemekben rejlő értékek feltárujanak és az aszúszemek jól elegyedjenek a hozzáadott borral vagy musttal, kinyerve az aszúbogyókban lévő csodás anyagokat. Ezt a folyamatot követi a pincében, a fahordóban történő erjedés, amelynek minimumát a törvény szabályozza: aszú esetében három éven át, amelyből kettőt fahordóban kell a bornak eltölteni.

Aszúbor kategóriák:

	3 puttony	4 puttony	5 puttony	6 puttony	aszúesszencia	esszencia
cukor (g/l)	60-90	90-120	120-150	150-180	>180	>450
szárazanyag (g/l)	25	30	35	40		

Aszúbor nélkül nincs gasztronómia

A tokaji aszúknak nagy jelentőséget és fontos szerepet tulajdonítunk a gasztronómiában. Komplex jellegűket tekintve igen széles a felhasználási területük. Ugyan az étel-ital párosításoknak nincs köbe vésett szabályrendszere, vannak már korábban kipróbált és jól bevált párosítások. Törekvéseink a jól működő vagy már-már szinte tökéletesen kialakított ízharmónia elérésére nem maradnak hála nélkül. Ügyeljünk arra, hogy választott aszúnk komplex illat- és aromavilágával csupán egy árnyalattal legyen intenzívebb az ételünkénél, különleges és egyedi fűszerként kiegészítve azt. Klasszikusnak számít az aszú párosítása libamájjal, amely talán a legérzékenyebb és legnemesebb gasztronómiai kapcsolat, példának okáért nagyon jól illik a mézben karamellizált almával készült rostos libamáj mellé. Ha egy érleltebb, sötétebb szín-, illat- és íztónusokat adó aszút szeretnénk méltó társal kísérrni, más ízvilágot keressünk: itt már a dió, gesztenye, füge, kávé, cédrus, szantál, dohány ízek jegyei a meghatározók, ezekhez kell ételünket is választani. Kacsa-, libatálak ugyanúgy szóba jöhetnek, mint a penészes kéksajtok, pl. azok legnagyobbja, a Roquefort. Ezek a borok megkívánják ételünk rafinált ízesítését, sokszínű fűszerezését és a borból is visszaköszönő ízeket, illatokat. Az aszúbor az édességek mellé is kifejezetten jól társítható, de feltétlenül ügyelnünk kell arra is, hogy cukortartalma mindig magasabb legyen, mint a desszertünké.

Az aszú kiváló társ a keleties fűszerezésű édes-savanyú ízvilágú ételekhez is, de az étkezést lezáró szivarozás mellé szintén előszeretettel fogyasztják eme aranyló színű nemes nedűt.

Bor vagy orvosság?

„Egyébként ezekről, különösen az asszúszőlőből készült borokban az a csodálatos, hogy különös gyógyító erővel bírnak. A lélek hibáiban igen hasznos. Eredmény tekintetében edző, erősítő, igazán az öregek teje, mérsékeltesen, különösen este bevéve, sokat használ a szaporaságra...Ivása elúzi az álomkórsgot, meggyógyítja a forró negyednapos lázt, csillapítja a több órai főfájást, s az embert helyreállítja, ki már a haldoklóhoz hasonlított...» (Szirmai Szirmay Antal: Topographica inlyti Comitatus Zempleniensis, 1803).

A bor gyógyszerként történő alkalmazása az egész középkorban, sőt később a 16–18. században is fontos szerepet játszott. Különösen híressé vált ebben a tekintetben a tokaji bor. A legalább kétputtonyos tokaji aszúbor, Vinum Tokajense néven, már a Magyar Gyógyszerkönyv III. kiadásában is szerepelt. A 20. században tizen négy olyan ásványi anyagot találtak benne, amely az emberi szervezetre jótékony és serkentő hatású: emésztő- és idegrendszeri panaszok gyógyításában, vérszegénység megelőzésében fontos szerepet játszik, javítja a fizikai ellenállóképességet, csontképződés szempontjából pedig szintén kedvező a foszfortartalma miatt.

Egészségünkre! ■

Sanctus Stephanus ora pro nobis – Szent István király ábrázolása a heraldikában

szöveg: Vitek Gábor

„Ég királynője [...] végső könyörgéseimben a szentegyházat [...], az országot [...] a te oltalmadra bízom; nékik utolsó istenhozzátot mondva lelkemet a te kezedbe ajánlom.”

(A halál közeledtét tudomásul vevő Szent István király Hartvik püspök legendájában)

Két jelentős történelmi városunk: Esztergom és Székesfehérvár 972-es alapításának 1040., Szent István király 997-es trónra léptének 1015., valamint a pannoni apátság 1002-ből származó alapítólevelének 1010. évfordulója ragyogó lehetőséget nyújt arra, hogy sommásan áttekintsük államalapító Szent István király (997–1000–1038) alakjának néhány figyelemre méltó heraldikus ábrázolását.

Szent István király államszervező tevékenysége és alakja korszakos jelentőségű Magyarország és a (vár)megyék történelmében. S ezt nem csupán a kései utókor „fedezte fel”, hanem már a II. századi kortársak is vallották. Szent Istvánnal gyökeresen új vette kezdetét históriánkban. A korai középkor ezt a tiszteletet többféleképpen is kifejezte; elsősorban azzal, hogy 1083-ban szentté avatták, de első királyunkat tisztelték meg azzal is, hogy rá vezettek vissza minden jogot és

kiváltságot. Szent István vált minden szabadság eredőjévé és letéteményesévé. A hús-vér emberből, az uralkodóból az évtizedek, az évszázadok múltával nemzeti jelkép lett, a személyéhez kötődő vagy kapcsolt tárgyi emlékek, földi maradványok nemzeti ereklyévé nemesültek. Amikor 1038. augusztus 15-én a király lehunyta szemét, a valaha élt legjelentősebb magyar államférfi távozott az élők sorából. Szent István elévülhetetlen érdeme a magyar állam Kárpát-medencei méretekben történt kiépítése, s ezzel a tettevel megteremtette a magyarság politikai egységét. Hozzáigazította, átvételre, alkalmazkodásra készítette a magasabb kultúrák fellegráit feldúló, félnomád életet élő nép politikai struktúráját a korszerű európai modellhez. Az európai elemekkel, műveltséggel ötvöződött magyar állam és kultúra a haladó történelmi folyamatok fő sodrához igazodott. S ez tette első királyunkat történelmünk

egyik legnagyobb államférfijává, ugyanis következetes államalapító, vármegye- és egyházszerző munkájával olyan államot hozott létre, amely több mint egy évezred múltával napjainkban is létezik. Szent István király alakjának heraldikus ábrázolása már a Képes Krónikában is megjelenik; a Koppány elleni hadba vonulást elbeszélő fejezet kezdő S iniciáléjában a krónikafestő első királyunk vörössel és ezüsttel sávozott ruhába öltöztetett alakját feje körül dicsfényel örökítette meg; baljában hármashalom közepén álló arany kettős keresztet pajszt, jobb kezében zászlót tart. Szent István a mellén viseli a kettős keresztet a Gyula vezér legyőzését megőrkítő miniatúrán, a Keán vezér legyőzését bemutató képen, valamint az alatta látható „P” iniciáléban. A Keán elleni ütközet képen a király mellett álló, lova kantárszárát tartó csatlós kezébe ugyancsak vörös mezőben kettős keresztet mutató pajszt adott a miniatör,

miként a háttérben megörökített csatajelenet zászlaja is hasonló ábrázolású. A közel 650 esztendő *Chronicon Pictum* megfestése az élő heraldika virágkorára esett, olyan időszakra, amikor a magyarországi címerhasználat már csaknem két évszázados múltra tekinthetett vissza. Aligha csodálható, hogy a kortársak a legtermészetesebbnek tartották, hogy már Szent István is használt címet; ez a – téves – felfogás aztán elterjedt, s csaknem napjainkig megfigyelhető.

Érdekességként említjük Thúroczy János 15. század végi krónikájának (*Chronica Hungarorum*) különleges címerváltozatát, amely a sávozott kettős kereszt magyar címet nem hasított, hanem negyedelt pajzsban ábrázolja Szent István király ábrázolása mellett.

Egy 17. századi, Magyarország dicsőségének emléket állító kötet (Erdődy György: *Gloria virtutis Hungariae*, Duaci, 1633.) ábrája Szent Istvánt diadalkocsin mutatja be; legyőzött, végtagjaitól megfosztott ellenfele a földön hever, ő maga jobbáiban villámokat, baljában magyar kiscímeres pajzsot tart, felette egy angyal zárt koronát készül a fejére helyezni, az angyal felett a felhőben a kettős kereszt lebeg. Címereslevél ünnepélyességének az emelésére is megjelenítették Szent István alakját Pekh Lipót 1598-ban kelt armálisában, ahol a négyelt címerpajzs külső, építészeti jellegű díszítésében az egyik oldalon az ő, a másikon a lovag Szent László király látható. Hasonló szerepben fordul elő Szent István, Elsenlander Jakab fél évszázaddal későbbi címereslevelében is 1649-ben, ugyancsak a korban szokásos, már nem a címerhez tartozó külső díszítésként.

A Szent Korona felajánlásának egyik korai megfogalmazása az I. Lipót uralkodó (1657–1705) által 1694-ben adományozott Fejér vármegyei címeres pecsétkép, amelyen a térdeplő Szent István király a Szent Koronát, a jogart és a koronázási ezüstkardot tartja, felajánlva azt a Boldogasszonynak, aki bíbor (skararlátszínű) ruhában, sötétkék fátyolban jelenik meg, karján a fehér ruhába öltöztetett kisdéd Jézus Krisztussal. Szent István király előtt álló címerpajzsban Magyarország kiscímere; jobbról vörössel és ezüsttel nyolcszor(!) vágott mező az Árpádok címerpajzsa, balról vörös mezőben zöld hármashalom aranykoronás kiemelkedő középső részén ezüst, a tényleges ural-

kodói hatalmat jelképező apostoli talpas kettős kereszt címerrel. Szent István király a koronával, jogarral és koronázási karddal jelképezett Magyarországot az „Örök Szűz Istenanya, Mária” oltalmába – elsőként – ajánlja.

Azonban szükséges megjegyeznünk, hogy nem csupán a Fejér vármegyei pecsétábrázolás, hanem valamennyi, Szent István alakját címerrel megörökítő, köztük az ország felajánlásának mozzanatát bemutató címeres illusztráció, freskó, falfestmény alapvető heraldikai hibája: a hasított mezejű, valamint a zöldhármashalom középső kiemelkedésén álló kettős kereszt megjelenítő, két pajzsfélből összetett magyar kiscímer nem létezett, de még maguk a címerek is Európa-szerte ismeretlenek voltak a 11. század első felében.

Az országfelajánlás kultusza, s vele a Regnum Marianum eszméje Szent László király (1077–1095) korában bontakozott

ki, s a 13. században már a Napbaöltözött Szent Szűzet Magyarország védasszonyaként (Patrona Hungariae) tisztelték. Ilyenformán vált Szűz Mária Magyarország védasszonyává (Hungariae Mariae Regnum, Magyarország Mária országa). Történetfilozófiájának vejeje: „nem vész el az ország, melyen Szűz Mária pillantása nyugszik”. A Regnum Marianum a magyar történelem folytonosságát, a magyar állam terrénmának évszázadokon át változatlan teljességét és az ősi keresztény hagyományt képviseli. Jelképi rendszere az ellenreformáció térnyerésével sem tisztázódott, a 17. század közepén festett győri oltárképen még a koronás Szent István a föld jelképét, az országalmát nyújtja a Szűzanyának. Eszméjének történeti zenitje a barokk kor, amikor a török kiűzésének folyamatában alakuló nemzeti összetartozás felélesztésében játszott jelentékeny szerepet. Felvetődik a kérdés: vajon miért is lett Fejér vármegye címere az ami? Fejér

vármegye és a Regnum Marianum kultuszának kapcsolatára, gyökerére mutatott rá Hattyuffy Dezső közel négy emberöltővel ezelőtt, amikor azt publikálta egy helyütt, hogy maga az országfelajánlás – igaz, csupán hagyomány szerint – Székesfehérváron történt. Az országot Szűz Máriának felajánló Szent István király alakja természetszerűen az államalapító uralkodó örök nyugalomra helyezésének, egyszersmind utódainak 1527. november 3-ig (I. Ferdinánd) megkoronázási helyén, Székesfehérváron s annak környékén élt leginkább a köztudatban. Mindazonáltal a címeres pecsét ábrázolása jelentékeny közkedveltségnek örvendett a barokk kori vármegyeszékhelyen. Önálló Fejér vármegyei megjelenítéséről, pontosabban zászlón történő ábrázolásáról egyébként csupán a 18. század közepétől van tudomásunk (Fejér vármegye 1742. évi nemesi felkelési zászlaja).

Szent István alakjának heraldikus ábrázolása, ikonográfiája szorosan kapcsolódik a Kárpát-medencében meghonosodott megformálásához. Egyéni vonásainak mellőzésével, a keresztény hagyományoknak megfelelően egy szent uralkodó alakja jelenik meg előttünk. A leginkább a barokk kortól címereken, valamint heraldikus környezetben ábrázolt királyalak külseje meglehetősen sablonos; a templomok királyszobrait, falfriskóit, az állami pecsétek uralkodói jelvényekkel megjelenített királyábrázolásainak mellképeit mintázza, valamint Magyarország Szűz Máriának történet felajánlását eleveníti meg többszereplős jelenetben. Így az ország felajánlásának pillanatát örökítette meg Vinzenz Fischer (1729–1810) bécsi akadémiai tanár a székesfehérvári Szent István Székesegyház 1775-ben festett főoltárképén: ő a térdeplő Szent István királyt ábrázolja, aki oltárra helyezett koronáját felajánlja Szűz Máriának. Cs. Dobrovits Dorottya művészettörténész értelmezésében Szent István király arcvonásaiban – a megrendelő – Mária Terézia elhunyt férje, Lotharingiai Károly portréja fedezhető fel. A szalagfonatos, füzérdíszes keretű festmény bal oldalán a templom rajzát kezükben tartó angyalfigurák jelennek meg, akik

talán Mária Terézia leányainak képmását rejtik.

A Patrona Hungariae kompozícióját ábrázolja a magyar királyi koronával és a kiscímerrel a székesfehérvári ciszterci Nepomuki Szent János templom hajója második boltozatának Franz Caspar Sambach által 1748-ban festett freskója is. A budai koronázó templomban Lotz Károly (1833–1904) ugyancsak felhasználta a heraldikai ábrázolásmódban rejlő művészeti lehetőségeket, amikor a főhajó bal oldalán úgy örökítette meg Szent Istvánt, amint II. Konrád német-római császár (1027–1039) ellen való hadba vonulása előtt magát Szűz Mária oltalmába ajánlja. A kompozíció közepén látható Mária-oltár lépcsőjén Szent István kezében a magyar címerpajzzsal térdepel, balról a magyar, jobbról a német sereg látható.

Nem mehetünk el szó nélkül a jelenkor, Szent István királlyal kapcsolatos címeres ábrázolásai mellett sem, hiszen számos település jeleníti meg; így vagy úgy államalapító uralkodónkat. Abaújszántó város címerében Szent István király jogart és országalmát tart, Bakony-szentkirály község címerében aranytrónon ül, Bordány község címerében Szent István király arany jobbjá, Csátalja község címerében teljes alakú figurája, Heresz-

nye község címerében koronás mellképe, Jágó község címerében szembefordult alakja, Miskolc címerében mellképe látható. Szabadszentkirály címerében palástban áll, Szatymaz község címerében Szent István király szent jobbjá felajánlóan tartja a Szent Koronát a Nap felé, Szentistván nagyközség címerpajzsában az idős Szent István király növekvő alakja – s ha már Fejér vármegye címeres pecsétjét említettük – Tolna megye címerében Szent István királyi trónuson látható.

Szent István király szentségi habitusát a fő körüli nimbusz, a királyi méltóságot általában a korona, a jogar és az országalma fejezi ki, azaz olyan uralkodói jelvényekkel jelenítették meg, amilyeneket a középs- és koraújkorai művészek elképzelték. Ugyanakkor Szent István jelvénye, a királylándzsa nem szerepel a heraldikus Szent István-képek, pecsétek

inszigniológiájában. Mint általában, úgy a címeres ábrázolásokon is Szent István-i vonás az öregedő tekintet, a komolyság, a középhosszú, deres hajviselet és szakáll jellemzik az államalapító uralkodót. Ez, a magyar címerfejlődésre általában is jellemző természetes ábrázolásmódrá törekvés magától értetődően közel hozta egymáshoz a heraldikában és az azon kívül szereplő Szent István alakját. A címerek, némely későbbi korszakból eredő koronázási jelvények korszerűtlen visszavetítését a 11. századra jórészt felmentti a korai hagyomány, s Szent István személye iránt folyamatosan megmutatókozó megbecsülés: a címeres, jogaros, országalmás királyábrázolási mód már a korai középkorban kialakult. A középkori Szent István-ábrázolásokon szereplő abroncskoronát pedig méltán helyettesíthette a későbbi művészet által elképzelt Szent Koronával, hiszen a legújabb korig az volt az egyértelmű meggyőződés, hogy a Szent Korona azonos azzal, amellyel az államalapító uralkodót megkoronázták. Záró következtetésként megállapítható, hogy Szent István király alakjának ábrázolása a magyar heraldikában annak a közel évezredes, folyamatos tiszteletnek megfelelően formálódott, amely személyét a magyar nemzet történelme során mindvégig övezte. ■

Alkotmányjogászok az Alaptörvényről angolul

szöveg: Tóth Nándor Tamás

Január 1-jével hatalmas változás állt be a hazai jogban, életbe lépett az új Alaptörvény. Egy ekkora horderejű esemény természetesen nem áll meg az ország határainál, Európában mindenfelé élénk érdeklődés tapasztalható a magyar jogrendszer átalakulása iránt. Milyen értékeket helyeztek előtérbe a jogalkotók? Hogyan változtak az államjogi pillérei? Milyen területen értek el alkotmányjogi áttörést a magyarok, történt-e visszalépés? A Velencei Bizottság, illetve az európai jogtudósok ezekre a kérdésekre keresik a választ, nekik segít a független író kiadó, a Clarus Press gondozásában megjelent *The Basic Law of Hungary. A First Commentary*.

A cím magyarul így szólna: *Magyarország Alaptörvénye. Első kommentár*. Az alkotmány szellemiségéhez méltó színvonalú kötet angol nyelven, az ország elismert jogásztudósai segítségével elemzi jogállamisá-

gunk új sarokkövét. A könyvhöz mellékeltek továbbá az Alaptörvény második angol nyelvű fordítását, amelyben igyekeztek az első, szinte még nyersfordítás hibáit korrigálni. A kommentár révén vélhetően sikerül eloszlatni a különböző kételyeket és a törvénnyel kapcsolatos aggodalmakat a szakma prominens képviselőinek közbenjárásával. „*Nem voltak ismeretek az Alaptörvényről, szükség volt arra, hogy bemutassuk az új jogrendszert*” – indokolja a megjelenést Varga Zs. András közjogász, a kötet egyik szerkesztője.

A kötet további szerkesztői, Csink Lóránt, Schanda Balázs, illetve maga Varga Zs. András is a Pázmány Péter Katolikus Egyetem alkotmányjogász oktatói, a szerzők többsége pedig az adott témához kiválóan értő, tudományos tapasztalatokkal felvértezett jogi szakértők. A

különböző egyetemekről érkező tudósok – legfontosabbak a Nemzeti Közszolgálati Egyetem, a győri Széchenyi István Egyetem, a Szegedi Tudományegyetem és a Károli Gáspár Református Egyetem – jelentősen emelik a kötet tudományos színvonalát. Az olvasók számára fontos lehet az is, hogy a szerzők között találunk rektort (Patyi András), dékánt (Schanda Balázs, Cserny Ákos), szakkollégiumi rektort (Smuk Péter) is.

A kommentár felépítése az Alaptörvény szerkezetét követi. A fejezetek az alkotmány egyes részei szerint haladnak, tehát olvashatunk a nemzeti hitvallásról, a szabadság és felelősség kérdéséről, erőteljesebb hangsúlyt kapott az általános rendelkezések és az államszervezet. Jakab András előszavával kezdődik a könyv, a bevezető tanulmányt pedig Trócsányi László írta, amelyben átfogó képet nyújt az új alkotmány létrejöttéről. Érdemes még megemlíteni a második fejezetet, a Nemzeti Hitvallást, amelyet Horkai Hörcher Ferenc jegyez. A továbbiakban kettős összehasonlítás mentén halad a kommentár. Egyrészt az Alaptörvényt hasonlítja össze az ideiglenes alkotmánnyal – e szerint kevés változtatás történt a régi és az új törvény között, viszont ahol van változás, ott

lényeges és mélyreható. A könyv másik részében a magyar jogtudósok európai kontextusba illesztik az új magyar Alaptörvényt. Varga Zs. András, a kommentár egyik szerkesztője a kötetet elsősorban külföldi érdeklődőknek és a nyilvánosságának ajánlja. „*Olyan fogalmakat is ismertetünk a könyvben, amelyet itthon nem kell megmagyarázni*” – indokolja a PPKE oktatója. Ugyanakkor fordítva is igaz, magyarok számára olyan kiegészítésekre lenne szükség, melyek révén zavarba ejtő részletességűvé bővülne a könyv a külföldi olvasók szemében.

A kötet magyar nyelvű megjelenését egyelőre még várat magára, különböző technikai és tartalmi tényezők képezik az akadályt. Egyrészt kiegészítéseket igényel a kommentár az azóta bekövetkezett fejlemények révén, egyes fejezetek jelentősen bővültek a sarkalatos törvények folyamatos elfogadása miatt. Nehézséget jelent, hogy a szerzők rendkívül elfoglalt személyek, a munkák döntő része csak angol nyelven készült el, azok lefordítása magyar nyelvre igencsak nagy feladat. Az igazán érdeklődő olvasók addig is ingyenesen elérhetik a könyv teljes tartalmát a Nemzeti Közigazgatási Intézet honlapjáról (<http://www.nki.gov.hu/nemzetkozi-kapcsolatok/letoltes>). ■

„Az a jó politikai humor, amelynek a politika tárgya, és nem indíttatása”

Interjú Litkai Gergelyvel

szöveg: Tóth Nándor Tamás, fotó: Szakály Kinga

A semmiből építette fel az országszerte és határon túl is működő Dumaszínházat, majd a Comedy-Central programigazgatójaként egy új csatornát indított be sikerrel. A múlt hónapban kinevezték a Mikroszkóp Színpad művészeti vezetőjének, eközben jut ideje a Rádiókabaré szervezésére, mégis jelenlegi legnagyobb feladatának a Dumaszínház április elsejéi költözését tartja. Litkai Gergely humorrajongóként mindenbe belekóstol, ami egy kicsit is megnevetheti a világ gondjaiba belefáradt magyarokat. A stand-up humorról, a nevetetés társadalmi hasznosságáról és a politikai vicckultúráról beszélgettünk a magyar humor megújítójával.

» *Gyakorlatilag Ön teremtette meg a stand-up humor műfaját Magyarországon. Ez egy teljes egészében átvett műfaj, vagy számos magyar elem is fellelhető benne?*

Litkai Gergely: A műfaj nyilvánvalóan import, az Egyesült Államokban jött létre, onnan terjedt el az egész világon. A név azonossága mellett azonban sokkal nagyobbak az eltérések az amerikai stand-uphoz képest mind témaválasztásban, mind feldolgozásban, mind pedig az előadásban. Mondhatjuk, hogy még fejlődnünk kell, de egy kis változás mindenképpen jót tesz az amerikai humornak is. Ez a jó a stand-upban: ők ötven vagy hatvan éve művelik, sok mindent kipróbáltak, van előképük. Nálunk ez nem volt egy népszerű műfaj, egy-két képviselőjével találkozhatott az

ember az ezredforduló előtt, mégis siker lett.

» *Van bármilyen kapcsolat a hagyományos pesti kabaréhoz?*

L. G. Nem. A kabarében színészek játszanak, van ének, tánc- és zenekar. Itt egy ember fölmegey a színpadra, és a saját erejében bízva mond valami vicceset. A Rádiókabarében vannak stand-upok és jelenetek is, de azért ez már nem az a kabaré.

» *A stand-up Ön szerint múlt divat vagy immár a magyar humorkultúra állandó része?*

L. G. Mindennek van divatfaktora, de a humor nehéz eset. Humoros másorra azért mennek el az emberek, hogy szórakozzanak. Ha hordasz egy ruhát, az egy bizonyos ideig divatos, szezonális. A stand-up egy évtizede működik itthon és

egyre többen kíváncsiak rá. Azért, hogy ne múló jelenség legyen, folyamatosan tehetségkutatókat rendezünk. A műfaj már megismerték az emberek, a fellépők tudják, mit vár el a közönség, ezáltal van esély a megújulásra, van utánpótlás. Szerintem ebben áll a titok, tehát nem túl bonyolult a recept.

» *Humorista, cégvezető, forgatókönyvíró, színházban művészeti vezető – látszik, hogy mindenbe belekap, ahol van egy minimális lehetőség humorizálni. A háttérből szeret irányítani vagy a színpadon érzi jobban magát?*

L. G. A háttérből talán többet tudok tenni a műfajért. Nem mondom, hogy önfeláldozó vagyok, de úgy látom, ahol az ember több jót tud megvalósítani, abban kell tevékenykednie. Hiába érzed jobban magad a színpadon, egy fellépéstől még

nem lesz műfaj. A stand-up egyéniségekre épít, ahhoz pedig, hogy működjön, a résztvevőknek együtt kell tolni a szekeret. Senki sem szeret építési vállalkozókkal tárgyalni, megrendelőkkal kapcsolatot tartani, de valakinek ezt el kell végeznie, és engem nem zavar, hogy ez az ember én vagyok.

» **Jut egyáltalán még ideje stand-upra ennyi feladat mellett? Mire számíthatnak a rajongók, több Litkai Gergely-fellépés lesz a jövőben vagy kevesebb?**

L. G. Valamivel több mindenképpen. Most sok időt vesz el a Mikroszkóp Színpad új műsorának összeállítása, a korábbi struktúra átalakítása. Ez óriási harc, mondhatni heroikus küzdelem. A stand-uppal kapcsolatban nem voltak elvárások, gördülékenyen ment minden. Jöttek a nézők, nyitottak voltak, láttak egy-egy tehetséges srácot, mint Badár Sándor vagy Bödőcs Tibor, aki jó poénokat mondott. Nem volt olyan prekoncepció, amit le kellett volna küzdeni. Viszont a klasszikus kabaréval szemben nagyon sok a negatív előfeltevés. Sokkal nehezebb valamit mínuszról pluszba vinni, mint előzmények nélkül felépíteni.

» **A rengeteg feladat közül mi volt a legnagyobb kihívás az életében?**

L. G. Nehéz megítélni. Általában amivel eddig foglalkoztam, zöldmezős beruházás volt. Vagy még nem csináltak ilyet soha itthon, vagy korábban nem vált sikeressé. Az biztos, hogy nagyon nehéz volt beindítani a Comedy Centralt. Itt a legelső naptól, az előkészítő fázistól jelen voltam. Embert próbáló volt a Cadillac Drive sorozat forgatása is az előző évtized közepén, de az új Dumasínház felépítése a Corvin sétányon – különös tekintettel a zsíros szennyvíz kezelésére – is szép kihívás volt.

» **Kevesen tudják, hogy jogi végzettsége is van, sőt, ügyvédként is praktizált, mennyiben alakította a szélesebb körű tudás a humorát?**

L. G. Egy jogásznak vagy egy jó ügyvédnek mindent hamar meg kell tanulnia – ez a képesség már önmagában segít. A jogászok absztrakt jogszabályokat alkalmaznak valóságos élethelyzetekre. Ahhoz, hogy ez jól művelhető legyen, mindennek a lényegét kell megérteni. A humorban fordított a folyamat: egy nagyon konkrét élethelyzetből kell csinálni valami absztrakt dolgot, amin más is tud nevetni. Sokat segítettek a korábbi tapasztalatom ebben.

» **Nagyon szeretem az előadásait, mert komplexnek és értelmesnek tartom, míg mások poénjai nem mindig fekszenek. Hogyan jöhet létre ennyiféle humor?**

L. G. Nyilván más helyzetekben élek, más szituációkba kerülök, más dolgokat tapasztalok, mint a többiek – és ezt mások találják viccesnek. Egészen egyszerűen az én humoromra mások

fogékonyak, ettől még nem jobb vagy rosszabb, mint a többi fellépőé. Én azt mondanám, hogy néha összetettebb. De a humor egyenlőséget teremt. Egyrészt bárki lehet a tárgya, ami fontos, demokratizáló dolog. És fordítva, ha valaki kíváncsi rá, van egy kis humorérzéke, akkor mindenféle szociológiai háttértől függetlenül jól tudja érezni magát.

» **Mi a helyzet a politikai humorral? Szeretsz tréfálkozni a politika képviselőivel?**

L. G. Az a jó politikai humor, amelynek a politika tárgya, és nem indítása. Abban nem hiszek, ha valaki politikai ambícióktól fűtve, vagy más politikai ambícióját kiszolgálva humorizál. A politika is ugyanolyan téma, mint az autószerelés vagy a párkapcsolat. Ha elfogulatlanul és a humoros részét kidomborítva tudunk rajta nevetni, akkor jól működik. Ugyanakkor a politikai humor gazdaságtalan abból a szempontból, hogy állandóan változik, állandóan történik valami új. Mindig vál-

toztatni kell, állandó odafigyelést igényel. Magyarországon sosem volt probléma, hogy ne lett volna kiindulópontja a politikai sutkáknak (gegeknek).

» **Lassan négy éve tart a válság, amely életünk részévé vált. Ez nehezíti a humoristák dolgát vagy éppen fordítva: az emberek szórakozásba menekülnek a valóság elől?**

L. G. A válság humor szempontból jelentősen polarizálta a társadalmat. Akinek van humorérzéke, azok továbbra is megtalálják benne azt a feloldást, amire a hétköznapi valóság miatt szükségük van. Ugyanakkor pedig, akiknek nem volt humorérzékük, sokkal elutasítóbbakká váltak a humorral szemben, érzékenyebbek, gyakorlatilag mindenben megsértődnek. Valamilyen szempontból ez egy természetes folyamat. Ha valakinek létbizonytalanságban telik az élete, vélt vagy valós atrocitásoknak van kitéve, akkor megnő az érzékenysége. De tipikus dolog, hogy nem azok jelzik felénk aggályait, akiknek joguk lenne megsértődni, hanem akik úgy vélik, hogy nekik szót kell emelni azok mellett, akik megsértődhetnének a tréfán.

» **Mit gondol, van-e a nevetetésnek kézzelfogható társadalmi haszna?**

L. G. Mindenféleképpen, közvetlenül és közvetetten is. A Dumasínház társulata rengeteg jótékonyági rendezvényt vállal, a fellépők saját maguk is önállóan sok jó ügy mellé állnak oda. Közvetetten pedig még több embernek és úgy általában a társadalomnak is segít, hogy a frusztrációkat egy viszonylag békés módon lehet levezetni, egyszerűen kinevetik magukból az emberek. Még mindig jobb, ha az emberek Dumasínházba járnak, mintha kiegyenesített kaszákkal támadnának kormányzati épületeket. ■

Környezettudatosságra nevelés másképp

szerző: Vida Sándor, fotó: Peritus Alapítvány

Az Új Széchenyi Terv keretében finanszírozott Zöld Tudás Iskolája projekt a fenntartható fejlődésre és a környezettudatosságra nevelést tűzte zászlajára. A résztvevők ismert emberek társaságában saját szemükkel tekinthették meg, hogy lehet a szelektíven gyűjtött hulladékból papírt, illetőleg energiát előállítani vagy éppen a háztáji gallyakból, kerti hulladékokból miként varázsolható újra termőföld.

Zöld Tudás
Iskolája

A Zöld Kommandó sikerén felbuzdulva indította útnak a *Zöld Tudás Iskolája* projektjét a Peritus Alapítvány. A több mint 40 milliós költségvetésű program a Discovery Channel *Hogyan készült?* című műsorához hasonló módon próbálja a fenntartható fejlődéssel kapcsolatos tudást átadni kicsiknek és a nagyoknak egyaránt. A műsorvezető a különböző rádiókból ismert Abaházi Csaba. A negyvenhét közép-magyarországi intézmény részvételével több mint 19 ezer diákot megszólító kihívás tétje nem kevesebb, mint egy filmforgatáson való részvétel volt. A legjobban teljesítő három iskola 10-10 szerencsés tanulója saját szemével tekinthette meg, hogyan próbál néhány hazai cég enyhíteni a környezet terhelésén. A harmincperces filmeket több mint 80 televízió juttatták el, köztük a budapesti kerületi csatornáknak és a Hálózat Tv-nek. Az első adást március 25-én vetítették, azonban több ismétlés is lesz.

A *Zöld Tudás Iskolája* projekt forgatásain a nebulókat a műsorvezető mellett a *Csil-lag születikből* ismert Varga Viktor popénekes, a *Barátok közt* egykori Berényi Zsuzsája, Csomor Csilla színésznő és a Fekete Vonatból indult rapper L. L. Junior kísérté.

Első körben a Hamburger Hungária Kft.-hez látogatott el Varga Viktor és a budakalászi Szentistvántelepi Általános Iskola. Itt a papír-újrahasznosítás kulisszatitkaival ismerkedhettek meg a gyerekek. „Mindenki kapott védőöltözetet, sapkát, fül dugót, majd a gyártási folyamat teljes egészét – a papír beérkezésétől kezdve a kész papír minőségéig

ellenőrzéséig – megtekinthették a gyerekek” – emlékszik vissza Gedeon Beatrix projektvezető.

A második állomáson Csomor Csilla segédkezett. A Fóti Ökumenikus Általános Iskola diákjai számára nem volt idegen a gyárlátogatás, mivel a tanárok minden évben szerveznek hasonló eseményeket a tanulóik számára. Ezúttal a Fővárosi Közterület-fenntartó Zrt. (FKF) hulladékhasznosító üzemében lehettek szemtanúi, hogyan lesz hulladékból energia. „*A tanulók egy hightech teremben, több mint tíz monitoron és falra szerelt kijelzőkön követhették nyomon, hogy éppen mi történik a gyár egy-egy szegletében, hogyan rakodják a szemetet, hány fokon ég, hány kilogramm hulladékot dolgoztak már fel és ebből mennyi kilowatt energiát sikerült termelni*” – eleveníti fel a látottakat Bényi Melinda a projekt pénzügyi vezetője.

A harmadik forgatási helyszín a Fővárosi Kertészeti Nonprofit Zrt. (Főkert) X. kerületi természetölepe volt. Itt L. L. Junior kíséretben a mozgás-, látás- és hallássérült, valamint egyéb zavarokkal küzdő gyermekekkel foglalkozó Addetur Alapítványi Gimnázium és Szakképző Iskola diákjai megtanulhatták, hogyan lehet háztáji gallyakból, törmelékekből, újrahasznosítható anyagokból termőföldet előállítani.

A félórás műsor második része a gyárlátogatás utáni tantermi órából áll, melynek keretében a gyerekek elmondták véleményüket a látottakról és együtt ötleteltek a műsorvezetővel és a hírességekkel az újonnan szerzett tudás otthoni hasznosítási lehetőségeiről. Az FKF-nél bemutatott energia-újrahasznosításról a Zrt. saját tantermében beszélgettek a tanulók, míg a másik két esetben a Hamburger Hungária és a Főkert által gondosan berendezett, az utóbbi Margit-szigeti tantermében került sor. „*A papírbútoroknak, a kivágott papírmadaroknak, faleveleknek és virágoknak köszönhetően egy szabályos erdőt sikerült a vállalatoknak a helyszínre varázsolni*” – említi a projektvezető. ■

Gombold újra!

A show és ami mögötte van

Idén is divat a magyar

szöveg: Nagy Ágnes, fotó: Botár Gergely

Rengetegen voltak kíváncsiak a **Gombold újra!** március 31-i eredményhirdetéssel egybekötött divatbemutatójára. A Millenáris „B” csarnoka csordultig telt, az érdeklődő közönséget a többórás állás sem riasztotta vissza, a kinnrekedtek pedig a viharos széllel dacolva az épület falán elhelyezett óriáskivetítőn követték az eseményeket. A pályázat közel ezer tervező és kézműves fantáziáját mozgatta meg, a döntőn a legjobb harmincötöt ismerhettük meg. A versenyzők bemutatták, hogyan képzelik a magyar hagyományok ötvözését napjaink divattrendjeivel.

A magyar divat ünnepe

A szervezők egész napos eseménnyel várták az érdeklődőket. A délelőtti *Dress code: Business* című konferencián mutatták be a *A magyar divat 1116 éve* című albumot, amely a hazai viselettörténet gazdag hagyományát dolgozza fel, a honfoglalástól napjainkig. A könyvbemutató után a konferencián a magyar tervezők versenyképességéről, a fiatal tervezők piacra lépéséről, az arculat kialakításáról, a saját márka megalkotásának lehetőségeiről folyt a szakmai párbeszéd.

A rendezvény ideje alatt a látogatók a WAMP Fashion-vásáron kedvükre válogathattak a magyar designerek által tervezett ruhák és kiegészítők között.

Délután öt órától a *Magyar divat 2012* címmel a legsikeresebb hazai divattervezők mutatták be 2012–2013 őszi-téli kollekciójukat. A szakma legfiatalabb tervezőinek képviselőjében Sármán Nóra, a Kepp Showroom és Tomcsányi Dóri mutatta be

legújabb alkotásait, Abodi Dóra, Mojzes Dóra, Lakatos Sándor, Benus Dániel és Szegedi Kata már elismert tervezőként lépett a kifutóra, az Artista és Konsánszky Dóra pedig a befutott designerek magabiztosságával fogadta a közönség tapsát. Vagyis a *Gombold újra!* kedvéért egymással gyakran versengő tervezők álltak közös színpadra.

A Gombold újra! első sikertörténete

A kezdeményezés sikerét jelzi, hogy az idei *Gombold újra! 2.0* bemutatóját meghívott tervezőként – az immár saját márkával rendelkező – tavalyi győztes, Gyöngyösi Renáta kilenc öltözékből álló kollekciója nyitotta meg. Renátával rengeteg izgalmas dolog történt az elmúlt évben, melyet többnyire Zoób Kati rendkívül motiváló műhelyében töltött. Itt ismerte meg társát, a marketinges Rózsa Claudiát, aki tökéletesen kiegészíti Renáta határozott, kreatív személyiségét. Együtt

hozták létre az *INER* új márkáját. A *Gray Sand* névre keresztelt kollekción alapdarabjai a szövetcabátok, amiknél – Renáta elmondása szerint – kicsit érezhető az első *Gombold újra!* szele. Fémkellékeket, fodrokat alkalmazva végül ködmönökre hajazó kabátkák születtek. Ezeket az abszolút hordható, jól kombinálható darabokat a visszafogott – grafitzürke, illetve tojáshej/homok – színek jellemzik, hangulatuk pedig a városi nőt idézi elének.

Gombold újra! 2.0.

Gyöngyösi Renáta bemutatója után az est fénypontjaként színpadra léptek az idei versenyzők. Sokan nehezményezték, hogy a látványkollekciók idén is egy kategóriában mérköztek a hordható öltözékekkel, de látnunk kell, hogy a fiatal tervezők a design jegyében mást ítélnék hordhatóknak, mint a nagyközönség. S, ahogy arra Simonovics Ildikó – a Kiscelli Múzeumban dolgozó divattörténész, a

tervzsűri tagjaként – is rámutatott, a hordható ruha kategóriája nagyon relatív, elég felidézni a rokokó öltözékeket, amelyek abszolút alkalmatlanok voltak a mindennapi viseletre, hisz a nők az ajtón is csak lapjával férték be, mégis nap mint nap hordták ezeket.

Megkérdeztük Florence Deladriere szakmai véleményét a pályázat alapján elkészült ruhák színvonaláról, melyet így összegezt: „Nagyon kreatívnak, különlegesnek és gazdagnak találok a pályaműveket. Néhány tervezőn érezni, hogy a divat lesz a végzete, hisz tehetséges. Másoknak viszont

még csiszolniuk kell stílusukon, tapasztalatokat kell gyűjteniük, fejleszteni kell rajztudásukat, hogy ezáltal minél gazdagabb legyenek a tervek. Néhány pályaműn látszott, hogy az egy figyelemreméltó kezdő munkája, de mindenképp követni kell alkotásuk vonalát, mert a tehetség ott bujkál bennük. A magyar divatnak még érnie kell, de nagyon boldog vagyok, hogy láthatom a fejlődést.” Sőt a francia zsűrielnök talált a ruhák között olyat is, amelyet könnyedén tudna hordani akár mindennap, ennek természetesen nem volt annyira látványos a designja, s számára Isabel Marant terveit idézte fel. Aztán volt több olyan is – köztük a győztes alkotás –, amelyet csak valami nagyon különleges alkalommal viselne, mert ezek a „haute couture” kategória, magas színvonalú, nemes kivitelű ruhakészítés produktumai.

A győztesek

A Kortárs öltözképzési pályázat öltözék kategóriájának fődíjasa, Farkas Anett. Kollekciónak a 19. században leginkább Székelyföldön elterjedt tetőfedő anyag, a zsendely ihlette, sőt az elkészítéséhez felhasznált anyag is a néhány milliméter vastagságú kasírozott fafurnér. A ruhák formavilágát a népviselet ihlette, kikeményített alsószoknyák adják a ruha ívét, ami felett egy díszített felső szoknya található.

Öltözékeire hatással volt az építészet sajátos, korábban nem létező, formanyelvét megalkotó Makovecz Imre művészete, magyar népi hagyományból táplálkozó szimbólumrendszere, „a szárny szimbóluma a népi hagyományok halhatatlanságát jelképezi”. Anett a győri Széchenyi István Egyetemen hallgat építészetet, divattervezést korábban nem tanult, ezért segítséget is kellett kérnie a szabásmintákhoz, a ruhák kivitelezését azonban egyedül végezte. „Régóta érdekel a divat, nagyon izgalmasnak találtam a tavalyi pályaműveket ezért úgy gondoltam itt az ideje, hogy kipróbáljam magam ezen a területen is. Hiszek abban, hogy a különböző művészeti ágak inspirációt adhatnak egymásnak és meríthetnek egymásból. Építészként is próbálok különleges megoldásokat, textúrákat létrehozni a tervezés során, amiket a természet vagy más művészeti ág ihletett.” – nyilatkozta lapunknak az alkotó.

A kortárs kategóriában a legjobb kiegészítőért járó díjat a MIMM alkotói nyerték textilészer-kollekciójukkal. A márkánév megteremtői: Nagy Móni öltözék- és Hendzsel Ilona anyagtervezők a kalotaszegi írásos hímzések, mézeskalácsok és himes tojások világát megidézve, szitanyomással és kézi varrással alkották meg a szinte már önálló öltözékként is értelmezhető kollekciójukat.

a figyelmet, a *The Economist* például *Cool Budapest* címmel cikket szentelt a nagy sikerű eseménynek. A KIM Stratégiai Szervezési Osztálya – a kezdeményezés gazdjaként – tehát úgy döntött, hogy az öltet érdemes a folytatásra, akár még látványosabb keretek között.

A *Gombold újra!* második fordulója sikeresen összefogta a divatszakma szinte teljes egészét, sőt a szervezők a kézműves világ és a vállalati szféra minden részéből találtak támogatókat. A partnerek tekintélyes listáján pedig a Moholy-Nagy Művészeti Egyetem mellett szerepelt a Mesterségek Ünnepe, a Hagyományok Háza, a Vodafone és a Samsung is. A projekt szakmai tanácsadója Lakatos Márk stylist,

aki összehangolta, egységes hangulatba foglalta a nevezők karaktereit. A döntőzsűri tagja volt Zoób Kati és Anda Emília divattervezők mellett, Sebestyén Márta énekes, Szűcs Péter a Marie Claire vezető szerkesztője és a Fashion Issue főszerkesztője.

Kopek Gábor, a Moholy-Nagy Művészeti Egyetem rektora, Fabricius Gábor reklámszakember, Halasi Rita, a Design Hét főszerkesztője. A zsűri elnöke pedig Florence Deladriere, a Marie Claire International divat- és szépségrovatának vezető szerkesztője volt.

Ács Zoltán a KIM háttérintézményeként

működő Design Terminál kreatív igazgatója elmondta, hogy a szervezés során nagyon sok szálát kellett összefogni, sokféle ízlésnek és érdekeknek kellett megfelelni, de végül sikerült mindenből a legjobbat megszerezni. Hiszen a legmenőbb magyar ügynökségek – köztük az Attraktív, a Visage és az Icon – feleltek a modellekért, akik között Ebergényi Réka sztármodell is emelte az est fényét. A sminkért az 1997 óta a Lancôme vezető sminkmestereként dolgozó Tombor Sarolta kezeskedett. A frizurákat a legjobb csapat, a Hair Club készítette. A bemutató koordinátora a hajdani modell, Lukács Gabi volt, aki már 18 éve rendez divatbemutatókat. Lakatos Márk stylist pedig hozta a nagyrendezésű tapasztalatát, s hihetetlen könnyedséggel rendezte egységbe a különböző stílusú ruhákat, igazította térhez az eseményt és a látványt. A zenei atmoszférát DJ Boostie teremtette meg, aki remekül eltalálta a ruhákhoz illő hangulatot. A vizuális megjelenéseket pedig a 2011-es év ügynökségének választott Artificial Group hívta életre. ■

A *Design és hagyomány* pályázói anyaghasználatukkal, technikai tudásukkal tűntek ki. A zsűri öltözék kategóriában Somogyi Alett munkáját találta a legjobbnak. Alett a Moholy-Nagy Művészeti Egyetem hallgatója, textiltervezés szakon tanul, ruhája díszítéséhez a subázás technikáját választotta.

A kiegészítő kategória legjobbjának Vitányi Anna gépi és kézi hímzést ötvöző szürkemarhas kendőjét választották. A magyar szürkemarha hímzett fejét flitterek díszítik, s robosztus megjelenését a hagyományos mezőkövesdi hímzésmotívum alkalmazása ellensúlyozza.

A magyar divatszakma összefogása

A *Gombold Újra!* története egy rendhagyó kormányzati kezdeményezésként indult, melynek célja a tehetséges, kreatív fiatalok támogatása volt. A tavalyi év pályázatát lezáró divatbemutató a magyarországi EU-elnökség rendezvényfolyamának kiemelt kulturális eseményként szinte mágnesként vonzotta

Ilyen az ékszer, ha magyar

szöveg: Nagy Ágnes

Újra felfedezzük régmúltunk kincseit, hagyományainkat, népművészetünk értékeit. A magyar művészek kreativitása és gazdag tradíciónk találkozása sok jót eredményezhet, ha hozzáértő módon, a hagyomány őrzőinek szellemében, igényes munkára törekszünk. Négy ilyen elhatározás megvalósulását követjük nyomon annak apropóján, hogy az idei év ékszere népművészeti motívumra épül.

Magyar Ékszer

A Magyar Ékszer legrégebbi, régészeti által fellelhető hagyományainkhoz, a honfoglalás kori, sőt az azt megelőző ősi vallás régi ékszereken és egyéb használati tárgyakon megtestesült ornamentikájához nyúl vissza. Szentimrey Gábor

ötvös 2000 év elején indult tovább családi vállalkozásával a Huszka József és Fettich Nándor teljes magyar jelképhagyományt feldolgozó munkássága által kijelölt ösvényen. Egyéves kutatómunka és tervezés után kirajzolódtak az alapelvek: az alkotók mindig olyan mintarendszer mentén gondolkodnak, amelynek jelentése szívből jön. Talán ennek eredménye, hogy elég ránézni ezekre a finoman kidolgozott ötvösmunkákra és máris megszeretjük őket.

A díszítőelemeket sosem használják eredeti formában, az eredeti jelképeket a mai kor nyelvére fordítva teszik ismertté. Általában ezüsből dolgoznak, a megrendelő kívánásait szem előtt tartva, egyedileg készítik el az ékszereket.

Weboldalukat hosszas előkészítő munka után indították, melynek eredményeképpen az ékszerek fotója mellett olvasható a felhasznált jelkép mondanivalója, hiszen minden egyes magyar ősi motívum szimbólum.

Matyó Százrózsás ékszerkollekció

Matyó hagyományunk ma is élő szokásainak szíve a Mezőkövesd hadasi városrészében működő Matyó Népművészeti Egyesület, amely több mint két évtizede képviseli és szervezi a kultúrát népszerűsítő, felszínen tartó eseményeket. Az utóbbi évek újtási kísérletei által inspirálva elgondolkodtak azon, hogy a klasszikus, szép hímzéseket, folklórt és a szokásrendet alapul véve milyen új tárgyak születhetnek, amelyeket a mai közízlés is tetszéssel szemlél és használ. Az egyesület vezetője, Berecz Lászlóné Zsuzsa már több éve keresi azokat az embereket, akik partnerei lehetnének ebben a munkában. Az iparművész Ék Erzsébet hosszú időn keresztül színházi díszlet- és jelmeztervezőként dolgozott, így lehetősége volt modern és hagyományos törekvésekkel egyaránt foglalkozni, sőt ezek átformálásával is. Egy idő után azon kapta magát, hogy kezdi a hagyományos motívumokat saját elképzelései szerint használni. 2011 szeptemberében Székesfehérváron a Kulturális Örökség Napjait megnyitó ünnepségen a két törekvés találkozott. Az első pillanattól érezhető volt, hogy a közös munka, az egymásra épülő gondolatok eredményeképp valami értékes születik majd. A textilalapú, aprólékosan kidolgozott, kézzel hímzett fülbevalókat, nyakláncokat, karkötőket és díszöveket hivatalosan a Matyó Húsvét rendezvényének keretében mutatták be. A kollekcióban a matyó mintakincsből egy-egy

frappánsan kiragadott virág önállóan, esetleg hármas füzérben – tulipán, rózsza és forgórózsa – jelenik meg, leginkább a hagyományos színek kombinációiban, tehát a piros uralkodása mellett a kék, a bordó és a sárga is előfordul, de a mai kor emberének igényét ismerve pasztellszínekben is készültek ékszerek.

Ék Erzsébet szerint nagyon fontos kialakítani magunkban egy olyan kulturáltságot, látásmódot, amelynek birtokában képessé válunk „megkülönböztetni a lencsét a pelyvától”. Felgyorsult világunk újabb technikák alkalmazását tette szükségessé, de az ily módon készült igényes termékek is lehetnek hasznosak, ha általuk a hagyomány bekerül a köztudatba. (Illusztráció: Molnár Zsanett)

Varázslatos színek – Matyó másképp

Abaffy Klára hosszú ideje kacérkodott a „hímzett” ékszorsorozat elkészítésének ötletével, ez a vágya vált valóra a matyó ékszerek megalkotásával. A tervező tárgyaiban az ezüst mellett leginkább saját maga színezte

műgyantát használ. A gyönyörű színek látványa időről időre előidézte a matyó motívumvilág színgazdag pompáját.

Klára tudatosan látott munkához, tanulmányozta a motívumok születését és a színek jelentését, azt, hogy ezek az idők folyamán milyen sorrendben követték egymást.

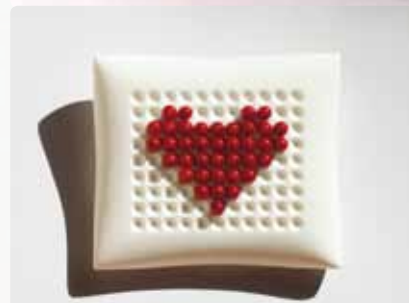
Az eredeti mintázatot személyiségén átszűrve, saját olvasatában felhasználva, valami igazán újat hozott létre, melynek eredményeképpen immáron ezüstalapon is kinyíltak a csodálatos matyó virágok.

A Sterling Galéria *Színes mesék – mesés színek* című kiállítására készült első ékszereket tavaly ősszel a Design Hét keretében mutatták be. Klára az ékszerek tervezése és készítése során egészen beleszeretett ebbe a „színes virágos mezőbe”, így még jó néhány új darabbal tervezi kiegészíti a már meglévő kollekcióját.

A 2012-es Év Ékszere

Vékony Fanni *Keresztzemes* brossának története a Faur Zsófi Galériában rendezett kiállítással kezdődött. A tárlat a 2011-es budapesti Design Hét *Couleur locale – Európa színei tárgyakban* című eseménysorozat hivatalos részeként arra kereste a választ, hogy globalizálódott világunkban beszélhetünk-e egyáltalán nemzeti jellegről, hogy

a helyi színek és a hagyomány valódi inspirációs forrásként megjelenhet-e a kortárs tervezők munkáiban. Fanni a felhívást – gyermekkori emlékeit felidézve – saját életére fogalmazta át. A nagyszülei Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében éltek, s ízig-veéig szabolcsiak maradtak Budapestre költözésük után is. Fannit a nagymamájára bízta, aki jellegzetes szabolcsi ételeket főzött neki (ennek emlékéért őrzik a

különböző színű fűszereket tartalmazó corianalapú nyakéke), és megtanította keresztzemeset hímezni.

A designer ékszere megalkotásával elsősorban nem a mintát, hanem a hímzés folyamatát szerette volna megörökíteni, ezért úgy alakította ki ékszerét, hogy a variálható korallgolyócskáknak köszönhetően a brass tulajdonosa, a különféle keresztzemeses alapmotívumok elkészítésével átélheti az alkotás örömét. Fanni fontosnak tartotta, hogy ne szakadjon el teljesen a hagyományoktól, de ne is csak másolja a régit, így lett műve a népi motívumok 21. századi reflexiója, bizonyítva a hagyományos motívumok létjogosultságát napjainkban. ■

Egy magyar séf Brüsszelben

szöveg: Bárdos Zita, Nagy Ágnes, fotó: Bakcsy Árpád

Brüsszelben, március 20–21-én került sor a híres Bocuse d'Or európai szakácsversenyre. Magyarországot a Michelin-csillagos Onyx Étterem fiatal sous-séfje, Széll Tamás képviselte, aki kilencedik helyezettként jogot szerzett a nemzetközi hírű szakmai verseny világdöntőjén való részvételre.

A Bocuse d'Or szakácsversenyt első alkalommal 1987-ben – névadója, Paul Bocuse mesterszakács városában – Lyonban rendezték meg. A gasztronómiai kultúra ezen kiemelkedő helyszínén mérkőzhetnek meg a világ legjobb szakácsai a 2013. január végi világversenyen is.

Paul Bocuse mesterszakács teremtette meg a francia „nouvelle cuisine”-t, amelynek fő jellemzője a szakértők szerint: a kevesebb kalória és a több friss alapanyag használata. Az új irányzat világpremijére a Concorde szuperszonikus interkontinentális repülőgép 1969-es első útjára készített menüsor volt, de ismertségét méltán növelte az a – 1975-ben Valéry Giscard d'Estaing, volt francia köztársasági elnök vacsorájára kreált – szarvasgombaleves, amelyet a mai napig is megtalálhatunk „soupe V. G. E.” néven Bocuse lioni éttermének étlapján. Idén márciusban a brüsszeli Bocuse d'Or európai selejtezőjén tizenkilenc versenyző mérhette össze tudását. A dobogós helyeken ugyan az észak-európai országok indulói végeztek – az aranyérmet Norvégia, az ezüstöt Svédország, a bronzot pedig Dánia kapta –, de kilencedik helyezéssel Széll Tamás is jogot szerzett arra, hogy a világdöntőn bemutathassa főzőtudományát.

Az utóbbi időben az Onyx Étterem szakmai sikert sikerre halmoz, hiszen tavaly márciusban megkapta első Michelin-csillagát, októ-

berben pedig a Bocuse d'Or magyarországi döntőjét nyerte meg fiatal séfje.

Széll Tamásnak a brüsszeli verseny idej feladatait – a doveri nyelvhalat és a szabad tartású, fekete talpú csirkét – a döntőre való felkészülés jegyében, január óta nagyjából húsz alkalommal kellett tökéletesen elkészítenie. A csapattagok összehangolt munkáját igénylő felkészülési időszak egy sportverseny edzési folyamatához hasonlítható, amely januárban a koncepció és az apró részletek kigondolásával, azaz a kreatív szakasszal indult. A február és a március próbafőzésekkel és gyakorlással telt. Nem véletlen, hogy a verseny szervezői hónapokkal korábban megadják a nyersanyagok listáját, hiszen csak rengeteg gyakorlás eredményeképpen válhat az elkészítési folyamat rutinná. A felkészültség eléréséhez a verseny időpontjáig kétnaponta – nagyjából negyven munkanapon át – öt-öt és fél óra főzés szükséges, amelyet 6-7 órás előkészítő munka előz meg. Csak így lehetséges a döntő napján, a nemzetközi zsűri szigorú elvárásainak megfelelni, ahol az ételeket többek között íz és látvány szerint pontozzák.

A verseny a francia konyhát veszi kiindulási alapul, de minden versenyző törekszik arra, hogy saját nemzetiségének ízeit és egyéni stílusát is megmutassa. A magyar csapat ez alkalommal a kápia sült paprikát, továbbá az Arany Kaviár Étteremben készített hazai

tokhalkaviárt használta fel az ételek elkészítéséhez.

A skandináv országok teljesítményén megmutatkozott, hogy a nemzetközi versenyen induló séfjeiket állami támogatással segítik a felkészülésben. Nem meglepő tehát, hogy hosszú ideje ők végeznek az élmezőnyben és idén is dobogón álltak, de látszik az is, hogy olyan országoknak is van esélyük, amelyek nem tartoznak a gasztronómiai nagyhatalmak közé.

A jövő januári döntőn Széll Tamás mellett az amerikai, valamint az ázsiai kontinentális döntők legjobbjai vesznek majd részt. A fiatal szakember szerint 2005-ben Magyarországon szemléletváltás következett be, de sajnos a világ gasztronómiai nagyhatalmai a mai napig is csak a gulyással azonosítanak bennünket. Tamás szavaival „sajnos még mindig csak országunk határain belül híres a magyar konyha”. Ma már olyan tényezőket, menüsorokat és íz kombinációkat varázsolnak a vendégek elé, amelyek a nemzetközi éttermekben is megállják a helyüket. ■

Széll Tamás már gyerekkorában eldöntötte, hogy szakács lesz, 10-12 évesen az motiválta, hogy kifejezetten szeretett finom ételeket enni. Most a francia és az olasz konyha nagy rajongója, de a kedvenc étele mégiscsak a rakott krumpli, amit akár egy éven át is nap mint nap megenne.

PROGRAM

Ferenczy Károly gyűjteményes kiállítása

2011. november 30. – 2012. május 27.

Magyar Nemzeti Galéria

A Magyar Nemzeti Galériában rendezett Ferenczy Károly életmű-kiállítás annak a sorozatnak a része, amely nagyszabású egyéni tárlatokon keresztül a modern magyar művészet kialakulásának folyamatát tárja a látogatók elé. Ennek jegyében csodálhattuk meg korábban Rippl-Rónai József, Mednyánszky László vagy Vaszary János gyűjteményes kiállítását. Számos hazai és határon túli közgyűjteményből érkeztek művek, így a festő közel 150 festménye, 80 grafikája kerül bemutatásra, és a tárlatot mintegy ötven dokumentum (fotó, levél, katalógus, könyv) felhasználása teszi még érdekesebbé. A szervezők szándéka szerint nem a műtárgyak keletkezésének kronológiája, hanem a jól elkülöníthető festői motívumok mentén ismerhetjük meg az életművet. A földszinti fogadóteremben, az ott felsorakoztatott emblematikus remekművek között kapott helyet a művész 1894-ben készült monumentális vászna, az **Ádám** című olajfestmény, melyet a kiállítás alkalmából, szponzori támogatással restauráltak a múzeum. Az érdeklődők az interneten is nyomon követhetik a tárlat életét: a Ferenczy-blog sok érdekességet mutat be az előkészületektől a kiállítás építéséig, a gyermekek számára pedig külön kiállítási vezető is készült.

A Láthatatlan ember arcai

2011. december 1. – 2012. október 2.

Petőfi Irodalmi Múzeum

A Petőfi Irodalmi Múzeum és a Dobó István Vármúzeum közösen rendezett kiállítást Gárdonyi Géza írói hagyatékából. Ez alkalmából Pestre érkezett az egri remete íróasztala, amelyen az **Egri csillagok** című regényét írta, írógépe, utazóbörröndje és „vándorbotja”, pipái, könyvtárának legszebb és legizgalmasabb kötetei (saját kéziratos bejegyzéseivel), kávékiöntője, pecsétnyomója, valamint számos tollal, illetve géppel írt kézírata. Magával hozta az egri vár évszázados köveit, s a kiállítás rendezőinek szándéka szerint azt a különleges hangulatot is, amely őt a történelmi regények megírására ihlette.

A kiállítás a Gárdonyi-életművet két teremben mutatja be: történelmi regényeit, az író titkos világát (különleges titkosírását), novelláinak és meséinek sajátosságait, valamint életművének szintézisét.

A régi tárgyak, az izgalmas installáció, az interaktív elemek segítenek abban, hogy a látogatók Gárdonyi műhelyében érezhessék magukat, megismerjék számos, eddig ismeretlen arcát.

Szörényi Levente, Bródy János: Veled, Uram!

2012. március 30-tól, Thália Színház

A rockopera ősbemutatója 2000-ben, az esztergomi bazilika előtti Szent István téren volt. A méltán híres szerzőpáros most színházi előadásra dolgozta át izgalmas, emberi konfliktusokról, cselekvésekről szóló rockoperáját, amely „...nem az István, a király folytatása, inkább [...] államalapító uralkodónk életének-munkásságának [...] lezáró része. Éreztük már éveket ezelőtt: az István-darab önként kínálja magát, hogy idővel megválasszunk az ott nyitva maradt kérdéseket. Persze nem a saját kútfőnkéből, hanem a történelmi összefüggések segítségével, amelyek hűségére akkor is vigyáztunk, amikor teret engedtünk az alkotói szabadságnak.” – beszél művéről Szörényi Levente. A darab István király uralkodásának utolsó évéről szól, feldolgozva Imre herceg – rejtélyes, csak a krónikák elbeszéléséből ismert – halálát, amelyet utódlási harc követett. Bródy János szövegeiben az időtlen történelmi tanulságokat igyekezett megfogalmazni, melyek meg tudják szólítani korunk emberét. A produkció rendezője Somogyi Szilárd. Rózsa István díszlettervei alapján a színpadot egy fekete kristálypalota uralja, és a hatást különleges fényjáték erősít majd, hogy a néző figyelmét a világítás révén is vezessék. Velich Rita jelmeztervező izgalmas szabásmintákat követő ruhái egyszerre hordozzák egy letűnt kor emlékeit és anyaghasználatukban a modernséget is.

**Csárdás, polka, zepperli
Vendéglátás és zenemű-kereskedelem a 19. században
2011. december 6. – 2012. június 16.
Magyar Kereskedelmi és
Vendéglátóipari Múzeum**

A kiállítás a kereskedelem és a szórakoztató vendéglátás témakörét összekapcsolva alkalmat teremt arra, hogy bepillantást nyerjünk a 19. század kulturális életének egy meghatározó területébe.

A korszakban jellemzően kevés hangverseny- és bálterem állt rendelkezésre, ezek hiányát a vendéglátóipar segített alkalmas helyszíneként pótolni. A rendezvények elegáns környezetbe kerültek, és rendszerint lakomával záródtak. A szórakozásnak ezek a látszólag ártalmatlan formái ugyanakkor sok politikai felhangot hordoztak: a magyar viselkedés, tánc és zenei műfajok (a cigányzenész muzsikájától az operáig) a nemzeti öntudat kifejezői és ébren tartói is voltak.

A kiállítás másik nagy tematikai egysége a fenti „fogyasztókat” kiszolgáló zenemű-

kereskedelem bemutatása korabeli berendezett üzlettel, reklámtárgyakkal és néhány különleges zenélő szerkezettel. A látogató belehallgathat a zeneművekbe, virtuálisan barangolhat a zeneszerzők, előadók és helyszínek, de akár a táncfajták között is.

**Budapest Táncfesztivál
Április 24–29.
Nemzeti Táncszínház,
Művészetek Palotája**

Az olaszországi Torinóból érkező Compagnia EgriBiancoDanza előadásával nyit idén a Budapest Táncfesztivál a Nemzeti Táncszínházban. A Budai Várban található teátrumon kívül a Művészetek Palotája Fesztivál Színházában zajló rendezvényen a hazai élet legkiválóbb művészei mellett számtalan külföldi fellépő is bemutatkozik. A South Bohemian

Ballet a Ballet Prague Juniorral közös estjüket hozzák el a fővárosba **Függöny Fel – Un Ballo – Bolera** címmel. A műsorban a két együttes repertoárjának keresztmetszetét láthatják a nézők a kiemelkedő képességű fiatal táncművészek előadásában. Frenák Pál Társulata a **Frisson** című produkcióval érkezik a fesztiválra, Bozsik Yvette Társulat pedig új darabban szerepel a programban. A táncfesztivál hagyományosan a Tánc Világnapjának tiszteletére rendezett gálával zárul. A szokásokhoz híven fellépnek az elmúlt évek díjazottjai, többek között a Győri Balett, a Közép-Európa Táncszínház, a Szegedi Kortárs Balett és a pozsonyi Ifjú Szívek Táncszínház. A záróeseményen kiosztják a Magyar Táncművészek Szövetségének szakmai elismeréseit, díjazták többek között az évad legjobb női- és férfi táncosát, valamint koreográfusát.

IMPRESSZUM || **Kiadja** a Nemzeti Közigazgatási Intézet || **Felelős kiadó** Koltányi Gergely főigazgató || **A szerkesztőség címe:** 1054 Budapest, Alkotmány u. 25. || **Tel.** 1/882-6812 || **Fax** 1/882-6848 || **E-mail:** szerkesztoseg@nki.gov.hu || **Nyomtatja** a Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó Kft. || **Felelős vezető** Majláth Zsolt || **Cím:** 1085 Budapest, Somogyi B. út 6. || **Telefon:** 1/266-9290 || **Fax:** 1/266-5190 || **E-mail:** kozlony@mhk.hu || **Tördeli** a Grafcom Media Kft. || **Főszerkesztő** Kis Norbert || **Szerkesztőségvezető** Holfgangné Petro Ildikó || **Szerkesztők** Dombrowszky Ádám, Nagy Ágnes || **Újságírók** Órfi József, Tóth Nándor Tamás, Vida Sándor || **Közlés** rovat vezetője Bárdos Zita || **Honlapszerkesztő** Órfi József || **Szerkesztőségi titkár** Koller Hajnal || **Terjeszti** a Magyar Posta Zrt. || **Lapker** Zrt. || **ISSN** 2062-5014 || **A lap az ÁROP 2.2.5. Humán erőforrás-gazdálkodás a közigazgatásban projekt keretein belül valósul meg.**

ELŐFIZETÉSI INFORMÁCIÓK

A Nemzeti Közigazgatási Intézet kiadásában havonta megjelenő Közzszolgálat című magazin a közigazgatást érintő fontosabb fejleményekről tudósít, erősíti a közzszolgálat tudásbázisát és információs csatornáit. A közigazgatás ezerarcúságát tükrözi a tematikai sokszínűségben, a közpolitikák és a közügyek fontosabb eseményeitől a szakigazgatási specialitásokig. Bővebb információ: elofizetes@nki.gov.hu címen.

Vidék Magazin!

Közélet, gazdaság, piac és üzlet

Vidék Magazin Az ország magazinja
Country Magazine Magazine of Hungary

Előfizetési AKCIÓ!
(50%)

II. évfolyam, 2. szám - 2012. március
Ára: 490 Ft, előfizetőknek: 392 Ft
Külföldön: 2,89 Euro, 10,2 Lei, 250 Dinar
www.videkmagazin.hu

Használtautók okostelefonon is
Beszélgetés Horváth Zoltánnal, a Weltauto igazgatójával

Mi lesz a családokkal?
Idei kilátások

Kreatív régió
Pest megyei cégek képe

A Közös Agrárpolitika reformja
Interjú Czerván György és Simon Zsolt szlovák agrárminiszterekkel

Megújult a Zöldkérdés
Tovább bővíti agrárfinanszírozási tevékenységét az OTP

Mit mondanak a polgármesterek?
Érd, Gödöllő

Vidék Magazin Az ország magazinja
Country Magazine Magazine of Hungary

II. évfolyam, 3. szám - 2012. április - www.videkmagazin.hu
Ára: 490 Ft, előfizetőknek: 392 Ft
Külföldön: 2,89 Euro, 10,2 Lei, 250 Dinar

Kasszagondok
Mi lesz a büdzsével?

„Alakítani akarjuk a piacot...”
Interjú a Tokaj Kereskedőház Zrt. vezérigazgatójával

Az új szabálysértési törvényről
Április közepétől hatályos

„Járasszékhelynek lenni nem kiváltság...”
Interjú Navracsis Tibor miniszterelnök-helyettestel

Ügyvédnek lenni hivatás
Interjú dr. Bánáti Jánossal, a Magyar Ügyvédi Kamara elnökével

Vegye le az újságosstandról, lepje meg vele szeretteit, ismerőseit, ajánlja másoknak!

Fizessen elő a kiadónál vagy a postahivatalokban!

Ez a lap az Öné is, mindannyiunké, ahogyan az Ország!

www.videkmagazin.hu • tel.: +36-70/420-3456

MINDENKI GYALOGOSNAK SZÜLETIK.

LASSÍTS! HA A ZEBRÁHOZ ÉRSZ

Csatlakozz március 1-től a kampányhoz
online és az **töltőállomásokon!**

mindenkigyalogos.hu | facebook.com/mindenkigyalogos

A KIADVÁNY MEGJELENÉSÉT TÁMOGATJA:

Nemzeti Fejlesztési Ügynökség
www.ujszchenyiterv.gov.hu
06 40 638 638

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg.

Humán erőforrás-gazdálkodás a központi közigazgatásban
ÁROP-2.2.5

